CUVÂNT ÎNAINTE

O operă literară este întotdeauna rezultanta a două acte creatoare, cel al autorului, care o scrie, şi cel al cititorului, care, citind-o, o interpretează, o reface, uneori o luminează, şi, într-un fel, o creează din nou.

Se întâmplă aşa pentru că textul, de atâtea ori mai amplu şi mai bogat decât îşi putea închipui scriitorul când l-a încheiat, devine autonom o dată cu publicarea lui, dobândeşte viaţă proprie. Sau pierde, dimpotrivă, forţa de comunicare pe care autorul presupunea că i-o transmisese. Astfel că nu ştiu cu certitudine dacă cititorii mei români vor găsi în aceste două romane, *Valul de căldură* şi *Deriva,* toate ideile, nuanţele afective şi ideologice pe care credeam, iniţial, a le fi răspândit prin personaje şi prin acţiune, prin scriitura însăşi. Şi nici nu ştiu până unde m-a condus aceasta. Mi se pare probabil ca aceşti cititori să se proiecteze în textul meu, cu toate trăirile şi experienţele lor culturale, şi să descopere ceea ce cu siguranţă există acolo în mod inconştient: fantasme, obsesii profunde — ale mele şi ale diverşilor cititori —, fraze ţâşnite din memoria involuntară, hazarduri psihologice şi verbale, tot ceea ce face, până la urmă, grandoarea unei opere, dacă ea o atinge într-adevăr.

Acestea odată stabilite, vă voi spune că întotdeauna exprim în naraţiunile mele temele dragostei, morţii şi timpului, sau confruntării tragice cu timpul; adică ceea ce mă interesează cu adevărat este omul profund, în cadrul, evident, al condiţionărilor sale sociale, morale, politice, de fapt, ale unei epoci.

Această epocă este în cărţile de faţă un moment istoric de mare pierdere şi confuzie a valorilor ca speranţa, loialitatea, dreptatea, solidaritatea. Sau, mai bine zis, o epocă în care *a avea*

se suprapune lui *a fi,* în care spiritualitatea se epuizează, fraternitatea le apare multora ca ceva ridicol, iar delirul îmbogățirii, al reproducerii accelerate şi nesăbuite a banului, devine regulă mondială, cu tot cortegiul ei de şomaj şi de excluziune.

Dar acesta este doar cadrul cenuşiu în care evoluează, cred eu, personajele mele, prinse într-o plasă de pasiuni, melancolii, scepticisme şi multă singurătate, de la *Valul de căldură* până la *Ora incertitudinii* şi *Aurul şi visul*, trecând prin *Violeta şi noaptea* şi *Deriva.* Ca să vorbesc de ultimele mele romane.

Acum vi le încredințez pe acestea două, care reprezintă puțin din mine, dar şi din noi toți, din timpul nostru, din tendințele afective şi estetice, din pulsiunile ce palpită în oraşele sfârşitului de secol.

URBANO TAVARES RODRIGUES

ZIUA ÎNTÂI

Pe la mijlocul dimineții, cerul a început să se decoloreze, era acum de un albastru aproape alb, chiar murdar, în timp ce aerul nu mai vibra, saliva în guri devenea vâscoasă, plantele se îngălbeneau, atârnau la pământ, iar unele frunze se uscau complet.

Temperatura crescuse, brusc, aproape imprevizibil, amenința să transforme grădinile în cimitire. Alergătura după apă, bere, înghețată, răcoritoare, era generală, dar nimeni nu reuşea să stea mult timp pe trotuare, căldura pătrundea prin ochi, prin nas, băşica pielea unsuroasă; amiaza, devenind arămie, era parcă pusă pe jeratic, şi, treptat, oraşul se preschimba într-un deşert, de unde pierea până şi iluzia mării, efect sonor datorat freneziei automobilelor şi vocilor pierdute de pe asfalt.

Eudoro Esteves Cabral a renunțat să ia prânzul într-un restaurant, şi-a amintit că acasă mai avea, în frigider, nişte resturi de şuncă, lapte şi fructe. Deşi mâncarea era rezonabil de bună, detesta cantina la care îi dădea dreptul legitimația de profesor. În plus, pe o asemenea căldură, atmosfera era pesemne irespirabilă. De dimineață ținuse toate orele: cel mai bine era să rămână acum în apartament, să citească, să lenevească, să-şi pregătească lecțiile de a doua zi îşi elibera astfel seara pentru alte activități: recenzii mereu amânate, un text despre Maupassant pe care-l promisese revistei *Cassiopeia*, conferința despre interinfluențele literaturilor contemporane pe care urma să o țină la Institutul Român... În fond, nu-şi alegea singur viața: instituțiile culturale se însărcinau să i-o planifice, să i-o impună.

Cincizeci şi nouă de ani: vârsta tocmai bună pentru murit. Şi conştiința acestui lucru e ca o cangrenă care îi invadează treptat fibrele cotidianului, zi şi noapte. Dar fără dramatism.

Pubelele, la uşa imobilului, sunt o flacără metalică, duhnitoare. în rămurişul bătrânului platan, colosal, păsări amenințate, sfârşite de puteri, par gata să cedeze, să se prăbuşească pe solul încins.

Acoperindu-şi ochii cu degetele răsfirate, fiindcă nu suportă violența luminii, Eudoro nu mai ştie dacă povara de moarte prăvălită peste oraş vine într-adevăr de afară sau din interiorul său. Aproape că se loveşte, la intrare, de Superstar, care-l inundă cu zâmbetul acela al ei, între cer şi sex, de perpetuă seducție. Lipindu-se de perete ca să-i facă loc să treacă, surâde şi el, foarte discret; cu ani în urmă ar fi răspuns fără preget acelei invitații stereotipe, norocul cel mare vine întâmplător, nu ştim niciodată când, dar trebuie să fim pregătiți — acum însă se teme să nu fie ridicol.

Stella. Da, se pare că o cheamă într-adevăr Stella. Deşi locuieşte de atâta timp în imobil, nu cunoaşte numele complet, uneori chiar nici un nume, al majorității colocatarilor, reflectează Eudoro ieşind din lift la etajul şase, în fața apartamentului său. Mai întâi să închidă fereastra pe care o lăsase întredeschisă de dimineață, devreme, şi prin care pătrunde acum arşița după-amiezei.

Se aşază câteva minute pe divan, în fața ecranului, alb şi mut, al televizorului, ia jurnalul, cumpărat de la chioşcul de unde îl cumpără de vreo douăzeci de ani, de când locuieşte acolo; îl răsfoieşte fără chef, valul de căldură e deja anunțat, la fel şi alte lucruri alarmante, ca de obicei, cum ar fi alimentele alterate, apele unui râuleț care opăresc rădăcinile culturilor (produse corosive, evident, încotro ne îndreptăm în felul ăsta?): adoarme.

Se trezeşte leoarcă de sudoare, cu capul greu. şi-şi dă seama că a aţipit doar o oră. Mănâncă, în picioare, în bucătărie, jumătate din şunca deja uscată, un ou fiert, o piersică; pune într-o ceaşcă mare nescafé şi zahăr, le amestecă apoi cu lapte de la gheaţă, bea mixtura rezultată, ciugulind cîteva boabe de apă cu sare. Ţigara are gust rău. Văduv de atâţia ani, a căpătat manii şi neglijenţe de burlac, lasă să se adune în spălător vasele murdare. îşi strânge patul doar când are chef. La ce bun rutina asta? Dimineaţa şi de două ori pe săptămână la începutul după-amiezei. Să predai ore la liceu, să răsfoieşti apoi ziarul, să pregăteşti lecţiile, să mănânci, să dormi, să citeşti, să scrii, mereu aşezat la acelaşi birou, mereu din obligaţie, să mergi la cinema, aproape întotdeauna sâmbăta, să întâlneşti o colegă, nemulţumită în căsnicie, o dată pe săptămână, tot la zi fixă... Să întorci deşteptătorul în fiecare seară. „Dar oare nu suntem noi cam toţi, mai mult sau mai puţin, aşa, în aşteptarea morţii? Din ce am fost, din ce am trăit, mi-au rămas cutii cilindrice şi diplome, despre care nici nu ştiu pe unde or fi zăcând; pe raft, şirul ăsta de reviste şi extrase pe care stă scris numele meu; şi un teanc de scrisori, de fotografii, de care nici nu mă mai ating, de teamă să nu trezesc în mine, o dată cu nostalgia altor vremuri, vechea indignare neputincioasă, revolta omului contra timpului."

Daniel şi Daniela, locatari de la etajul doi, stânga, pot foarte uşor să treacă drept gemeni, deşi e un an diferenţă între ei. Altfel, merg peste tot împreună: la teatru, la concerte, la expoziţii de pictură, acum la plajă şi la cinematografele cu aer condiţionat. Conduc pe rând aceeaşi maşină, îşi împrumută unul altuia cărţile pe care tocmai le-au citit şi care le-au plăcut.

Adineauri s-a stârnit pe străzi un praf cărămiziu, dens, care a invadat deja odaia lui Daniel. Trandafiri de furtună, enormi, înroşesc bolta cerului, către fluviu, acolo unde soarele,

începînd să asfințească, se târăşte în roiuri de foc. Țânțari, molii, fluturi negri, muşte albastre s-au strecurat în casă. Dar nu numai. Gândacii şi chiar şoarecii, care de obicei se arată doar noaptea (e greu să-i stârpeşti în clădirile astea vechi), au apărut în plină zi, părând să se teamă mai mult de căldura deprimantă, decât de ostilitatea oamenilor. Radioul anunță 38° la umbră. La urma urmei, nu e ceva nemaiîntîlnit. Doar că după-amiaza înaintează lent, iar temperatura rămâne aproape constantă.

Între un tânăr biolog şi o studentă la filologie, înscrisă la masterat, n-ar trebui în principiu să existe atâtea afinități ca între Daniel şi Daniela. Uneori fac impresia că şi-au ridicat o barieră contra lumii. Dar nu: fiecare are cercul său de prieteni, de cunoştințe; sunt sociabili, cel puțin la suprafață. Le-am cunoscut şi părinții, care nu mai erau tineri când au murit. Copii făcuți târziu.

Daniel, în ciuda interesului său nemărginit pentru stomacul şopârlelor, se pare că scrie poeme, ceea ce de altfel, se potriveşte cu tipul său emaciat şi longilin. În orice caz, nu mi le-a arătat niciodată. Amândoi sunt foarte bine crescuți, zâmbesc, salută pe toată lumea de pe scară, dar, de fapt, îşi păzesc mult intimitatea.

— Cred, că există o parte de delir în orice creație artistică, spune Daniel.

— Mai există şi o contestare a lumii şi moralei ei, spuse Daniela. A scrie, a face cinema, poate chiar a picta, înseamnă totdeauna a elabora altă morală, a inventa alt bine şi alt rău, nu găseşti?

Daniel îi surâde cu ochii săi verzui, cu gene de culoare prea deschisă. Ducând existențe atât de limpezi, alcătuite din studiu, spectacole culturale, ei merg mereu mult mai departe în cuvinte decât în realitatea modestă pe care o străbat.

— Era să uit, spune ea. Actorul de sus m-a invitat la un *party* poimâine, i-am răspuns că nu ştiu *dacă tu vei putea să vii,* dacă n-ai vreun angajament, dar că, în principiu, mergem. Iar el, imediat, că te simpatizează mult şi că ar vrea, ar dori, i-ar face plăcere să cunoaştem nişte prieteni de-ai lui, oameni foarte interesanți, şi că va veni şi Superstarul, care, de aproape, e un amor, deloc vanitoasă, doar în aparență, şi, imaginează-ți. Oportunistul acela, numai dinți şi plecăciuni, care locuieşte la patru, pe dreapta, şi tineret, ca noi, de la teatru, că o să ne simțim bine.

— Pe căldura asta nu poate nimeni să se simtă bine, darmite la o petrecere. în fine, mai vedem. Dacă tu ții...

— Ai băgat de seamă cum urlă câinele domnului Director? parcă ar presimți o catastrofă. Animalele au intuiția pe care noi am pierdut-o. Adineauri am făcut baie şi, într-o clipă, apa de la duş a devenit ruginie. Până la urmă m-am îmbibat cu colonie, nu ştiu dacă se observă.

— Ba bine că nu, spune Daniel, adulmecându-i tandru umărul.

O insectă mare, albastră, de o specie neobişnuită, semănând vag cu un greiere, se aşezase pe marginea acvariului pe care-l are Daniel în cameră din copilărie. O goneşte, şi insecta scapă prin storul de la fereastră. O briză încă şi mai nebună, şi mai fierbinte, zburătăceşte pe stradă, spulberând în văzduh hârtii şi frunze uscate de salcâm, coboară până în piațeta barocă ce dă spre apusul plin de emfază, tot fluviul e mânjit cu roşu-sângeriu.

— Ce vreme, n-am mai pomenit aşa ceva!

— E valul de căldură. Trei, patru zile, şi trece, ai să vezi.

— Dar anul ăsta e altfel.

Actorul citeşte ziarul de după-amiază. A venit acasă numai ca să se odihnească un pic înainte de spectacol. A luat o gustare

bună la teatru, în timpul repetiției, şi pe urmă va lua supeul, de cinat, nu cinează niciodată. După cele două ore. care sunt întotdeauna pe viață şi pe moarte (nu se poate obişnui să joace mecanic), atunci, da, se va simți liber să mănânce, să vorbească, să audă. atent sau distrat, copilăriile, noutățile, bârfele, criticile, elogiile (ştie cât trebuie să scadă din ele, dar, uneori, îl înviorează). L-au îmbătrânit mult pentru rolul tatălui în piesa lui Sartre *Sechestrații din Altona.* Detestă un machiaj prea încărcat, dar piesa merită din plin orice sacrificiu.

„Temperatura foarte ridicată care s-a înregistrat astăzi se va menține în zilele următoare. E chiar posibil ca mâine să se constate o uşoară creştere, după cum informează Institutul Național de Meteorologie şi Fizica Pământului."

— Oh, drace, căldurile astea mari nu-s de mine, sunt leoarcă, nu pot să dorm. îmi iese totul pe dos.

Întinde picioarele şi le aşază cu grijă pe o masă dreptunghiulară cu tăblie de ceramică. E îndrăgostit de casa lui. Acolo-i partea nobilă, mai întunecoasă, cu statuetele acelea rare. din lemn de mahon, susținând sfeşnicele; etajera imensă din față. în lungul întregului perete, e înaltă şi are de toate, de la cărțile cele mai prețioase, până la sticle de vodcă, whisky, Campari, vin de Madeira, păstrate în compartimentele inferioare. Frumoasă, dar deloc practică. Operele lui Molière, Corneille, Scribe, Calderon nu-s la îndemână. Nu poate ajunge la ele decât cu scărița, care din păcate ascunde consola delicată trimisă acum la restaurat. îi place să privească amănunțit tablourile, cumpărate sau dăruite, care umplu pereții, sunt chiar prea multe. De la pictura abstractă, la arta pop, la suprarealism, la paravanul chinezesc, are piese de muzeu. Restul apartamentului e mai vesel, în culoare crem, aurăriile, satenurile, sofalele, frivolitatea stilului *belle époque,* totul amintește un decor de teatru.

Actorul a pierdut deprinderea de a sta singur, se teme să nu se prăvălească în sine, în puțul care s-a umplut de întuneric şi viermi. Întotdeauna se află în fața unui public, la teatru sau afară. În fond, îl cunosc prea puțin. Îl ghicesc. Îmi imaginez reacțiile sale în acord cu datele pe care le posed, mai adaug, mai scot, mă retrag, brodez, sunt prezent în toate făpturile astea.

Ca să nu cedeze toropelii ce-l năpădeşte, actorul îşi udă tâmplele cu apa care curge călduță din robinete. Reia ziarul, anunțul piesei. Îşi vede numele în poziția a doua Unele accente se mai pot îmbunătăți. Atâta efort, atâta pasiune, atâtea renunțări, atâta timp consumat — şi nimic nu rămâne până la urmă din spectacol, în afară de o jumătate de duzină de critici pe care le colecționează, unele datorate unor începători, scrise de câte cineva care cunoaşte din teatru doar teoria, când o cunoaşte şi pe ea. De la cinema rămân copiile filmelor; de la televiziune, videocasetele. Acolo se păstrează gesturile, expresiile, clipa de simulare a bucuriei, ori a amărăciunii. Tot ceea ce la teatru, oricât ar fi de sublim, moare după fiecare reprezentație. Superstarul, de pildă, care apare în serialele de televiziune, e mai mult cunoscută decât el de către marele public. Sigur, nu-i vorba de acel cerc restrîns din sălile de teatru, de „publicul autentic". Dar ea e cea care câştigă mai bine. Chipul ei va ajunge în viitor. Din teatru, din teatrul adevărat, din teatrul în care actorul, în carne şi oase. se dăruie în întregime totalității clipei, dispare tot, rămâne doar textul. Câteva fotografii vor aminti că a existat o Sarah Bernhardt, un Harry Baur, o Maria Lalande, o Eunice Muñoz...

De obicei, nu bea la ora asta, dar se simte deshidratat, se duce să ia o picătură de gin cu apă tonică, sau pur şi simplu cu apă rece, mai nevinovată. De fapt, nu e momentul ideal pentru organizarea unui *party.* O să i se golească toate sticlele. În fine...

Îi place să adune oameni în jurul său. uneori, în zilele libere. Ştie că trebuie să treacă neobservat, ca gazdă Dar este un rol pe care nu-l interpretează niciodată până la capăt.

E prima dată că invită locatari din imobil. O fi făcut rău, el, care-şi apără mereu atât de tare viața privată, el, care nu se confesează niciodată aşa-numiților prieteni intimi, mai curând vreunui ins aproape necunoscut, atunci când chiar simte urgența de a confesa vreo glorie care trebuie să rămână tainică, sau vreo nedreptate ori boală care-l chinuieşte?

Şi timpul s-a scurs. Boarea fierbinte a străzii ajunge în vestibul. Spectacolul îl aşteaptă, ansamblul, publicul, aura sa Sună telefonul. Ridică receptorul. La celălalt capăt al firului, o respirație. „Alo? Cine e?" Nu răspunde nimeni, doar respirația aceea încăpățânată, exasperantă, şi la urmă clicul telefonului care se închide, iritant Sigur, există destui oameni care vor să-l sâcâie. Invidii, resentimente, intrigi. Sau o fi vreo îndrăgostită romantică, din genul care nu se mai întâlneşte astăzi? Ori pur şi simplu vreun spărgător care cercetează dacă e goală casa? Însă acesta, în mod normal, ar fi închis imediat. Şi nu-i prima dată că se întâmplă asta, ce enervare!

În fața liftului, la etajul cinci, se salută Liber-Cugetătorul şi Tânărul Sociolog. În timp ce ascensorul coboară, vorbesc despre vremea asta oribilă şi stranie, temperatura aproape că nu a scăzut, nu m-ar mira să se producă vreun cataclism cosmic, asta e, n-am mai pomenit aşa ceva, vă rog, nu, nu, treceți dumneavoastră, aşa, e tristul privilegiu al vârstei, se conformează Liber-Cugetătorul, care se opreşte şi ezită:

— Mă duc să-mi beau cafeaua, ca de obicei, la cafeneaua de alături, nu vii cu mine?

— E o idee.

Seara sclerozată, densificată de căldură, e de culoarea plumbului şi iluzoriu de calmă, dar brusc se stârneşte un vânt

plin de ură, care împleteşte şi târăşte după el toate zgurele şi le aruncă până la urmă spre clădiri; şi, în loc să purifice atmosfera, o face încă şi mai apăsătoare; miroase a urină de câine şi a carne putrezită, canceroasă. În mod curios, persoane care se cunosc doar de bună ziua, bună seara, ca aceştia doi, simt nevoia să se apropie.

— La bar?

— Mai bine la o masă, nu-i aşa? Dacă nu cumva te grăbeşti foarte tare.

— Nu deloc, e de acord Tânărul Sociolog.

Mustața şi barba ascuțită, aproape albe, conferă Liber-Cugetătorului o demnitate şi o distanță care însă îl îmbătrânesc. Are vreo cincizeci de ani, e uscățiv, cu vocea aspră. Se plânge de „starea în care au ajuns toate" şi de constantele atentate la libertate, cine s-ar fi aşteptat la aşa ceva?!...

— Criza mondială e în spatele tuturor acestor lucruri şi capătă la noi caracteristici ruşinoase de supunere economică şi politică, aşa e, dar, fiți atent, problema e mult mai vastă, spune Tânărul Sociolog, suntem în plină schimbare, de la o societate industrială de tip convențional la alt model de societate, din era automatizării. În mod vădit tranziția va fi cu atât mai brutală, cu cât societatea în chestiune va fi mai legată de nişte obiective cu miză imediată. Pentru că, aşa, au loc concedieri masive şi represiunea care-i urmează, în loc de acorduri, reciclări, deplasări de muncitori de la o întreprindere la alta.

— Evident, mai multă grijă se acordă cifrelor decât valorilor umane.

— Exact, spune Tânărul Sociolog, dând din cap, cu cotul sprijinit pe masă şi fața speculativă strivită de mâna stângă. Dar e ceva foarte complicat.

— Ai fost atent la sinucideri?

— Se produc mai ales la țară, unde, la fel, sunt probleme teribile, vedeți că...

Liber-Cugetătorul nu-l mai aude, ocupat să fixeze colțul cafenelei, pentru că tocmai a descoperit-o, la o masă foarte animată, pe fiica sa Veralinda, atârnată de gâtul unui tip foarte tânăr şi foarte blond, cu părul *coupé au bol*, pupându-l cu o insistență exuberantă. „Şi nu-i nimic de făcut; dacă intervin, mă fac de râs; aşa sunt ei: goi, trăind în clanuri, mereu agățați unii de alții, nu vorbesc decât de *rock*, atâta doar că vin să doannă acasă."

În clipa aceea intră în local un adolescent destul de slab, cu tot părul împletit şi întărit cu lut roşu, în stilul coafurilor africane, care se îndreaptă, sinuos, spre grup.

— Uite-l şi pe tăticul tău, anunță, adresându-se Veralindei, cu un râs pe jumătate disprețuitor, pe jumătate provocator.

— L-am văzut, are obiceiul să vină aici. Şi ce-i cu asta? n-o să ne mănânce.

— Se tot holbează la noi. O fi aflat de Chico?

— Nu cred, altfel făcea un scandal de zile mari.

— Vezi că Chico n-a murit de supradoză, eu asta n-o pot crede, era deja bolnav, slăbit, şi, pe căldura asta, n-a rezistat.

— Posibil.

— Chiar aşa, n-a suportat niciodată bine căldura.

— Tata, spune Veralinda, găsesc că-i tare caraghios, tot timpul se leagă de reacționari şi, la sfârşit, uite ce iese... Chiar că mi-e milă de el. Vrea să se certe cu mine, şi nu reuşeşte.

— Tot ce se poate, fetiță scumpă, lumina ochilor lui, glumeşte unul dintre adolescenți.

ZIUA A DOUA

Acum te trezeşti, scăldată-n sudoare, dar, chiar şi aşa, frumoasă. Te ridici într-o rână şi mai rămâi aşa câteva secunde, cu ochii pe jumătate închişi, ca să-ți iei curajul să te scoli din pat. Acum faci primele flexiuni, sărituri, te apleci până la vârful degetelor de la picioare, te contorsionezi, sari din nou, îți roteşti gâtul în ambele sensuri, lanuri de grâu ți se desenează pe spinare, pe tot corpul tău gol, dormi numai cu acest minuscul slip albastru pe tine. Îmbraci un capot uşor, aproape transparent, ca să te apropii de fereastră, şi o deschizi spre priveliştea insolită a zilei, care iarăşi pare de foc.

Dinspre buzele Orientului vine soarele, voalat cu roz şi cenuşă, care juleşte casele şi le zgârie, desfrunzeşte dimineața sălbatică, oricum deja ulcerată, în care plutesc prevestiri de moarte. Indiferentă, îngenunchezi ca să-ți continui exercițiile, te aşezi în poziție de yoga, meditezi, te odihneşti, sfera de lumină ți-a intrat în cameră şi, o dată cu ea, căldura, nebunia acestei vremi; te întinzi pe covor, pe spate, cu palmele mâinilor în jos, cu picioarele ridicate în unghi drept, le roteşti alternativ spre stânga şi spre dreapta, musculoase, agile, te naşti, văd cum te naşti din tine însăți, ziua ta, destinul tău.

Încălzeşti cafea pe aragazul de la bucătăria atât de strălucitoare, ungi pe pâinea prăjită marmeladă de piersici, pui pe tavă un pahar cu apă de la gheață. La urmă, nu mănînci pe masa de la bucătărie, ci în pat, repetându-ți pe dinafară replicile din serialul care te-a făcut deja atât de celebră, încât eşti acostată chiar şi în plină stradă, la restaurant, pretutindeni, ai devenit Maria do Êxito Santíssimo.

Nu, amâni baia, te masturbezi mai întâi pentru mine, pentru singurătatea mea, fiindcă aşa vreau eu. Haide,

mângâie-te uşor, pe vintre, la suprafaţa sexului, acum pe clitoris, mai repede, acum şi mai repede. Sângele îţi va năvăli în obraji, tumultuos, nu te lăsa distrată de zgomotul claxoanelor, de păcănitul motoarelor acolo, afară, continuă, uită-te în oglindă, aşa, eşti pe pragul extazului, zâmbeşti, în centrul lumii, apa adormită a gurii tale, faţa care se schimonoseşte, gata, fii fericită, e frumoasă spuma asta uşoară pe rozul deschizăturii, în vălul întunecat, contractat.

Intri acum în cada de marmură neagră. Atenţie, să nu aluneci. Cu buretele bine săpunit, speli, scoţi în evidenţă gloria umerilor, a sânilor, a şoldurilor, refuzi corpului tău fierea grijilor.

Îţi dai pe faţă cu *fond-de-teint*, uşor, refaci curba pronunţată a buzelor, îţi treci degetul peste ele, pe urmă îţi machiezi cu mare grijă ochii verzui.

În faţa dulapului de haine deschis eziţi. Pe căldura asta uscată şi înăbuşitoare n-ai suporta catifeaua, nici chiar cea mai subţire; alegi o bluză de mătase verde ca muşchiul de pădure, cu o urmă de dantelă la decolteu, şi ciorapi bej, pantofi din piele de crocodil cu tocul jos. Iei de pe aşternut, ca să poţi face patul, două cărţi, un John Le Carré, cu colţul unei pagini îndoit, şi alta de benzi desenate.

Femeia cu ziua trebuie să sosească. Ai să-i laşi o hârtie cu instrucţiuni, înfiptă, la vedere, în cheia dulapului din bucătărie, închizi fereastra, tragi storurile împotriva arşiţei de afară.

Te aşteaptă maşina decapotabilă în garajul din celălalt grup de case, unde ai locul rezervat îţi dai cu fixativ pe păr şi-ţi mai consulţi o dată agenda acestei zile noi, a acestei zile atât de ciudate: acum filmările, la unu şi jumătate, dacă reuşeşti să ajungi la timp, prânzul cu consilierul de la Ambasada Argentinei; pe urmă, te duci la croitoreasă după rochia pe care

ai cumpărat-o şi căreia trebuia să-i facă un retuş (dacă n-ai să poţi astăzi, nu-i nimic) şi să nu uiţi că ai nevoie de două pneuri noi şi trebuie să mai treci şi pe la farmacie, ca să cumperi un somnifer; te-ai programat şi pentru sauna şi masaj, ce viaţă, nu-ţi rămâne timp de nimic; iar la şapte, la Centrul Comercial, lansarea discului tău, prima ta întâlnire cu publicul pentru autografe, nu eşti propriu-zis o cântăreaţă, dar ţi-a ieşit bine, aşa te-a asigurat toată lumea. Ai să defilezi, aerian de celebră, apropiată, dar intangibilă, printre fideli şi gură-casă şi „furioşii" acestor ceremoniale, între imnurile de dorinţă care urcă de pe buze şi sunt reduse la tăcere, privirile-s gata să te străpungă, rumoarea curiozităţii. Atât de simplu îmbrăcată! De neatins, ca divinităţile animalice din ere preistorice. Dar va fi multă lume, pe căldura asta blestemată? Crezi că da. Oricum, va fi.

A venit şoferul să-l ia.

— Imediat, imediat.

Cu căutătura rea, omul l-a aşteptat, pe palierul scării, să fie gata. E un miros funebru pe stradă când domnul Director trece prin uşă şi urcă în lungul automobil scund, în formă de săgeată, pe care i-l pune la dispoziţie întreprinderea. Din fericire, maşina are aer condiţionat, e ceva de nepreţuit.

Aflase de la radio ce se întâmplă. În timp ce temperatura continuă să urce (se apropie de 41°), oraşul e înconjurat de flăcări. Sunt mai multe fronturi ameninţătoare. Se aşteaptă intervenţia armatei, ca să-i ajute pe pompieri, dintre care unii, cu arsuri pe faţă şi pe mâini, au fost deja retraşi din zona incendiată. Favorizate de vântul puternic, ard desişurile, plantaţiile de măslini, brazii, familii de ţărani săraci îşi părăsesc în grabă, disperaţi, locuinţele (asta e culmea), când nu mai există nici o posibilitate de salvare. Sunt bănuiţi lemnarii, unii constructori civili, fiindcă pe ici, pe colo au şi apărut camioane şi trunchiuri de copaci care barează accesul la cisterne. Dar mai

sunt şi piromanii, se vorbeşte de un nebun care vibrează tot când vede flăcări şi aglomerări de pompieri, se amestecă printre chibiți şi priveşte de departe, exaltat, efectele isprăvilor sale.

Oraşul însuşi, pe care în timpul nopții l-a chinuit flacăra vijeliei, poartă în tot locul semnele rănilor. Copaci cu crengi tăiate, ramuri căzute pe jos. Cel de colo a rămas redus la trei ramuri groase, aproape desfrunzite, ca nişte şerpi. Dar ce-i asta, Dumnezeule? Să fie posibil să-i lipsească acestei statui capul?

— Stai, opreşte aici, opreşte aici.

Celeilalte i s-a rupt brațul şi are fața parcă roasă de un animal ciudat. Derbedei fără suflet, oameni zăpăciți, au mutilat sculpturile în taina nopții. Cu ciocanul şi dalta, desigur. Politicieni, literați, alegorii ale virtuților civice: albă de mânie şi de râs, marmura publică agonizează, în plin bulevard al demnității.

— Treci mai departe, treci mai departe.

Câinii vagabonzi, speriați, aleargă pe străzi, unii se tîrăsc, se ascund ca reptilele „Asta mai lipsea": o vacă rătăcită îşi iteşte coarnele la un semafor, „ce mi-a fost dat să văd?!"; oraşul ăsta devine un circ, iar moartea lacomă se ascunde pe după colțuri, umblă slobodă pe ici şi pe colo. Zdrențe de vară încă verde atârnă de ulmii bătrâni. Geamuri sparte sunt împrăştiate pe alee, nu le strânge nimeni de pe unde au căzut, ce se întâmplă, Dumnezeule?

Aerul condiționat din cabinetul domnului Director nu funcționează perfect. Secretara, grăbită, încearcă să-l regleze mai bine, dar pesemne cauza defecțiunii e căldura asta diabolică. Şi se pare că a mai urcat cu un grad, unde o să ajungem?

Ce e nou?

— Domnule Director, s-au răspîndit nişte hârtii pe aici, am luat şi eu câteva.

— Şi ce scrie în ele? ai vreuna?

— Le-am aruncat la coş. Calomnii şi fanfaronade.

— Vezi de-ți aminteşte.

— Pariază că n-or să primească răspuns la cererile de audiență...

— Cine pariază?

— Reprezentanții muncitorilor. Se pare că au decis trei zile de luptă, stați puțin, Mafalda a păstrat un manifest, vi-l aduc imediat.

— Ei bine?

Secretara îi întinde o foaie roz prost tipărită, unde se anunță efectiv încetarea lucrului timp de trei zile la două fabrici ale întreprinderii. Luni între opt şi unsprezece, marți între treisprezece şi şaisprezece, miercuri între şaisprezece şi nouăsprezece. Iscălesc Organizațiile de Muncitori. În felul ăsta vor să forțeze consiliul de administrație să dea satisfacție revendicărilor celor mai presante. Cer menținerea locurilor de muncă, plata salariilor şi a celorlalte retribuții. Nu pretind prime, vor să se respecte contractele.

— Contractele, contractele, asta o să ruineze întreprinderea. Dar n-o să reuşească, îți jur eu, țara a căzut pe mâna şobolanilor, asigură domnul Director apostrofându-şi secretara cu o iritare care se adresează fără discriminare întregii lumi detestate a subalternilor săi agitați.

În această stare de spirit îl găseşte Excelentul Oportunist, vecinul său de la etajul patru, dreapta, veneratorul său atât de atent, aproape prieten, deşi nu prea schimbă între ei multe cuvinte (dar întotdeauna concordante) la uşa dinspre stradă sau în localurile pe care le frecventează numai oamenii de bine.

— Rezolvarea problemelor, rezolvarea problemelor, asta o să ruineze întreprinderea, ca şi cum ar fi bani pentru atâtea pretenții. S-au învățat să trăiască pe picior mare, asta e, al trei-

sprezecelea salariu, indemnizații de concediu, cantină, şi tot ei cu gura mare. Nici o economie nu poate rezista la asta în plus, dragul meu, întreprinderile metalurgice merg toate prost, asta-i ceva general. Aici ar fi nevoie de o restructurare drastică. Concedierea a jumătate din personal, jumătate, spun, ceea ce e oricum puțin, şi înlocuirea cu bugetari. Astfel, nu ştiu... Cu atâtea privilegii, uite, în construcția civilă s-au încheiat aproape nouăzeci la sută dintre contracte, în industria lemnului ceva mai puția Şi tot nu le ajunge.

— Aşa e, domnule Director, aşa e, aprobă, reverențios, Excelentul Oportunist, om cu multe şi variate afaceri, care râvneşte un loc, dar nu acolo, ci în întreprinderea de import de carne la care domnul Director este acționar principal.

De vârstă nedefinită, cum nedefinite îi sunt şi convingerile, l-am văzut deja îmbrățişînd tot sau aproape tot ce se poate pe acest pământ în materie de politică: omul puterii. În timpul dictaturii, aplaudându-i pe şefii cei mari, pe „oamenii de bine" care reveneau, apoi revoluționar generos, cu floarea la butonieră, socialist „ceea ce în fond a fost întotdeauna", social-democrat, ceea ce recomandă bunul-simț ca să faci carieră, evident în favoarea economiei de piață şi a unei reforme înțelepte a legislației muncii îl cunosc din vedere, n-am vrut niciodată să fac cunoştință cu el, dar nu-l pierd din ochi. De obicei e afabil cu toată lumea, se indignează numai ca să intre în corul exaltaților şi caută, la modul general, să fie de acord cu interlocutorii, da, domnule, sunteți într-adevăr o minte luminată, cu dumneavoastră n-avem grijă, sigur că da, evident, fără îndoială, da, puteți crede, eu îmi respect adversarii, în multe puncte suntem de acord, chiar mai mult decît vă închipuiți.

Moştenitor al tradiției retorice a elogiului, îşi risipeşte în fața domnului Director cele mai bune hiperbole şi superlative

şi, ca el, nu economiseşte anatemele față de „banda care a luat cu asalt țara asta. Şi, cum e momentul indignării contra haimanalelor care nu vor să muncească, exorcizează şi neruşinarea generalizată, nudismul pe plaje, totul la vedere, înțeleg că soția dumneavoastră nici nu pune piciorul pe acolo, şi, mai mult decât toată neobrăzarea asta, „monstruoasa lege a avorturilor".

Excelentul Oportunist începe să-şi înşire oral autobiografia, a făcut puțin jurnalism înainte, la radio, a condus departamentul de publicitate al unei mari companii, a lucrat, da, în trapezul Puterii, a scris chiar şi discursuri pentru personalități proeminente care-i dădeau ideile, subiectele, şi pe urmă, bineînțeles că schimbau, interveneau pe ici, pe colo, dar la modul general rămâneau satisfăcuți, unii chiar învățau pe de rost improvizațiile pregătite de el.

Când pleacă în sfârşit, cu prelungite strângeri de mână, la fel de puternice, de parcă de ele ar fi depins salvarea patriei, domnul Director îi cere secretarei să-i trimită curierul. Băiatul, cu plete pe umeri, observă încă o dată că, de câte ori îl cheamă, domnul Director este la fel de îmbujorat ca şi numele său. Prin ironia soartei, domnul Director se numeşte Ruben Carmesim[1], tocmai el, care urăşte atât de tare culoarea roşie, în timp ce-i dă instrucțiuni amănunțite tânărului în legătură cu persoanele pe care le va primi şi cele care nu trebuie să ajungă nici măcar până la Dona Mafalda, îi examinează, pe furiş, pectoralii viguroşi şi zvelțețea liniilor. Rămâne apoi prăvălit în vastul său fotoliu, scărpinându-şi sufletul, sau ceea ce-i ține locul, deplângându-şi mamelele căzute, obezitatea pe care nici costumele croite pe măsură nu reuşesc s-o mascheze, şi ireprimabila, nemărturisita sa atracție pentru băiatul acela, care-i de vârsta fiului său Paulo, lucru lipsit de orice noimă şi care, în nici un caz, nu trebuie să se observe.

De culoarea pucioasei, dimineața se umflă, nu se clinteşte nici o frunză pe ramurile înalte ale acestei somnolențe opace. O scurtă pată violetă pe linia orizontului anunță furtuna care nu vine. Eudoro are ore la unsprezece, urcă anevoie în maşină şi deschide ferestrele, ca să poată respira. La radio se vorbeşte de incendii care mistuie păşunile, plantațiile de eucalipți, se întind spre munți, cresc în direcția oraşului. După cât se pare, violența, provocată de căldura fără răgaz, s-a instalat pe străzi, iar în unele cartiere periferice s-au semnalat deja încăierări în autobuze şi n-au lipsit nici focurile de armă în timpul nopții, în locuințe şi instituții, s-a înmulțit numărul spargerilor, prin efracție sau cu chei false. Aproape de revărsatul zorilor a fost prins în împrejurimile acoperite de cenuşă un grup de răufăcători, deja burduşiți de aur, furând fierărie de pe nişte şantiere de construcții.

Sclipirea geamurilor, a parbrizelor, a fațadelor, este insuportabilă Eudoro este reținut la o intersecție, unde s-au ciocnit doi automobilişti, doar tăblăria stricată, dar unul dintre ei, foarte înalt, se dă jos, îl forțează pe celălalt să facă la fel (e tot o namilă de bărbat), îi urlă ceva în urechi, până la urmă îşi înfige mâinile în obrazul lui, dar celălalt nu reacționează, iar femeia de lângă el vede cum se lasă ofensat. Mai degrabă să mor de o sută de ori, îşi spune Eudoro, fierbând, dar fără să se amestece. Îşi aminteşte că are aproape şaizeci de ani...

Ajunge la liceu la unsprezece fără un sfert, iar atmosfera din clasă e deja cam tulbure. Trebuie să vorbească foarte tare, ca să stăpânească neastâmpărul, rumoarea conversațiilor din fundul clasei.

— Analizăm astăzi capitolul trei din *Amor de pierzanie*[2]. Cine a pregătit textul?

La început, nimic; pe urmă se ridică vreo câteva mâini, încă şovăielnice.

— Tu, Joaquim.

Se discută statutul naratorului, iar Joaquim, roşcovan, îl citează pe Barthes, la mâna a doua şi fără rigoare, dar în fine.

— Cine vede nu e cel care vorbeşte, cine vorbeşte nu e cel care scrie şi cine scrie nu e cel care e.

Intervin şi ceilalți: decorul temporal, decorul spațial, statutul personajelor, scriitura lui Camilo... Eudoro întreabă, corectează, adaugă, face din când în când scheme pe tablă („învățăm să citim poeme, sau să le detestăm?", l-a întrebat odată un elev, şi el nu poate uita cât l-a alarmat asta şi l-a pus în gardă).

Mai sunt zece minute până să sune, aşa că anunță o serie de întrebări fulger, ca să verifice cunoştințele generale ale clasei, mai ales în ceea ce priveşte periodizarea.

— *Cine a scris Salústio Nogueira?*

— Teixeira de Queirós[3].

— Şcoala sau curentul?

— Naturalismul.

— Ce epocă?

— Sfârşitul secolului al XVIlI-lea.

— La naiba, cum poți să-mi dai un asemenea răspuns? Ascultă: când şi-a publicat Garrett[4] opera?

— În prima jumătate a secolului al XIX-lea.

— Teixeira de Queirós este anterior lui Garrett?

— Nu. Dar nu contează.

Eudoro nu vrea să profite de prostiile debitate ca să le ironizeze; dimpotrivă: pare să reducă importanța greşelilor sau confuziilor, lipsa de perspectivă istorică a majorității elevilor; încurajează mai ales creativitatea analizei, oricare ar fi presupunerile teoretice utilizate.

— Domnule profesor, ce-ați zice dacă am isprăvi ora acum? E atât de cald...

— De acord, terminăm, oricum nu mai avem decât patru minute.

A rămas să scrie darea de seamă, în timp ce clasa se golea.

A observat însă că o siluetă de fată aştepta lângă el, vrând să-i atragă atenția. A pus capăt, brusc, dării de seamă, şi a ridicat capul.

— Domn' profesor, aş vrea să vă cer scuze pentru absențele mele din ultimele săptămâni, am avut o serie de neplăceri şi necazuri, am fost foarte frământată, chiar tare de tot.

O tăcere prelungită, ca şi cum Eudoro i-ar fi spus: nu-ți face griji, nu-i nici o problemă; apoi a întrebat-o:

— Ce-ai pățit?

Şi fata i-a povestit. Avea un prieten, aproape logodnic, de vreo câțiva ani, familiile erau foarte mulțumite. Dar ei doi erau atât de diferiți unul de altul, şi cu cât ea creştea din punct de vedere intelectual, cu atât îşi dădea seama de lipsa de interese culturale manifestată de el, nu se gândea decât la chestiuni practice, muncă, maşini, bani, îl ajuta pe tatăl lui în afaceri. Şi era foarte tăcut, posomorât, avea idei ciudate: dacă mă părăseşti, mă omor. Şi peste toate astea a venit despărțirea forțată, fiindcă el locuia în nord, de unde provenea şi ea. Dar vedeți că-i eram credincioasă, aşa sunt eu făcută, ăsta-i felul meu. Până când a întâlnit alt băiat, chiar de aici, şi cu el se potriveşte în toate. Chiar aşa.

Logodnicul, când ea i-a scris ca să pună punctul pe i, sigur, cu multă delicatețe, nici una, nici alta, s-a aruncat cu maşina într-o prăpastie, a fost zdrobit, n-aş fi crezut niciodată una ca asta. Acum simte remuşcări nemotivate, nu reuşeşte să se elibereze de angoasă.

— Bine, dar tu n-ai nici o vină.

— E adevărat, domnule profesor, dar atmosfera din jurul meu e foarte proastă, chiar cei care tac par să mă condamne, iar

familia lui nu-mi dă pace, îmi telefonează, mă insultă, au dreptate: şi-au pierdut unicul fiu.

— Nu-i un motiv.

— Ştiu.

Ca Ermelinda mai erau şi alţii care i se confesau: Joaquim îi adusese primele sale poeme, ca să le aplice o critică „implacabilă". Erau neregulate, pline de sensibilitate, dar, ştii, poezia se face cu cuvinte, şi cu sentimente, desigur, dar prin intermediul cuvântului, înţelegi? trebuie să citeşti mult, să te pui la curent cu modernitatea, ca să faci ceva diferit, ştiind însă pe ce teren calci. E clar?

Prefera să predea la clasa a XII-a, dialogul era mai bogat, în special în clase ca aceea, unde în mod vădit înmugureau curiozităţi şi existau chiar provocări, pe care el nu le alimenta, dar care în anumite zile imprimau un ritm viu şi pasionat discuţiei asupra operelor în curs de studiere. Şi mai totdeauna în acel moment, la începutul lui iunie, în fond deja aproape de despărţire, se dezvăluiau mai bine talentele, tenacităţile fecunde (apăreau lucrări de grup care-l compensau de atâtea ore de expunere, după care rămânea răguşit şi epuizat), şi mai apăreau şi cazurile umane. Suzette, pe jumătate beirană, pe jumătate pariziancă, a cărei frumuseţe spontană şi ostentativă îl tulbura, deşi nu lăsa să se observe, i-a vorbit, tot după o oră de curs, de problemele ei, cu părinţii, întorşi acasă, se închideau treptat în fundul lor de provincie, revenind la economia de subzistenţă şi la vechea lor viziune asupra lumii, uitând tot ceea ce, în urma şederii în Franţa, avusese drept rezultat acceptarea mai actuală, mai înţelegătoare a tineretului şi a societăţii. Dar se mândreau foarte că fiica lor va fi licenţiată, exact cum se întâmpla şi cu alţi copii de emigranţi, culturalmente hibrizi, cu liceul practic încheiat în Franţa şi care

veneau aici doar ca să-l completeze, ca să intre apoi aproape toți la facultate.

Unii colegi, vreo doi-trei, care nutreau ambiții intelectuale, se plângeau cu amărăciune de timpul pierdut cu pregătirea orelor, cu plictisitoarea corectare a tezelor, atât de asemănătoare între ele, de cheltuiala nervoasă, de viața astfel consumată, fără glorie, într-un efort pe care puțină lume îl prețuia. Dar Eudoro se simțea compensat de descoperirea acelor ființe în formare, venindu-i de atâtea ori, furtunos, recalcitrant, în întâmpinare. Până şi din obositoarele exerciții, a căror lectură îi răpea seri întregi, avea surprize când un elev ieşea din serie, îndrăznea să gândească singur, scria cu dezinvoltură, agresivitate ori cu acea exagerare de conotații, metafore, care este uneori bâiguiala unui viitor scriitor.

Amintindu-şi, reflectând, uitase că urma altă oră în clasa aceea, şi deja elevii, aceştia acum străini, intră în grup, în timp ce colegul, amabil, aşteaptă pe coridor ca să iasă el mai întâi.

Se răspândeşte o rumoare generalizată în cancelarie, Eudoro află că este extrem de periculos să se meargă la plajă Nu numai că s-au produs multe cazuri, chiar primejdioase, de insolație şi arsuri grave, dar poți căpăta micoze, mai mult decât de obicei, în contact cu nisipul. Pe coastă, marea e plină de meduze, atât de multe, încât îi înfăşoară pe cei care fac baie, nu poți scăpa de ele, provoacă băşicări, iritații.

Un curier vine să anunțe că s-a produs o încăierare în piață, în fața spitalului, cu nişte elevi de la liceu, poliția bate în dreapta şi în stânga: ce-au făcut băieții? se pare, spun polițiştii, că au spart o vitrină cu mingea, puştii neagă; oricum, era cazul să se sară la bătaie? cu căldura asta care urcă întruna, toată lumea a înnebunit...

Daniela, incapabilă să se concentreze, se preface atentă la colegul care o însoțeşte. A fost deja la biblioteca centrală şi la

asociația studențească, a tras la xerox o carte rară, ceea ce a costat-o, oricum, mai multe sute de scuzi. Chiar pe coridoarele Facultății, răcoroase îndeobşte, aerul e vâscos, poți pipăi măruntaiele căldurii. Iar afară e un cuptor, ziua roşie, nici un ochelar nu-i rezistă.

De câteva luni încearcă tânărul acela să pătrundă în intimitatea ei. Dar o sperie puțin, e decis şi vrea să decidă pentru ceilalți Iar, după gustul ei, e prea vârât în politică. Cinstit, da, dar peremptoriu, atât de definitiv în judecățile sale. Bulionul de cultură în care trăieşte Daniela e alcătuit din perplexități, subtilități. Este şocată de certitudinile lui Homero, de fermitatea sa de lider de asociație. „Dar trebuie să alegi, fată, nu poți rămîne aşa, în clarobscur." Când e obligată să opteze, sigur că votează cu stânga, e o chestiune de formație, de coerență mintală. Se simte însă incapabilă de orice acțiune practică în plus, ceea ce o sperie la Homero, ceea ce o respinge, nu e numai activismul său, e voința de posesiune.

— Într-o zi o să mă însor, sau o să mă hotărăsc să trăiesc cu o fată ca tine. Bărbatul are nevoie de stabilitate. Ce părere ai?

Râsese:

— N-am nici o părere.

— Atunci, dacă eu...

— Sst! a răspuns ea, glumind, dar stânjenită.

Totul trebuia să se întâmple în mod firesc, altfel, cu ea, era ceva ratat îşi pierduse virginitatea încă din primul an de facultate, o făcuse puțin din tandrețe, poate mai mult din curiozitate şi ca o sfidare, dar asta rămăsese practic fără urmări. Şi de două, trei ori, se mai petrecuse, fortuit, cu unul, cu altul, într-o manieră surâzătoare, uşor misterioasă. Dar să se dăruiască, să se fixeze asupra cuiva, să se mărite, ar face-o doar dacă ar gasi un bărbat cel puțin la fel de frumuşel, de drăgăstos ca Daniel, şi la fel de lunecos ca el.

— Luăm ceva rece?

— Dacă vrei. Şi dacă mai găsim.

Daniela nu-i mare amatoare de baruri. I se întâmplă să fie obligată să ia prânzul, pe fugă, un sandvici cu şuncă şi o bere, sau să dea pe gât o cafea între două cursuri, ca să rămână trează, dacă întâmplător şi-a petrecut noaptea învățând, dar nu-şi pierde timpul prin baruri, n-o prea interesează contactele umane, deşi nu se delimitează vădit de colegii ei. Nu aparține nici unei găşti, ceea ce poate că-i şi dăunează, bârfele de la Facultate, întâmplările surde şi acoperite trec pe lângă ea, evită să intre în WC-uri, *grafitti*-urile n-o mai fac să râdă, doar o dezolează.

— Mergi la manifestație?

— Pe căldura asta?

— Era deja fixată, şi nu se poate revoca.

— Nu, nu merg.

— Ştii despre ce e vorba? Să protestăm contra discriminărilor dintre profesorii abilitați şi cei insuficient abilități. Tu eşti la portugheză/franceză, dar închipuie-ți dacă ai fi la franceză/engleză. E adevărat că nu predai.

— Nu-i vorba de asta, Homero. Sunt de acord cu voi, total, în cazul ăsta. Dar nu mă omor după manifestații, că tu asta vrei de fapt, nu-s bună de aşa ceva. Mă simt prost. Acum, în ce priveşte munca mea, azi fac traduceri pentru un săpătmânal şi n-am un program fix, îmi convine din cauza masteratului, dar mâine s-ar putea să şi predau, şi, oricum, sunt solidară cu colegii mei. Aş vrea să înțelegi...

— Ştii, e o ruşine, ăştia economisesc bani pe socoteala acestor profesori, care-s la fel de capabili ca şi ceilalți. Şi nu pot să nu fie conştienți de asta într-o zi o să cedeze. Se prelungeşte doar o situație intolerabilă.

— Ştiu. Dar ți-am mai spus...

Homero zâmbeşte, tace, nu e în stare să schimbe subiectul, continuă să o privească, poate chiar îi place fata Dar, ce să faci, dacă n-o cunoaşte bine... Daniela poartă pe buze gustul poros al unei tristeți indefinite, ca şi cum viața ei n-ar avea, n-ar putea să aibă nici un sens şi ar fi deja iremediabil pierdută. „Dar care viață nu e dinainte pierdută?"

La mijlocul după-amiezei temperatura atinsese 45° la umbră. Chiar şi acum, când lumina atroce începe să scadă, când soarele nu mai e de un galben strident, căldura persistă. Grifoni sălbatici, veniți din desişurile incendiate, plutesc deasupra grădinilor şi parcurilor. Aşa ceva nu s-a mai văzut în oraş.

În cartierul popular, Liber-Cugetătorul îşi are, de mulți ani, cabinetul de medicină generală, miroase a prăjeli râncede, a urină, a murdării nedefinite. Nu sunt mirosurile uzuale ale sărăciei, e o duhoare diferită, secretată de ora reverberantă, hiperdimensionată.

Se aud de aici ambulanțele care străbat străzile din cartierul Baixa, salvându-i pe cei care, deshidratați, congestionați, cu respirația întreruptă, se aşază pe jos fără pudoare său se prăbuşesc pe trotuar. În general, sunt bătrâni ori persoane care se simt rău şi nu suportă violența acestui timp.

Liber-Cugetătorul — eu aşa mi-l închipui — îi spune asistentei, al cărei halat s-ar cere înlocuit, să-l cheme pe următorul pacient.

— Mai sunt mulți?

— Ba bine că nu, domn' doctor, parcă ar fi căzut aici ca muştele.

— Dacă ar fi să trăiesc din cabinetul ăsta, bine mi-ar merge, noroc că mai e şi contractul cu asigurările.

Bărbatul acesta deschis, impetuos, uneori coleric, alteori elocvent, practică o medicină modestă, conciliatoare, aproape tradițională. Clientela sa nici n-ar putea să plătească medicamente foarte scumpe, doar că uneori chiar e nevoie de ele.

Acum intră un pensionar, se plânge de dureri în tot corpul şi de respirație dificilă. Ce să-i dea? Cuvinte frumoase şi aspirină. Mai rău e cu şomerii, sau cu cei care supraviețuiesc cu salarii încă neîncasate, ca ăstălalt, care abia dacă are puterea să se revolte, dar scapără ură prin ochi; iar medicul va trebui să-i dea cel puțin nişte vitamine, din mostrele gratuite pe care le primeşte, plus consolarea că e de acord cu el şi, de îndată ce bolnavul va părăsi cabinetul, să-i telefoneze asistentei: de la el să nu încaseze nimic.

— Dar eu am venit pregătit.

— Şi ce, dacă domnul doctor nu vrea să primească.

Urmează tragedia fără țipete a mamelor cu mulți copii, disperarea blândă, mărturisirea foamei — nu foamea totală: meschina foame binecunoscută, zilnică, aceea care ucide cu încetul sau dă naştere slăbănogilor şi debililor mintal. Liber-Cugetătorul curăță urdorile copiilor, îşi scoate şi-şi pune ochelarii, nervos, scrie rețeta, dar la ce bun? se vor duce măcar la farmacie să execute rețetele? De mâncare au ei nevoie în primul rând.

Câțiva bolnavi nu mai pot aştepta, se plâng asistentei, sunt cei care sosesc deja clătinându-se, aproape fără glas, descărnați, amețiți de căldură.

— Sună repede la 115. Domnul acesta trebuie internat imediat. Aici n-avem condiții să-l îngrijim cum trebuie.

Beau un pahar cu apă şi-şi sprijină de pereți slăbiciunea, mizeria, lipsa de noimă care-i înconjoară.

Chiar pe scaunul ăsta, unde leşină nefericitul căruia îi umectez tâmplele şi-i iau pulsul, şedea acum aproape douăzeci

de ani acel bărbat cu un glonte în umăr, a cărui față nu era schimonosită de durere, şi care se găsea în starea aceea, fiindcă rezistase fascismului. Un clandestin. Ştiam bine, ştia toată lumea ce riscam, dar l-am îngrijit cu satisfacție; asta, da, îmi lumina liniştitul trai de zi cu zi, de luptă de fiecare clipă, dar inofensivă. Cu mândrie îmi amintesc de după-amiaza aceea.

— Domnule doctor, se transmit apeluri la radio cu instrucțiuni. Persoanele mai debile şi mai în vârstă sunt sfătuite să nu iasă pe stradă decât în caz de forță majoră.

— Adu aici aparatul.

Căldura, după cum se pare, va fi favorizând mult furturile. Cum umblă mai puțină lume pe afară şi nu se văd polițişti, mişună hoții. La radio se vorbeşte de atacuri armate, se atrage atenția, asta-i bună, atenție? cum?

Liber-Cugetătorul deschide fereastra, — nu mai are decât o pacientă —, dar de unde dracu' vine mirosul ăsta pestilențial? De la excremente de câine, sau chiar din interiorul caselor? Resturi de peşte putrezit? Dejecții?

A tăcut complet susurul apei în fântâna din față. Ah, dacă se isprăveşte şi ea, o să fie frumos. Pe geam pătrunde suflarea acelei dogori, o adevărată flacără. Şi noaptea se apropie. Se răsfiră degete de sânge pe orizont, peste acoperişuri, peste chei, peste catargele fregatelor. Rufele goale, întinse, fără ceremonie, la ferestrele fațadelor, sunt pline de praf, mai mult cenuşii decât albe. Plantele, galbene, pesemne că-şi dau duhul în ghivece. Ce-o să se întâmple cu bietele păsări, a căror stare e aproape de moarte, în colivii? Genele îngreunate ale serii ating stranii nori roşii, carnivori, care se izbesc unii de alții, se devorează între ei.

Tinerica ce a intrat între timp, fără zgomot, îşi frânge mâinile, îşi umectează buzele. E croitoreasă într-un atelier.

— Credeam că nu mai există aşa ceva.

— Lucrez cu tata. A plecat dintr-un atelier bun şi a luat cu el clientela, s-a instalat acasă, cere preţuri mai mici, dar câştigă mai mult, eu şi cu mama îl ajutăm.

— Şi ce te-a adus aici?

Aceeaşi şovăială, o reţinere în a vorbi, care o face să tremure toată şi să roşească. Dar până la urmă explică: indispoziţie, călduri, o scurgere vaginală foarte ciudată...

— Ştii că nu sunt ginecolog, nici urolog, dar haide să vedem despre ce-i vorba.

Trebuie să fie de vârsta fiicei mele şi e atât de nervoasă, sărmana.

Era evident, de la prima vedere. În plus, acidul acetic, introdus în urină, a revelat filamente de puroi.

— E grav, domnule doctor?

— Nu, e o blenoragie, ştii ce-i asta? Şi chiar destul de avansată

— Imposibil, domnule doctor, imposibil, eu n-am relaţii decât cu logodnicul meu.

— Păi, el sigur că mai are şi alte relaţii. Nu te îngrijora, asta se vindecă uşor. Trebuie să faci o analiză, ca să-ţi dăm antibioticul indicat. Dar prietenul tău trebuie să se trateze şi el.

— Antibiotic? Va fi foarte scump?

— Depinde.

Zâmbetul ei de disperare îl sfâşie pe dinăuntru.

— Lasă, poate că am aici nişte mostre, vezi sertarul ăsta plin? Haide, curaj, nu-i grav. Du-te chiar mâine să-ţi faci analiza.

La nevoie, am să-i împrumut şi bani să-şi cumpere antibioticul. Niciodată fata mea n-a abordat cu mine chestiunile sexuale şi e posibil să fi trăit ce n-au trăit atâtea femei de treizeci de ani, care se îngraşă în etuva căsniciilor liniştite.

Pe la paisprezece ani a început să-l conteste (până atunci fusese atât de tandră), să ridice din umeri sau chiar să râdă de el, la masă, dacă el se înflăcăra de vreo idee, ori să-i respingă valorile. Înainte mergeau împreună la cinema, doar ei doi, când mama n-avea chef, ceea ce era destul de frecvent, şi făceau plimbări lungi cu bătrâna lui maşină, ea rugându-l să mărească viteza, el, iacobinul, cu crezul în gură, nu se încumeta: prea era importantă încărcătura pe care o transporta.

— Bine, domnule doctor, a spus tânăra, atunci când să revin?

— De îndată ce ai rezultatul. Şi nu întârzia.

Ca de obicei, a trecut deja de ora nouă. Asistenta e nerăbdătoare, stă trează la biroul ei, în sala de aşteptare acum goală.

— Gata cu purgatoriul.

Zăpuşeala nu s-a potolit. Luminile, premature, de pe fluviu se amestecă în resturile de soare, care au vitalitatea sevei şi a focului. Pentru prima oară priveliştea aceea nu-l calmează. Sunt suave, pentru Liber-Cugetător, bărcile luminate, nestematele de pe Tejo. În seara asta însă, nu. Se desprinde. În luminile acelea vede doar nişte plete de ură.

ZIUA A TREIA

Laboratorul e aproape pustiu, colegii s-or fi îmbolnăvit, sau pur şi simplu profită de situație? Oraşul palmierilor a fost în ajun cel mai fierbinte din lume, a depăşit Irakul, Arabia, India, acele meleaguri cu arşițe de nedomolit, incredibile. Noaptea a fost încărcată de accese de furie şi de crime, judecând după tot ce relatează gazetele. Daniel le-a citit superficial, a văzut titlurile, suficient ca să ştie că incendiile nu sunt încă sub control, că tineri debusolați infestează oraşul în zorii zilei, înarmați cu pumnale şi pistoale, şi că o maşină capcană a explodat la uşa locuinței unui mare industriaş. În plus, s-au produs răpiri, se cere o răscumpărare astronomică pentru o fetiță care nici măcar nu e copil de milionari, cum s-o recupereze părinții? oamenii au înnebunit cu toții, agresiunile sunt permanente; cazurile pasionale se înmulțesc, sinucideri, înjunghieri, țipete, insulte, perechi care se despart violent, prieteni care se înfruntă cu gloanțe, la un pahar în plus.

Daniel lasă ziarele, controlează activitățile de laborator care-i revin lui, dă instrucțiuni unui tehnician auxiliar, localul trebuie protejat de urgență, atenție la cobai, uite ce ai de făcut, el mai trebuie să termine un raport, cu căldura asta, ce pacoste, dar n-are încotro, transpiră şiroaie, cu venele dilatate, tâmplele îi zvâcnesc, anunțând o cefalee.

După o oră îşi adună hârtiile, părăseşte masa de lucru meticulos deranjată, ca de obicei. Se hotărăşte să-şi petreacă restul dimineții la piscină, căldura a devenit insuportabilă.

În timp ce ocoleşte piața trandafirilor (n-o să reziste mult pe vremea asta), observă, cu spaimă, că unele automobile, a căror caroserie e mai fragilă, prezintă băşici mari, au vopseaua gata

să plesnească în jurul lor s-au adunat grupuri de gură-cască şi le ating pe alocuri, ca să se asigure că-i adevărat.

Piscina, în formă de elipsă, instalată pe terasa unuia dintre etajele inferioare ale unui mare hotel, are saltele în jurul ei, dar umbră puțină, cu excepția spațiului, acum aglomerat, al barului-restaurant. Şi muzică. Şi plante îngălbenite, palmieri pitici, în spatele cărora se ascund boxele de amplificare.

Doar în apă mai scapi pentru câteva momente de stagnarea vremii Daniel alege, lângă arbuştii înfrunziți, un pat aşezat o treime în umbră. Cerul dogorâtor, de un alb prăfos, pe care ochii abia îl suportă, îşi înclină asupra piscinei fața lovită de trăsnet şi suflarea pustiitoare.

Daniel revine, se odihneşte câteva minute, sare iar în apă, chiar şi duşul e călduț, în fine; oricum, a reuşit într-un fel să se răcorească.

Femeile-s atrăgătoare, în majoritate blonde, cu picioare lungi, costume decoltate, cam în serie, probabil însoțitoare de bord ale unor companii nordice, unele au sâni tari şi bronzați, netezi, goi. Se mai află acolo şi un roi de homosexuali, de tip saxon, notorii şi satisfăcuți.

Daniel recunoaşte o ziaristă, colegă a surorii lui, care îi face semn de departe, dar el rămâne pe loc, lipicios, inert; de mai multe zile, poate de săptămâni, îl atinge şi îl zgârie aripa întunecată a angoasei. Uneori simte că-i curge prin vene o otravă dulce şi melancolică şi în clipele acelea ştie că viața adevărată se află alături, e suficient să tragă cortina, sau s-o sfâşie, şi să privească înaintea ochilor.

Vede, brusc aplecată asupra lui, o făptură strălucitoare, cu țigara în gură, în atitudinea şi cu zâmbetul clasic al cuiva care cere un foc şi conversație. Din fericire, a luat bricheta cu el, deşi fumează puțin şi chiar şi mai puțin de când au început căldurile astea monstruoase. E englezoaică, Fay sau May, n-a

înțeles bine, şi o să stea doar trei zile în oraş. A venit într-o excursie, cu o prietenă (n-are verighetă pe deget), de aici pleacă la Madrid, Sevilla, Granada Pe el cum îl cheamă? Şi cu ce se ocupă? Caut, nu ştiu nici eu ce anume, îşi spune Daniel, dar îi răspunde la întrebări ca un băiat bine crescut şi se oferă să-i arate deseară şi acele locuri care, în excursii, nu se văd niciodată.

— Azi nu, am deja o întâlnire fixată, spune ea, dar mâine sigur.

Lasă mâinile să vorbească, în timp ce buzele zâmbesc. Trebuie să fie cu zece ani mai în vârstă ca el, dar ce splendoare, ce piele, ce frumusețe de forme, înfloritoare, cât de albaştri îi sunt ochii. Nu spune, desigur, nimic foarte nou, nici nu trebuie, a făcut o sauna şi a experimentat un masaj, acolo la hotel, oamenii sunt încântători, filtrul latin. Daniel îşi maschează un surâs, înfruntă şiroirea soarelui, aproape orbitor, se refugiază lângă umărul ei, care-l cuibăreşte tandra A ieşit din umbră, ghearele de foc nu întârzie să i se înfigă în spinare. May, sau Fay, nu pare să sufere atât de tare de căldură, nu transpiră, nu i se înroşeşte pielea, e neatinsă toată, înoată alături de el un *crawl* elegant şi, ieşind din apă, ştergându-se, e atât de *wonderful,* sau poate şi mai mult decât înainte. Când îşi iau rămas-bun — excursia nu iartă: trebuie să viziteze Cetatea, Catedrala, celebrul ascensor, a citit tot capitolul respectiv din ghidul turistic se apleacă iar peste el şi-l sărută pe gură, dar lung, cu savoare. Savoare: savantlâc, cum spune Daniela.

— Atunci, pe mâine, fără greş, la opt şi jumătate?

— La opt şi jumătate, de acord.

Ea a părăsit deja piscina, Daniel îşi aminteşte că mâine seară are loc petrecerea aceea din imobil, şi soră-sa se arătase interesată să meargă, a făcut tot posibilul ca să fie invitat şi el. O să fie o mare plictiseală, altfel nici nu se poate. Dar, dacă ar

refuza acum, ar necăji-o. Şi cum rămâne cu Fay, sau May? Atâta pagubă, păcat.

Cu soarele la zenit, după-amiaza e ca o aramă încinsă, când Tânărul Sociolog ajunge în piața teatrului în demolare, cu groapa de gunoaie intrate în putrefacție, grinzi ieşind din moloz, tencuială, resturi funerare de scenă, bucăți de cortină, lăstari de viță, din bronz, acum caraghioşi, grămada finală de pietre care fusese cândva un spațiu de cultură.

Niciodată Tânărul Sociolog nu mai văzuse atâția cerşetori pe-acolo, acoperiți de cruste, de scrofule, cu pete mari ca de vin pe fețele scobite, făceți-vă pomană, pentru numele lui Dumnezeu, dați ceva oarbei, du-te dracului, mâna care se întinde brusc şi taie calea celor distrați, moartea vorace în corpurile acelea încă lacome, în relații poate intime cu viermii şi păduchii. Şi bărbatul fără picioare lângă caldarâmul incandescent, lângă enormele picioare pline de cruzime ale nepăsării, între praf şi şopârlele somnului. Alții şi alții, o invazie de macabri păianjeni de câmp, adolescentul rahitic cu oasele unei gambe la vedere, puradeii de culoarea piperului cerşind bacşişuri, cei care, tăcuți, pe jumătate amorțiți de mizerie şi zăpuşeală, au înlocuit litaniile prin afişe pe care doar puțini le citesc: fără casă, fără mâncare, orfani, izgoniți, irecuperabili, în acea albă agonie.

Tânărul Sociolog, dezgustat de spectacol, acum, la ora prânzului, ezită între o patiserie unde ar putea să înfulece în grabă un sandvici şi să ia poate o înghețată, şi crama unui restaurant scump şi nu prea bun, dar care are aer condiționat. Pregătindu-se să coboare scările, dă nas în nas cu Excelentul Oportunist, vecinul supercurtenitor, care-l salută cu efuziune şi, nemaipomenit, ce întâmplare, se lasă invitat, „tocmai mă gândeam şi eu să vin aici, dacă nu te deranjează, te însoțesc".

— Spune-mi ce părere ai despre Dona Berta? şi despre imaginea actuală a Preşedintelui? sondajele astea din ziare chiar merită să le iei în serios?

Tânărul Sociolog se uită cu neîncredere la fileurile de peşte (n-ar trebui să mănânce peşte pe căldura asta) şi înfruntă avalanşa de întrebări: să fie într-adevăr neviabile acele întreprinderi? dar atunci lucrurile stau chiar foarte prost, nu găseşti? şi cu deschiderea spre băncile particulare, n-o să crească măcar investiţiile?

Trecându-şi mâna peste chelia elegant asumată şi compensată de mustaţa nietzcheană, Tânărul Sociolog zâmbeşte, cu aerul de a şti totdeauna mai mult decât spune. „O vrea dobitocul ăsta să mă tragă de limbă? Oricum, puţin îmi pasă ce gândeşte el despre mine." Îşi închipuie că e reacţionar, cum să nu fie, cu atâtea dulcegării, veşnic aprobator, deloc combativ, în plus, ce poate momâia asta de Oportunist să afle despre el, care n-are nici partid nici vreo legătură oarecare, şi-a apărat întotdeauna independenţa, nu s-a vândut, dar nici nu scrie nimic care să-l compromită, îşi măsoară cuvintele pe care le rosteşte când nu e cu prieteni de încredere. în rest, în ce crede el, de fapt?

— Găseşti că e multă corupţie?

— Asta da, găsesc că da.

— Dar economia paralelă?

— Tot creşte mereu, fiscul e foarte dur. Îi împinge pe oameni la asta. Pe urmă, răul se răspândeşte, se întinde, chiar aşa Oamenii nici nu mai înţeleg că săvârşesc ceva ilicit. Uite, Joño de la mercerie, ştiu toţi de pe stradă, îţi face rost de un frigider sau televizor, dacă-ţi trebuie, la jumătate de preţ. S-ar putea să ai ghinion la cumpărare, iar marfa n-o mai poţi da înapoi, asta aşa e. Dar cel puţin cei care au comandat televizoare nu se plâng.

— Aşa e, domnul meu, ai dreptate, asta chiar că e ceva foarte rău. Pe urmă, industria grea. Crezi deci că austeritatea o să se mai înăspreasscă?

— Ah! austeritatea... Tânărul Sociolog zâmbeşte; am să comand o cafeluță, nu-s în stare să mănânc nimic, căldura asta blestemată... Şi se retrage în sine: „Spune-i aşa: austeritate. A existat altă austeritate, pentru toți, asta da, era cât pe ce, dar n-a fost destulă generozitate, nu există. Clasa noastră aşa e. Eu însumi, care pe loc mă entuziasmasem, până unde, până unde am să pot accepta?" Clatină din cap, cheamă chelnerul. Excelentul Oportunist, când nu pozează pentru societate, are un ochi amar, de vultur.

După ce s-au despărțit, cu multă cordialitate din partea nedoritului comesean, Tânărul Sociolog se trezeşte afară, trist şi din nou însetat, arzând în cuptorul în care se transformase oraşul.

„Şi eu sunt la fel de neautentic. Dar cine nu este? Ce coerență poate avea unul ca mine, care s-a zbătut cât s-a zbătut să-şi termine studiile? cum să las din mână, doar pe considerente de lux moral, ceea ce am cucerit cu atâta efort?" Tânărul Sociolog îşi aminteşte bine ce greu i-a fost să urmeze cursurile, să studieze, aproape fără cărți, fără lumină, uneori fără speranță, în cămăruța aceea minusculă, între prăjelile de la bucătărie şi verzele din grădina de zarzavat pe care tatăl său, agent fiscal, le cultivă în timpul liber, tatăl său atât de încăpățânat, care nu s-a dat în lături de la nimic ca să-l vadă licențiat pe fiul lui, şi până la urmă a murit, încă tânăr, ros de cancer, chiar în anul când el îşi lua licența.

„Perioada cât am fost bursier la Londra m-a educat, mi-a dat gusturile şi până şi maniile pe care le am astăzi, m-a învățat să înfrunt lumea cu luciditate, şocurile națiunilor, ceasornicăria

vieții, să-mi privesc de departe țara micuță și atât de mânjită de tiranie, să nu-mi idealizez poporul, dar nici să-l disprețuiesc."

Ce se întâmplă? Nu sunt taxiuri? Curând lumea o să înceapă să se prăbușească, să leșine, sub bolta asta blondă de sticlă ca un infern cinematografic. Bine că e aproape institutul de cercetare industrială unde lucrează Caută fărâme de umbră.

„Cum s-o fi simțind, pe căldura asta mortală, bătrânica de maică-mea? Îmbătrânită înainte de vreme." A trebuit s-o ducă la un azil de bătrâni, dar ce viață ducea el ca s-o fi putut ține pe lângă sine? Ce s-ar fi ales de libertatea sa, de vreme ce ea, acum, are nevoie de îngrijire permanentă? Și nu-i achită el cu punctualitate taxa lunară, care nu e deloc mică? Nu se duce s-o vadă prea des, e drept, dar senilitatea și boala îl demoralizează. E mama lui, o iubește, chiar mult de tot, i s-au întipărit în inimă mângâierile blânde ale mâinilor ei aspre și până și dojenile, dar nu mai știe ce să-i spună, a trecut în partea cealaltă, în alt limbaj.

E tot mai puțină lume pe bulevardul fără copaci. Mai are vreo două, trei sute de metri... Ce-i asta, Dumnezeule? O să mor aici, stupid, de insolație, asta mai lipsea. Cum ajung la birou, dau pe gât o oală cu apă, haide, nu mai e decât puțin, îmi împing înainte prețioasa viață ca să trăiesc, întotdeauna m-a ajutat steaua talentului, sau a norocului meu, n-o să-mi lipsească acum, nu, nu-mi lipsește. Iată poarta cea înaltă a institutului în holul de la intrare e ceva mai mult aer, călduț, dar, în fine, respirabil.

Strada se întunecă brusc, năpădit de muscoi și lăcuste cât pumnul. Un nor cenușiu înaintează spre el în praful după-amiezei. Pereții se înfioară, ca și cum niște făpturi uriașe s-ar îndrârji să-i dărâme; garguiele bisericii se desprind din piatra în care erau încastrate și par gata să-și ia zborul, himere, maimuțe înaripate, mai departe nu reușește să vadă clar

conturul acelor creaturi ale umbrei şi fricii. Nu cumva se distinge un pleziozaur? Şi ce păsări ciudate sunt acelea aşezate pe mari blocuri sfărâmicioase ca rocile lunare?

Capul îl doare tot mai tare, îşi comprimă tâmplele, strânse în cleştile căldurii uscate, face câțiva paşi la nimereală, ascultă bâzâitul unei maşini puternice, vreun buldozer care demolează imobile, care distruge oraşul? sau pământul care se cutremură? Eudoro distinge mai întâi firicele de sânge, un lichid aproape negru ce țâşneşte din sol, fără ca să ştie cum şi de unde provine. Da, trebuie să fie cutremurul, asta anunța căldura aceea brutală, acum vede bine crăpăturile pe sol, cicatrice negre sau fante care se despică? Şi mirosul, mirosul greu al scoicilor în putrefacție, mirosul de moarte.

Se ridică din colțurile încăperii animale funerare, larve, limacşi, monştri fără nume cu ochi galbeni. Alerg din nou la fereastră şi după-amiaza rotundă, violată de ferocitatea soarelui, e de fosfor şi sânge, la foc mic. Sunt sigur că trebuie să existe, nu departe, o centrală nucleară care produce energie electrică şi funcționează poate cu întreaga capacitate. Acum se aprinde şi se stinge. S-a apropiat şi o văd, văd bine pompele cu turație înaltă, care fac să circule apa în circuit închis. Războiul trebuie combătut. Trebuie evitată distrugerea naturii. Mi-au strâns gâtul cu tuburi de titan, sunt imobilizat, vârât în centuri metalice care-mi pătrund în carne. Pe urmă îmi dau drumul. Durerea se potoleşte. Vântul, din nou îmbătat de foc, şuieră pe stradă, nu demult în marasm.

Un animal respingător, un broscoi castaniu, cu coadă mare, care lasă o urmă de lumină de-un verde nămolos, țopăie după maşini, după automobile. Are trăsături de ființă umană şi, privindu-l mai atent, îl recunosc: e Excelentul Oportunist, urmărit, cu un baston tip anii '20, de Liber-Cugetător, care se străduie să-l calce, fără să reuşească. „Acest încurcă-lume se

vâră peste tot, ca un păduche în cusături, ascultă convorbirile, adună firimiturile de la ospețe, animal imund. Îi place să poarte vorbele, e un pericol, ah, dar este deja în discuție sănătatea, o să vedeți. Vina-i a clerului, a înaltului cler şi a acestei clici de ticăloşi. Cu scutece calde n-ajungem nicăieri. Nu merge, gata, pleacă."

Într-adevăr, un miros neplăcut, care poate fi de creveți alterați, vine de la bucătărie până în odaia unde se trezeşte Eudoro cu capul ca plumbul.

Sunt şuierături şi printre limbile de foc, printre făcliile care se aprind în vânt, constată el, aplecându-se peste fereastra deschisă.

Realitatea a străpuns deci porozitatea acelui vis diurn. Ceea ce-l mai obsedează încă (nu le-a uitat) sunt imaginile de moarte, în ultimul timp atât de frecvente în tot ce gândeşte sau ce-i iese în față.

Moartea. Moartea, putrezirea. Alterarea. Se moare în lucruri, se moare în ceilalți, în timp, secundă după secundă. E plăcut să mori în țara asta L-a impresionat o convorbire auzită la liceu, despre noua burghezie în ascensiune, despre averile care se fac atât de repede pe meleagurile astea de sărăntoci şi cerşetori, fraudă, trafic de influență, proliferare a centrelor comerciale, vânzare pe devize, speculație pretutindeni. Se simte vulnerabil şi dezgustat în mijlocul celor avizi, al celor deştepți, al celor grăbiți Automatizarea nu-l eliberează pe om, cel puțin nu momentan, aruncă mii, milioane de inşi în şomaj, în disperare. E preferabil să fii deja pe pragul morții, ca el, n-o să mai dureze mult. Dar e trist, oricum, să laşi în urma ta o lume întinată, poluată, crudă, în ajunul, poate, al distrugerii prin holacaust atomic.

Moartea e o sumă de singurătăți, fotografiile nevestei lui, dorul, incertitudinea, uneori în legătură cu locul unde se află

prietenii, dacă au şi plecat? dacă sunt ca el în aşteptare? Sexul care nici măcar nu răspunde imediat, cum şi când vreau eu, care vibrează mai ales în prezența fetelor tinere, dacă mă mai atinge vreuna. Genunchiul, ale cărui dureri le ascund, fiind indiscrete (să fie deja vorba de artroză?), dar care uneori mă împiedică să cobor scările alergând. Trupul mi s-a modificat puțin pe dinafară, încă mai sunt slab şi musculos, evident cu riduri, cu unghiulozitatea feței acum puțin deteriorată, mai ales în ochii mei, ochii mei obosiți, care observă asta zilnic, în ritualul bărbieritului. Mai rea e însă starea pe dinăuntru, dincolo de senzație, o ştie pe de rost, ştie că are vindecare, şi chiar relativ repede, durerea pe care o simt — seacă, stăpânită — pentru companionul care pleacă, în cosciugul încă deschis. Nu-mi mai tresaltă inima în piept când străfulgerează în zilele mele excepția, dacă mai merg încă prin asfințitul mării cu o femeie şi ea îmi oferă buzele ei chiar pe malul soarelui şi al apei. Totul, aproape totul, a fost deja experimentat, iar gustul de altădată nu reînvie, se degradează în paloarea unei emoții asemănătoare.

Moartea nu e atât aşteptarea ei când se lasă noaptea, când sunt singur în mine, când mă culc, când inima aproape că încetează să mai bată şi mi se formează țipătul în gâtlej: e când răscolesc prin fotografii, prin hârtii vechi, moartea e țesutul nervos din care mă hrănesc, rutina searbădă a însăşi plăcerii, zâmbetul negativ în proiectele pe care nu le mai plăsmuiesc.

Şi cu toate astea ştiu, încă mai am momente, foarte rare, de viață aproape plină, în diminețile de plecare, pure şi agresive, în florile anumitor nopți răcoroase, contrarul acestui crematoriu, al acestei călduri abjecte care mă înăbuşă

— Veralinda e acasă, doamnă? întreabă Paulo Carmesim, la un metru depărtare de uşa de la etajul şase, stânga, cu un trandafir roşu, încă plin de rouă, în mâna care tremură uşor.

— Nu sunt sigură, cred că da, intră, te rog, spune soția Liber-Cugetătorului, privind alternativ floarea drăgăstoasă şi fața încordată a băiatului: mai există încă tineri capabili de asemenea atenții, şi ce curat umblă el mereu, bine îmbrăcat, bine pieptănat; păcat că are părinții pe care-i are, fiindcă bărbatul meu nu-i înghite. Şi mă îndoiesc că Veralinda o să vrea să-l primească.

— Aşteaptă un moment, ia loc, ia loc, mă duc s-o caut, să nu fi ieşit cumva, uneori nici n-o aud, fuge...

Zâmbeşte larg.

— Ce mai fac părinții dumitale? Scuză-mă că nu te-am întrebat până acum.

Obiceiurile astea! dar cum să te eschivezi de la ele? suntem persoane cu educație, şi nu eu calc în casa lor, o cerule, că bărbatului meu i-ar sări muştarul.

— Vin imediat.

Paulo îi aude paşii pe coridor şi recunoaşte vocea Veralindei.

— Prostul ăsta! Ce-şi vâră el nasul aici? Ce-mi trebuie mie trandafirul?

Discul este I want to break free.

Tonul vocilor scade (una e de bărbat, trebuie să fie a tipului cu frizură de paj şi trei fire de mustață). Mama desigur că le recomandă discreție. Dar ei continuă să discute, doar că nu se mai distinge nimic.

— Vine imediat, scuz-o că te face să aştepți.

Pesemne că a trebuit s-o implore ca să obțină acel rezultat Dona Ana Bela, care, dacă a fost vreodată frumoasă, a încetat demult să mai fie, îşi şterge sudoarea care-i acoperă fruntea şi-i picură pe gât, în decolteu.

— Ce căldură teribilă! Până şi incendii s-au declanşat in oraş. Ai auzit pompierii, adineauri? Şi câți n-au murit! Dar cel

mai mult mă impresionează cazul doamnei care locuia aici lângă măcelărie, o bătrânică încovoiată toată, dar mereu surâzătoare. Nu-ți aminteşti? Locuia singură, cu o cățeluşă Vezi, vecinii au început să simtă mirosul greu şi au chemat poliția, se pare că era moartă de trei zile, şi cel mai oribil e starea în care se afla, deoarece cățeluşa, de foame, începuse să mănânce din ea, nici nu vreau să mă gândesc...

Apare Veralinda, prost dispusă, şi-l salută pe tânărul-cumsecade. Paulo, taciturn, îi întinde trandafirul, „pentru asta am venit aici", şi o felicită:

— Ai şaptesprezece ani, nu-i aşa?

— Optsprezece, rectifică ea, fără să-şi arate dinții.

După cele auzite mai înainte, el are chef doar să dispară, şi-a dat seama că n-are nici cea mai mică şansă. Ea se încăpățînează în agresivitate, mai mult împotriva mamei ei decât a acestui nefericit.

Paulo, după afront, nu e în stare să se întoarcă deja acasă Nici să rămână singur ca să dea o raită prin cartier. Trece, coborând scara în fugă, pe lângă etajul întâi stânga, sfânta sa mamă are musafiri, vreun conciliabul în beneficiul parohiei, şi pătrunde imediat în cuptorul acelei călduri necrofile. în ambianța cu clădiri închise, întoarse toate spre înăuntru, maşini care alunecă şi aproape se ciocnesc, şoferi apatici conducând cu mâna la frunte, alții vociferând, după-amiaza care se mai îmbracă încă în febră şi solul presărat cu gunoaie, lichide absorbite imediat, portocale fleşcăite răsturnate din vreun cărucior, numai porcării.

Îmi vine să vomit. Strada se clatină, stradă din carne roşie îmbrățişată cu focul precum talerul unei balanțe uriaşe. Respirația dureroasă, stomacul care i se urcă în gură. Niciodată nu m-am simțit atât de anxios de departe de tot. La mile de această supă de căldură, de acest exces, de existența mea

meschină. A fost crescut ca să devină şef, director de întreprinderi, asupritor de oameni, conducător cu bărbia sus, posesor de multe conturi bancare. Şi până la urmă e atât de diferit de taică-său, nici nu reuşeşte să-l admire. El, care trebuia neapărat să-i depăşească pe toţi în şiretenie, să-i întreacă în insolenţă, cere scuze pe stradă celor care-l îmbrâncesc, nu ridică vocea niciodată, îşi aşteaptă rândul la coadă când de fapt ar fi de ajuns să-şi spună numele ca să treacă în faţă De ce m-am născut eu aici, tocmai în casa asta, în familia asta? Ori poate chiar de aceea sunt aşa cum sunt? Fiindcă din copilărie exemplele astea mă necăjesc, îmi fac viaţa amară?

În toţi anii aceştia, încurcaţi, cu supărări, care au fost ai adolescenţei mele la liceu, acum la Drept, câte îndoieli n-am încercat, deşi n-am luat niciodată partea nimănui, şi nici nu crede nimeni în mine.

Cu Veralinda s-a isprăvit: încă mai crezuse posibil să se apropie, a fost atent cu ea, i-a oferit bilete la teatrul Facultăţii, discuri, cărţi, ea le accepta parcă din obligaţie. Nu e vorba de familiile noastre: deşi gândesc diferit, în fond sunt burgheze şi una, şi cealaltă, asta se vede. Nu, ea nu mă înghite, nu-i plac decât marginalii, nu-i nimic de făcut.

Îşi revine din asfixia care adineauri era cât pe ce să-l doboare. Cruţîndu-şi respiraţia, începe să coboare una dintre străzile abrupte care duc la fluviul de foc, Tejo. Vibraţiile aerului au înălţat deasupra apelor un ansamblu de coloane simetrice. Paulo ştie că e un miraj. într-o asemenea zi poţi prevedea cum poate fi deşertificarea globului pământesc, dispariţia pădurilor, moartea peştilor în mare, poluarea iminentă a atmosferei. Dacă crede cu fermitate într-o idee, e în urgenţa de unire a eforturilor pentru combaterea celor două mari promisiuni de anihilare generală: ameninţarea stridentă a războiului nuclear, de oriunde ar veni el, şi înaintarea vicleană,

surdă, continuă spre degradarea ambianței, care este rodul egoismelor tolerate, al marilor averi implacabile, interesate exclusiv de câştigul imediat, ca şi al constantelor, derizoriilor neglijențe ale omului obişnuit, care veşnic amână totul.

Paulo detestă politica, poate fiindcă tatăl său, când i se mai întâmplă să-l asculte, nu vorbeşte de altceva, nu încetează să deplângă lipsa de autoritate, să vocifereze contra vacarmului „muncitoresc", contra protestelor de stradă, şi să-şi exalte tactul politic, abilitatea, virtuozitatea, ori fermitatea, talentul politic a! celor mai apropiați dintre congenerii săi. La Facultate sunt tot mai izolat şi mă simt observat, sunt prea puțin natural, e ca un blestem, n-am nici o legătură cu copiii de bani gata, aprigi apărători ai privilegiilor lor, care mă disprețuiesc pentru moliciunea, indiferența, nesiguranța mea; dar cei de care mi-ar plăcea să mă apropii, cei care se declară legați de spiritul ecologist şi pacifist, n-au ncredere în mine, iar eu, pe de altă parte. Îi găsesc ciudați, de la frizuri, tunici, sandale şi rucsacuri, până la caracterul drastic al opțiunilor şi respingerilor lor.

Se apropie — tot leoarcă de sudoare — de o piațetă cu doi palmieri şi câteva bănci cu spătar; dintr-o stradă care dă în ea apare, alergând, un tânăr slab şi deşelat, cu sufletul la gură, cu ochii în panică, urmărit de trei bărbați, în timp ce mai de departe se aude un cor de femei şi Paulo distinge, printre altele, cuvintele urlate „desiş" şi „foc" — şi nici un polițist prin preajmă. E poate un incendiar sau, posibil, doar un suspect, însă gata să fie linşat. N-am fibră de erou ca să intervin, dar trebuie să fac ceva, nu ştiu ce.

Când, în sfârşit, şi-a adunat din străfunduri toată energia de care dispune şi e gata să strige, să ceară să se calmeze spiritele, un bărbat a sărit fulgerător printr-o fereastră scundă şi a pus mâna lui grea pe fugar, îndreptând totodată spre ceilalți un pistol. Trebuie să fie un paznic, în ziua sa liberă.

După ce se identifică, plouă cu explicațiile, de fapt nu l-a văzut nimeni pe tip dând foc la ceva, mi s-a părut evident, individul alerga parcă scos din minți, şi cu mutra asta, ce puteai crede? i-am spus să se oprească, şi alerga mai vârtos...

Până la urmă băiatul, după cum a explicat, primise un telefon să se ducă imediat, dar imediat, acasă, fiindcă bunica, pe căldura asta, se simțea rău, aşa că, negăsind nici un taxi, o luase la fugă.

Paulo se îndepărtează, privind în urma sa într-un pătrățel de fluviu apare, orbitor, ca o coadă de păun, un asfințit cum nu mai văzuse nicicând, dar atât de frumos, de colorat, de deosebit, încât te şi sperie.

Era un trandafir roşu, mic, dar foarte roşu, cu staminele galbene, câtă vreme ceilalți, mai palizi, păreau decolorați, în ciuda vagilor stropi de la fântână, a cărei apă nu era greu să ți-o imaginezi alterată. Sub privirea atentă a lui Eudoro, care se oprise să-i examineze petalele, țepii şi perişorii, floarea a început să se transforme. E un proces lent, dar viguros, care face să apară ghearele unei vietăți în lungul tijei subțiri. Largi, inelate, aproape ovale, curbându-se la vârf, ele se separă apoi în unghii fine, ca de felină. Din inima petalelor ies firicele vâscoase, roşcate, membre în evoluție. Folicule dințate şi pubescente se modifică la rândul lor, luând configurația unor viscere. Masa cărnoasă, fierbând sub dogoarea soareiui, se defineşte într-un amestec de vierme şi fiară. Ochişorii răutăcioşi sunt plasați pe burta micului monstru.

Eudoro îşi şterge transpirația care-i inundă obrajii. Se îndepărtează de trandafirii care l-au obsedat aproape tot anul şi revine la tumultul vehiculelor exasperate care se rotesc şi claxonează în jurul lui Neptun şi al jeturilor de apă țâşnite din fântâna armonioasă. Mai întoarce o dată gâtul: în depărtare, trandafirul e amăgirea unui trandafir.

Seara se aprind copacii de lumină. Lămpi, litere, culori, crengi aurite. Oraşul se acoperă de firme luminoase şi pare să se încingă şi mai tare. Nici o uşoară adiere în văzduh. Pietrele încă mai frig. Ştiri de ameliorare a vremii nu există, doar zvonuri despre oameni morți din cauza arşiței, automobile a căror caroserie s-a topit, tulburări ale ordinii publice, cele mai diverse acte de vandalism.

În fața intrării de la teatru un început de clar de lună se contopeşte cu lumina electrică. Un cerşetor infirm înaintează, incredibil de iute, pe genunchi, spre Eudoro, întinzându-şi disperat palma deschisă ca o armă. Au ieşit toți în stradă, desigur. Eudoro se caută în buzunare să găsească obolul, când Liber-Cugetătorul — „ce plăcere să vă văd" — se indignează de starea de lucruri ce favorizează mizeria asta şi o mai şi măreşte în fiecare zi. Au hotărât, el şi cu soția lui, să meargă la teatru pentru că e una dintre ultimele reprezentanții, dar se tem de căldura din sală...

Până şi plafonul rococo, pe care se îngrămădesc imaginile, s-ar zice că transpiră.

— Mare prostie am făcut să venim. E înăbuşitor.

— Dar piesa e bună. Şi mă întreb dacă ştiți că vecinul nostru face rolul Tatălui.

— Da, ştim.

— Detest să joc pentru o duzină de persoane, spune, de după cortină, actrița care face personajul Johannei.

— Nu exagera, m-am uitat şi eu adineauri şi sunt cel puțin şaptezeci, optzeci.

— Mare lucru... Pentru un teatru cu şase sute de locuri, când e plin!

Spectacolul se desfăşoară totuşi datorită marelui efort al actorilor: decorul unic, în compartimente care închipuie cele două etaje ale casei familiei Von Gerlach, sugerează, fără pre-

ocupări arhitectonice, un interior de bogați industriaşi din Germania nazistă.

— Până la urmă, teatrul de cuvinte n-a murit, spune, în primul antract, Liber-Cugetătorul.

— Nici nu moare, se transformă, este de acord Eudoro, Sartre e unul dintre ultimii mari scriitori retorici, dacă am avea şi noi o astfel de retorică.

Soția Liber-Cugetătorului nu participă la discuție, ascultă, zâmbeşte, face gesturi vagi de aprobare.

La începutul actului cinci se află în scenă, adică în salonul cel mare, sala de consiliu a familiei, Actorul, adică tatăl Von Gerlach, şi un tânăr actor în stilul lui Serge Reggiani, care interpretează rolul lui Franz Actorul aşteaptă replica „câteva ore fără ură". E rândul lui:

— Şi în momentul ăsta?

— În momentul ăsta, nu. Imaginea dumneavoastră o să se pulverizeze o dată cu celelalte care nu v-au ieşit niciodată din cap. Dumneavoastră, la drept vorbind, ați fost cauza şi destinul meu.

În pauza care urmează, Actorul simte frumusețea şi grandoarea textului. Trebuie să le facă să răzbată prin vocea lui:

— Bine. Eu te-am făcut, eu te desfac. Moartea mea o va învălui pe a ta şi, la capăt, voi fi singurul care moare...

— Ba nu, nu, strigă un bărbat, cu ochii ieşiți din orbite, care urcă pe scenă cu un pistol de luptă în mână. Artiştii încremenesc, cu brațele căzute, cu respirația tăiată.

La parter se aprinde panica şi spectatorii care se ridică în dezordine şi fug primii devin ținta gloanțelor. În ciuda faptului că ocheşte prost, nebunul, o fi chiar nebun? nimereşte, printre diverse gloanțe pierdute, într-o familie care se înghesuie lângă uşa de ieşire. Tată, mamă, copii, toți cad grămadă.

Când poliția pune mâna pe energumen, care nu mai face spume — are acum un aer cât se poate de trist, sau indiferent? — se constată că tatăl familiei atinse e în agonie, repede, repede, sunați la 115.

Eudoro este pe-aproape, se simte apăsat; Liber-Cugetătorul pare să mediteze, în timp ce soția sa îl strânge tare de braț. Cine să fie? Cine să nu fie? Poliția îndepărtează curioşii. Dar cineva dintre spectatori spune că-l cunoaşte. Ar fi un salariat de la patiserie, pasionat de teatru, un tip liniştit, foarte solitar, poate misogin, uneori venea la premiere, şi totdeauna singur; cum vedeți, trebuie să aibă vreo treizeci de ani sau puțin peste...

Soția Liber-Cugetătorului se simte rău.

— Şi eu care era cât pe ce să nu vin. Ştiți, soțul meu decide totul în ultimul moment, ăsta-i stilul lui, eu din contra, trebuie să mă obişnuiesc cu o idee, să mă pregătesc, chiar şi ca să merg la teatru sau la cinema...

În cabina Actorului se comentează „aşa ceva, de necrezut, eu nu pot să-mi revin". Johanna de mai înainte, care se numeşte Mercedes, admite că tipul a înnebunit din cauza căldurii, îl cunosc de undeva.

— Dar arma? A fost cu premeditare.

— Aşa e.

— Acum, publicul, spune tânăra actriță, o să se facă şi mai rar.

— Nu, asta n-o să aibă nici o influență

— Oricum, teatrul şi chiar cinematograful o să fie întrecuți de video. E o eră nouă, trebuie să ne resemnăm.

— Totuşi, nimic nu-l poate înlocui pe actor pe scenă: e efemer şi totodată sublim, spune Actorul.

— Ți-a fost frică, mărturiseşte? e întrebat.

— Află că nu, cred că nu. N-am avut timp.

ZIUA A PATRA

Pe coasta abruptă, încinsă, se rostogolesc stânci mari, blocuri neregulate care zvâcnesc din asperitățile, din furunculele terenului, şi-şi propun să-l strivească. Le evită, conducând în zigzag, şi se adăposteşte până la urmă într-un intrând al colinei, un soi de cavernă scundă de lut roşu aproape uniform, în contrast cu duritatea exteriorului. Acolo, spre fundul grotei, cu gâfâituri dogorâtoare, par să se mişte, poate să se târască, nişte vietăți alungite şi decolorate ce se înlănțuie, se amestecă, se pătrund, putrede făpturi care, claie peste grămadă, sărută moartea cu anxiozitate.

Crispat, Eudoro se retrage, dar o tentație foarte puternică îl cheamă lângă spasmele acelea, scânteierile acelea țâşnite din gol îi aduc ştiri despre toate şi nimic.

După acalmia sonoră, trebuie să fi încetat, afară, şi prăbuşirea. Coloane, ziduri de flacără şi fum (sau doar metamorfozele, materialele torturii prin foc?) se înalță vraişte pe versantul muntelui. Şi orbesc, asfixiază. Soarele şi luna contrastează pe cerul sticlos, căruia excesul de roşu, sodome, gomore, care au luat, în piatră, forme de vertij, îi dispută violența.

Spațiul mai îndepărtat al lavelor întinse cu aripi de jăratic începe să se transforme în ploi scânteietoare, cearşafuri de nisip pe marginea deşertului de apă, care nu se vede. Dar se ghicesc nori şi concertul unui resac violent.

Eudoro stă la poalele muntelui, cu picioarele înfundate în nămol, dar se străduie să asculte de undeva veselia apelor vii. Trebuie să mai treacă încă de spinarea stâncii care-l desparte de şuvoaie, de visele de cascade (ştie că le visează), dar pentru asta e obligat să înoate prin sânge vâscos, cu riscul de a le lăsa

să moară acolo de lâncezeală. Şi să facă asta până când, ieşind încetul cu încetul din lichidul argilos, va vedea şi auzi cuvintele noi pe care le rosteşte briza în foşnetul copacilor.

Se trezeşte cu dorul de ocean în palpitaţia oraşului şi-şi şterge chiar cu cearşaful tot corpul ud de sudoare. Prin fereastra întredeschisă răzbate suflarea monstruoasă a aceleiaşi călduri de ieri. Eudoro nici nu mai ştie unde încetează o realitate şi începe alta, care până la urmă e aceeaşi.

Sub uşa dinspre stradă i s-a vârât ziarul, care, chiar de la prima pagină, anunţă cu litere mari că temperatura s-a stabilizat la 49° la umbră, dar că pentru astăzi se mai aşteaptă o creştere uşoară. Au murit, datorită acelei vremi vitrege, nu mai puţin de douăzeci şi patru de persoane, în special bătrâni şi copii mici, cei mai săraci, cei mai expuşi, desigur. Din nou unele maşini au avut părţi din caroserie afectate.

E dată şi ştirea despre crima de la teatru. Este vorba de un paranoic, aşa se spune în reportaj. Într-adevăr, lucra, nu la o patiserie, ci la o cafenea-restaurant. Locuia singur cu mama lui. care, plângând, i-a lăudat mult bunele sentimente. Un vecin, contactat de ziarişti, găsea că era băiat bun, foarte liniştit, deşi avusese uneori nişte gesturi mai bruşte, dar nu părea în stare de aşa ceva, el care adora teatrul. Nimic nu lăsase să se prevadă... S-a emis ipoteza că ar fi înnebunit subit.

Victima, după cum se aflase între timp, era contabil şi rareori ieşea seara, cu excepţia serilor de veghe în perioada bilanţurilor. Se căsătorise târziu şi părea, în modestia lui, un om realizat. Soţia şi copilul erau în afară de pericol.

Oare Actorul, cu toate acestea, va persista în ideea petrecerii din seara asta, la el acasă? E singurul ansamblu teatral care are relaş joia, dar se putea şi amâna. O să-l cheme la telefon mai târziu.

Şaizeci şi doi de ani avea nefericitul acela, pe care un glonte rătăcit îl lovise în ceafă. Cu trei ani mai mult decât el. Atinsese, oricum, vârsta de a muri. Poate că-şi făcea aceleaşi calcule: oare o să-mi mai schimb o dată maşina? merită să-mi cumpăr un pardesiu nou la preţul actual? pentru încă vreo cinci? şase ani? Şase până la pensie, dacă am să ajung până atunci. Şi nici n-am chef să trăiesc această nouă vârstă Aşa cum amâna unele reparaţii capitale, la maşină — dar va trebui probabil să le facă —, îşi amână vizita la flebolog, chiar evită să observe, dimineaţa, cum progresează varicele. Pentru cât timp. în mod logic, îi mai rămâne din viaţă...

De câteva luni s-a decis să facă electrocardiograma, pe care o tot amână pentru săptămâna viitoare. Mă tem mai ales de interdicţiile medicale, de îngrădirile impuse vieţii Altfel, dacă s-ar curma imediat, ce noroc. Să scap de o boală prelungită şi incurabilă, care se presupune a fi cea din urmă. În ultimii patru ani am văzut sfârşindu-se foşti colegi, de la liceu, Teles, Louro, Fonseca, şi vedete, stele de cinema, câţi scriitori, oameni politici, toţi din generaţia mea. Pe unii i-a însoţit la cimitir. Dar începea să-i repugne, să-l doară mai mult când îi vedea, când se vedea coborând în pământ.

De mai multe ori simţise asta, inima parcă oprindu-i-se, o durere, o sufocare, apoi totul se normaliza. Gata cu monotonia, cu repetiţia, zilnică, a aproape aceloraşi gesturi. Nu-i e teamă (nici nu simte un dezgust profund) de moartea asta zi de zi. Nimic nu-l mai leagă prea tare de viaţă Nici nu mai disperez de nimic de când mi-a murit Fina, de când a putrezit casa asta, şi pe urmă însăşi disperarea, însăşi supărarea au secat şi s-au stins.

Îşi pune pijamaua ca să meargă la fereastră îmbrăcat decent. Domnul Director iese, tacticos şi demn, din clădirea de unde Eudoro va asista la ceremonialul urcării în automobil, cu

şoferul, cu şapca în mână, deschizând portiera respectuos. Scenă aproape mută, fie din cauza etajului şase unde locuieşte Eudoro, fie pentru că vocile sunt doar nişte susure bine reglate. Când maşina e gata să demareze, apare, bătând în fereastra pe care domnul Director o coboară imediat, un tânăr aproape pitic, dar foarte țeapăn, care locuieşte în vecini, într-o cameră închiriată, şi cară de obicei pachete cu propagandă de extremă dreapta, un ambițios, protejat al preoților şi marilor seniori din nord. „Ai să ajungi departe, înainte ai fi umblat cu brațul ridicat." Conciliabulul pare să se fi încheiat Domnul Director porneşte spre centrul său decizional.

Veralinda şi colega ei Armanda au ieşit din curtea interioară a liceului şi, mergând în lungul marelui stadion, împing înainte timpul şi sculpturile sale de lumină, se cufundă în măruntaiele fierbinți ale după-amiezei. Le văd sosind la patiserie. Se opresc, privind în urmă, lângă clădirea în construcție (fibră cu fibră, pare să ardă lemnăria schelelor) şi intră repede. O singură masă e liberă, lângă uşa dinspre stradă, datorită dogoarei care se consumă în văzduh.

— Profesorul ăsta e nebun, spune Veralinda, cu tata s-ar înțelege bine.

Au lipsit de la ora de istorie ca să nu fie examinate în legătură cu materia pe care o avuseseră de învățat acasă: luptele de clasă în timpul Revoluției Franceze.

— Ascultă, spune Armanda, nu mi-ai povestit până la capăt cum a fost vacanța ta de Paşti în Algarve, în casa Becăi.

— Ce vrei să-ți povestesc?

— Ştiu şi eu? Spuneai că te-ai dus mult la discoteci, aproape în fiecare seară...

— M-am dus pe săturate. Aveam o gaşcă foarte drăguță. Nu ne mai opream. Şi am descoperit noaptea, e cu totul altceva. Tu n-ai trăit niciodată noaptea?

— Dar cu cine dansai?

— Cu băieții din gașcă. Uneori şi cu alții. Intrau în vorbă. Erau mişto.

— Oameni mari?

— Nu, adulți, nu, adică...

— Ia spune.

— Într-o seară am cunoscut un tip. Dar n-am dansat. Am stat doar de vorbă.

— Despre ce?

— Ştiu şi eu? Nu vorbea de motociclete, nici de minicalculatoare. Despre viață Pe urmă, se făcuse foarte târziu, ne-a invitat la cină la el acasă, fiindcă avea nişte cârnați din Alentejo. Eu am spus imediat nu, dar ăilalți au făcut gălăgie, aşa că ne-am dus.

— Era bătrân tipul?

— Avea vreo treizeci, treizeci şi cinci de ani, nu prea mă pricep la vârste. Pe urmă mi-am zis că, la urma urmei, să goneşti un tip care chiar îți place numai fiindcă nu mai e tânăr, asta-i tot un soi de rasism, nu-i aşa?

— Aşa zic şi eu.

— Dar m-am trezit cu o belea, a trebuit să-mi fac trei injecții pe care mi le-a dat el, ca să-mi vină menstruația, ce am mai tras. Şi tot mereu mi-era ruşine de el. Nu se uita la mine ca Rui Mané.

— Cum adică?

— Altfel, nu ştiu exact. Un tip foarte serios. Nu ştia să glumească.

— Păi, spune-mi şi mie, cum sunt tipii care vin pe la discoteci?

— Ştiu şi eu? Sunt de tot soiul. Şi nu se vede decât ce-i la suprafață. Se face bişniță, dar nu bagă nimeni de seamă într-o noapte, la plecare, am asistat la o bătaie. Trei tipi într-o

decapotabilă, unul din ei drogat, contra doi emigranți. Şi am văzut pentru prima oară ce înseamnă să scoți pistolul. Am holbat şi eu ochii.

— Dar n-au tras?

În clipa aceea apare tânărul cu frizură de paj, Rui Mané, cu casca în mână, orele pesemne că se terminaseră, afară acelaşi cer de sticlă opacă, şiruri de maşini, crater şi lavă în depărtare, unde zgomotele se estompează, alt oraş! un circ care adoarme. Aici muştele pe care le goneşte Rui Mané de pe prăjiturile vechi, vitrinele pline de sticle, pânzele de păianjen, chelnerii jegoşi care vor să încaseze de la studenții cam lefteri.

Rui Mané trage de poalele lungii cămăşi bărbăteşti pe care o poartă Veralinda peste blugi, acoperindu-i şalele goale. Se sărată şi se bat, sudoarea trece de la ea la el, de la el la ea.

— Cum a fost ora?

— Haioasă. Nimeni nu ştia nimic, în afară de Fonas şi Marão. Iar explica tipul cum Robespierre şi Saint-Just s-au pus în fruntea micii burghezii radicale contra marii burghezii şi clasei mijlocii, şi atunci Tozé se apucă şi-l întrebă: „Domn' profesor, chestia cu ghilotina era mişto, nu-i aşa?"

În uşa patiseriei apare un câine vagabond şi imediat tinerii îl cheamă la ei. Animalul, plin de purici, pielea şi osul, răspunde la semne şi-i deranjează, trecând, pe clienții mai simandicoşi, care-şi trag scaunele şi-şi scutură pantalonii ori fustele atinse de el.

Îi dau o prăjitură cu frişcă, pe care javra o înfulecă, printre balele care-i curg. Pe urmă îi toarnă iaurt pe jos, ca să-l lingă. Lumea protestează. Armanda îşi pune nişte mănuşi de cauciuc, spectaculoase, şi îngenunchează ca pentru curățenia mare. Unul dintre chelneri zâmbeşte. Se cunosc.

Urmează sărutul tandru. Rui Mané şi Veralinda Capul ei dispare cu totul între braţele şi părul lui. Se strivesc, fac schimb de bacili, se contopesc unul într-altul.

O doamnă între două vârste tuşeşte, un domn foarte demn, lângă ea, clatină din cap; restul sălii, indiferent. Doamna spune ceva despre „neruşinare".

Dar lor nu le pasă. Armanda mestecă chewing-gum (şi are ochi de amfetamină). Se uită în stradă. Afară, hemoragia soarelui continuă.

Paulo îl fixează, apoi îşi abate privirea, dar continuă să-i vadă: e un omuleţ neînsemnat, cu pulovăr numai găuri, ochi de bufniţă bătând în galben, pleoape cât jumătatea obrazului, şi pâinea puţină, foamea verde pecetluită pe faţă (ori o fi iar vorba de romantismul său?), tibiile dansând în pantalonii prea largi. L-a văzut cum, cu o repeziciune impresionantă, a furat portofelul unui „domn voinic", când o zguduitură a metroului l-a „aruncat" spre pieptul acestuia, şi a înmânat prada, rapid, discret, altui vagabond asemănător cu el. care s-a apropiat imediat de uşă. Staţia următoare n-a întârziat. Un vânt întunecat şi cald, insuportabil, pătrunde în vagon de câte ori încetineşte trenul, dezvăluind osatura subsolului, zidurile livide care te bagă în sperieţi. Ori Paulo se grăbeşte să-l denunţe, ori omul dispare şi el: daca celălalt apucă să iasă. nu se va putea dovedi nimic. Dar flacăra de angoasă reţinută din ochii aceia enormi de sărăntoci îl paralizează. Un marginal, evident, un irecuperabil, o ruină omenească. În societatea asta sau în oricare alta. Mirosul de transpiraţie al oamenilor comprimaţi, şoldurile unduioase ale unei tinere eschivându-se de la presiunea unui corp străin. Acum, sau va fi prea târziu.

În clipa când individul deposedat de portofel observă întâmplător lipsa lui şi începe să strige, totul se precipită: al doilea escroc o zbugheşte afară de cum se deschide uşa, Paulo,

îmboldit de un impuls de civism convențional, pe care îl va regreta după aceea, arată spre delincvent şi douăzeci de braţe transpirate, exasperate, răzbunătoare, îl înhaţă şi-l cotonogesc pe hoţ. Acesta, şiret, cere să fie percheziţionat, se pipăie peste tot, îşi întoarce buzunarele pe dos, ameninţă chiar să se dezbrace.

Acum trebuie să se apere Paulo, să se justifice: povesteşte cum l-a văzut dând portofelul unui complice, care a şters-o la timp.

— De ce n-ai zis mai înainte? spune victima furtului. Dar care e victima? Paulo şi-ar dori să se afle la kilometri distanţă. Dacă între timp apare poliţia, o să-l ia ca martor. Numai plictiseli, şi, la sfârşit, colaborarea cu torţionarii de la poliţie, care-şi petrec viaţa bătând vinovaţi şi nevinovaţi, mai ales fiinţe fără apărare, doar ca să-şi afirme puterea...

Nu va avea ocazia să asiste la sfârşitul scenei, fiindcă o şterge şi el, în ultima clipă, când uşa e gata să se închidă, sub privirile reprobatoare ale pasagerilor. Asta e: întotdeauna reuşeşte să se pună în situaţii dificile, nu e în stare să ducă nimic până la capăt.

Afară, după-amiaza palidă plesnind de arşiţă, bolta albă a cerului, degetele răsucite ale copacilor însetaţi în fundul anumitor străzi, o culoare de praf de argilă, inumană. Scârţâie muşchii de fier ai macaralelor, păianjeni de oţel se târăsc peste fundaţii. Paulo se încarcă de furie împotriva lumii lacome şi venale, şi mai ales violente, care-l înconjoară. Dintre cei care erau gata să-l linşeze, chiar acolo în metrou, pe desăvârşitul hoţ, câţi nu fură prin alte forme, licite sau ascunse, tot atât ori mai mult decât el, sau vând alimente alterate, se umplu de bani prin contrabandă. în economia paralelă?! Sau poate că nu. Poate că sunt doar nişte sărăntoci prăpădiţi, oameni serioşi. Poate că e vorba doar de o explozie de furie, de demenţă, pe

care căldura aceea înnebunitoare o stârneşte în toţi. Un lucru e sigur: Paulo nu reuşeşte să aibă o atitudine fermă. Nu e nici de o parte, nici de cealaltă. Nu se poate situa în viaţă.

Picuri mari de sudoare îi scaldă faţa. Umblă, umblă. Zăreşte acum cearşaful fluviului poluat, pete mari de mercur, iar străzile care îl mărginesc sunt presărate cu sticle. Se şterge cu batista, cu mâinile, dar e ud tot, îşi descheie cămaşa, parcă un ulei fin îi unge pieptul.

Se opreşte în faţa unui imobil vechi cu balcoane dantelate, un geam spart, un anume aer vetust, sau de părăsire. Cum a ajuns oraşul. Un spaţiu miraculos, uite-l în ce stare este acum! Priveşte peste zid. Înăuntru, iederă şi glicine pale, greţoase obiecte din plastic îngrămădite, dar şi — încă — clematite şi caprifoi, resturi ale unei grădini particulare. Spaţiu menit probabil buldozerului, construcţiei de raport Paulo se simte în mod bolnăvicios atras de inutil, dar ar accepta să vadă locuinţa aceea sacră ocupată de persoane fără acoperiş. Distrusă, nu. Distrusă ca să-i îmbogăţească pe arivişti, nu.

"Nu aparţin nici unui grup, nici unui clan, nu mă simt bine nicăieri, refuz să-mi pun mască, adică să mă afirm, să ţin discursuri, să acţionez. Dar, cum să rezişti, să supravieţuieşti fără asta?!"

— De ani de zile nu mă mai atinge nici cu un deget, spune Dona Maria dos Anjos, coborând vocea. Asta nu s-a petrecut brusc, a venit treptat, pur şi simplu a încetat să mă mai vadă, ca şi cum aş fi devenit transparentă. Şi mi-a fost greu să mă obişnuiesc, nu-i ziceam nimic, dar simţeam ceva.

— Aşa e, spune Dona Maria do Amparo, care venise să ciugulească la ea nişte prăjiturele şi să bea câteva linguriţe de ceai, dar uite, draga mea, mai rău e să-ţi fie oroare de chestia asta şi să fii obligată să suporţi, dacă ai şti tot ce am suportat

eu, şi nu-s o excepție, cunosc multe doamne... care simt ce simt eu, aceeaşi repulsie.

— Dar, adaugă Dona Maria dos Anjos, atât de încărcată de propria-i nefericire. încât nimic din ce sugerează prietena ei nu pare s-o atingă, ce-mi lipseşte cel mai mult e tandreţea. El e foarte bine crescut, dar în privința asta, nici o mângâiere, un cuvânt mai duios, decât doar uneori, în prezența lui Paulo, şi numai ca să fie văzut...

— De câți ani sunteți căsătoriți?

— Exact de douăzeci şi trei, eu aveam aproape treizeci, eram ca şi mama fraților mei mai mici, nici nu mă mai gândeam la măritiş.

Îl cunoscuse la o încercare de tăuraşi, în Ribatejo, şi-i plăcuse înțelepciunea acelui bărbat mai în vârstă, cu maniere blânde, cam grăsuț, dar îi venea bine. Persoană importantă, i se spunea, dar şi ea era o partidă bună... O serată acasă, la părinți, nişte plimbări în crâng, o seară de vară la Parada de Cascais, s-au logodit, practic fără ca el să-i fi făcut curte.

— Uite pentru ce eram eu sortită.

— Dar el nu te privează de nimic?

— Nu de bani mă plâng eu, în această privință e perfect.

Au dat la o parte platoul, bomboanele, ceainicul şi ceştile încă fierbinți, aşa ți se taie mai bine setea, nu găseşti? şi mânuiesc acum andrelele lungi, ca să adauge ceva mai personal, nu-i aşa? plicurilor care vor pleca spre Ajutorul Creştin Frățesc. Nimic nu i se poate refuza părintelui, care-i atât de simpatic şi pe care bătrânele îl plac atât de mult.

Picături de transpirație li se adună pe gât, pe spate, pe stofa divanului, până şi plantele, mereu proaspete, care transformă imensul *living* într-un spațiu verde (nostalgia naturii în pericol), se îngălbenesc, iar structura nobilă a pereților pare gata să crape, să se fărâme.

Dona Maria dos Anjos asociază acea vreme ciudată cu valul de violență: familii înfometate, cu salarii neîncasate din urmă, au ocupat un birou, cred că e oficiul forțelor de muncă, pretinzând mâncare şi de lucru, iar alții au atacat poliția cu pietre, închipuie-ți, au rănit chiar doi gardieni. Că mie de copii mi-e tare, tare milă, şi de toți cei care o duc rău, dar bărboşii ăştia care-i incită la violență cred că ar trebui pedepsiți exemplar. Se plânge de metalurgişti, care-i dau atâta bătaie de cap bărbatului ei.

Şi ce importanță acordă ziarele şi radioul adunăturii ăsteia de bătăuşi. Sunt ca o haită.

— Nu ştiu dacă ai idee că unii dintre nemernicii ăştia sunt plătiți mai mult decât nişte prinți? Eu, când am în casă vreo defecțiune, nici nu îndrăznesc să chem un electrician. Îți iau şi pielea de pe tine, şi mai sunt şi obraznici pe deasupra. Când o să mai fie țara asta țară?!

— Atâtea crime, Sfinte Dumnezeule, înainte le era frică de poliție, acum vezi cum e.

Dona Maria do Amparo se declară de acord, fiind contra dezordinii de pe străzi, contra „tovarăşilor", contra neruşinării generalizate.

— Ar fi nevoie de cineva care să-i stăpânească pe oamenii ăştia.

Dona Maria dos Anjos dă din cap în mod superlativ.

Când o întâlnesc întâmplător, mă impresionează totdeauna asemănarea ei cu o găină. E tot mai scundă şi rotofeie, cu nasul coroiat mărit din lipsă de bărbie. Pe deasupra, cu pieptănătura înaltă, ca o creastă, şi guşa plină, de matroană. Pe lângă gustul ei pronunțat pentru rochiile cu picățele. Zdrăngănind toată de locuri-comune, trăncănind vrute şi nevrute.

Intră femeia (pentru Dona Maria dos Anjos ea va fi mereu „servitoarea mea"), care ia tava de ceai, ezită, apoi îi comunică

doamnei că Dona Ana Bela de la cinci a căzut pe scară, de aici nu s-a auzit nimic, se pare că şi-a rupt piciorul, au şi dus-o la spital cu Salvarea.

Proporţiile emoţiei sunt mici la Dona Maria dos Anjos:

— Nu doresc răul nimănui, sigur că regret, dar adevărul e că-i o persoană dezagreabilă, ne salutăm, eu salut pe toată lumea, n-am nimic de pierdut, dar ereticul acela de medic, un coate-goale, parcă ne-ar face o mare favoare când ne vorbeşte. Iar fata... E o familie foarte specială.

Paulo, care învăţa la el în odaie şi de astă dată fară muzică, ajun de examen, a fost atras de vreun cuvânt pe care l-a auzit şi vine să-şi confirme, de fapt...

— Aşa e, spune Dona Maria dos Anjos, se pare că şi-a rupt piciorul, au dus-o la nu ştiu ce spital...

Biata doamnă, mereu l-a tratat cu atenţie, n-are nici o vină... O să meargă să se intereseze, dar mai târziu.

— Băiatul ăsta al meu, mărturiseşte Dona Maria dos Anjos după ce el a ieşit din *living*, e foarte schimbat, era blând, ascultător, o dulceaţă de copil. Acum nu ştiu ce are. de vreo doi ani e aşa, aproape că nu deschidc gura. se încuie în odaia lui ca să citească sau să asculte discuri de-ale lor, mai ales pe un anume Veloso care ţipă tare. Să înveţe, foarte bine. dar să aibă şi o prezenţă în societate, să-şi facă relaţii, aşa se reuşeşte în viaţă. Sigur, îl are pe taică-său care să-l împingă de la spate, are toate uşile deschise, dar nu-l interesează nimic util. Uneori îmi spun că nu-l mai recunosc. Stă tot timpul în casă, iucru chiar ciudat pentru vârsta lui, şi s-a îndepărtat atât de tare de noi.

Noaptea coboară calmă, încă una, până şi stelele opărăsc, un colier de vreme galbenă, otrăvitoare, atârnă de semiluna subţire.

De la teatru au venit mai mulţi decât credea: Luís Pedro, Franz von Gerlach din piesa lui Sartre, o actriţă de vârstă

mijlocie, cu fața patetică şi comisurile buzelor căzute, dar încă destul de frumoasă, şi două fete tinere, care par mai tinere decât pe scenă, Leni şi Johanna, aproape nemachiate, rochii subțirele de vară, contrastând cu poza toată în roz şi cu franjuri a Superstarului. Cum Actorul a vrut, în parte, să profite de mica petrecere ca să-şi cunoască mai bine unii dintre vecinii de atâția ani, au venit şi Eudoro Cabral, Tânărul Sociolog, Daniel şi Daniela, Paulo Carmesim, care până în ultima clipă era să nu vină, şi inevitabilul Oportunist, care se vâră peste tot ca musca în lapte. Ah, şi mai e şi Scenografa ansamblului, femeie foarte discretă, insonoră, inodoră, şi o prietenă a ei, la fel de leşinată, dar care pictează tablouri stridente şi are ca şi cealaltă — garantează Actorul — o rară intuiție pentru noile spații scenice.

Încă se mai vorbeşte de crima din ajun şi cineva asigură că maniacul acela fusese bodyguardul unui lider politic, acum câțiva ani, pe urmă l-au dat afară şi acum, disperat... Ce idee! era un nebun paşnic, ăştia-s cei mai periculoşi când le sare muştarul. Va fi bine pentru spectacol, va fi rău? Probabil nici una, nici alta, oamenii aproape că nu mai vin la teatru, e lipsă de bani şi nu numai, ştiu şi eu ce anume, în Statele Unite există mai mult public pentru video decât pentru cinema. Dar nimic nu înlocuieşte ritualul, nu, nu mă va putea convinge nimeni.

Şi Oportunistul are o opinie, e de acord cu majoritatea. Pe urmă, cum e profitabil să te faci cunoscut, perorează, în maniera sa, despre evenimentele naționale, tatonând terenul. Una dintre actrițe îi spune că nu mai citeşte ziarele, că s-a săturat de aceleaşi discursuri, de aceleaşi minciuni unsuroase, de atâtea vorbe goale.

— Dar dacă nu mai avem încredere în clasa noastră politică, dacă o tratăm cu dispreț, unde o să ajungem?

Daniel ridică din umeri şi se îndepărtează. Tânărul Sociolog, care bea cu furie, îl priveşte de departe pe Oportunist, cu un amestec de mânie şi silă îl plictiseşte maşina asta de aserțiuni şi linguşeli. Bani, onoruri, doar asta vrea, momâia. Şi deodată — e la al zecelea whisky — emite marea propoziție provocatoare:

— Şi dacă am face sex în grup?

În fața tăcerii prelungite, nervoase, care se instalează, insistă:

— Punem la vot? Cine e contra să ridice mâna.

Stăpânul casei rămâne perplex. Nu se aştepta ca petrecerea lui să ia turnura asta Şi nici nu se poate spune că sunt mulți cei care s-au îmbătat.

— Cine nu vrea să participe poate asista? întreabă una dintre actrițe.

— Sau se poate retrage, răspunde Tânărul Sociolog care, clătinându-se uşor, şi-a asumat rolul de maestru de ceremonie şi se apropie de Daniela Aceasta se uită întrebător la fratele ei, care este deja, chiar în clipa asta, supus asediului, foarte direct, al Superstarului.

Daniel, îmbrățişat de Stella care-i descheie cămaşa, îi mângâie pectoralii, zâmbeşte vag la apelul surorii sale.

Tânăra care interpretează pe Leni în piesa lui Sartre s-a decis să inaugureze, jovial, un strip-tease în micul cerc al oamenilor de teatru. Doar actrița de vârstă mijlocie se îndepărtează de grup şi vine, cu sânii mari căzuți, susținuți de palmele mâinilor, să şi-i ofere Oportunistului, care nu se lasă rugat. Unii înghit ceşti întregi de sangria sau beau două, trei ginuri-fiz unul după altul.

Gata dezbrăcată şi însetată, cu pielea arzând, sau dând această impresie, Superstarul îl sărută lung pe Daniel. Dar vine o clipă când Daniela se desprinde din brațele păroase ale

tânărului Sociolog şi înaintează spre fratele ei, sforțându-se s-o îndepărteze pe minunata, desăvârşita, inefabila Stella. Până la urmă chiar Daniel, delicat, dar ferm, se eliberează şi. tremurând, emoționat, anxios, strânge în brațe trupul acid al Danielei. Atunci dispare decorul orgiei, se aprind către el, ca nişte lacuri, ochii de peruzea, se prăbuşesc zidurile existenței sale închise.

— Nu, nu aici, spune ea.

Nu i-a oprit nimeni. Scara aproape fără lumină, s-a ars becul. Daniel întoarce cheia în broască Au ajuns în salonul amintirilor lor, în acea linişte deplină a copilăriei, a inocenței perverse, unde picură doar, foarte scăzute, vocile morților neliniştiți. Sunt total contopiți, mâini, guri, sexe, aproape că nu se mişcă, aproape în extaz, aceasta e țara pe care am crezut că n-am s-o aflu niciodată, pământul făgăduinței, pe urmă n-are decât să vină moartea, sau ce-o fi, nu mai contează. Amândoi pipăie, de atâta fierbințeală, noaptea înclinată peste terasă Iar pe covor, unde o lumină se reflectă şi nu se ştie de unde vine, agățați unul de altul, se mângâie şi se transfigurează în peisaj de nisip peste care gesturile curg şi în ea pătrunde Daniel, total, copil şi agonizând în acea îmbrățişare, râu, în deşert plângând cu suspine.

Superstarul s-a consolat, s-a răzbunat pe bărbatul care era cel mai la îndemână, Eudoro, în timp ce Tânărul Sociolog se introducea în pânza de carne formată de artiştii de la teatru.

Superstarul îşi examinează bătrânul. Nu o dezonorează Eudoro este înalt, cu un cap frumos, aproape total grizonant, trăsături sculptate de slăbiciune, şi nişte ochi melancolici, dar încă strălucitori, cărora doar macerarea pleoapelor, la anumite ore, îi trădează vârsta. Când o pătrunde, are senzația că face dragoste cu o păpuşă de cauciuc, umedă şi călduță, cu părul fir

de aur, buze foarte roşii, care plânge, sau se preface că plânge, la moment, nimic complicat.

Paulo nu s-a apropiat de nimeni, se plimbă de colo-colo în vârful picioarelor, nehotărât, puțin scârbit, sexul pentru el e ceva strict particular, act între două persoane, şi totul aici se confundă, lumina neagră care se unduieşte în depărtare în apa estuarului, printr-o fereastră, mirosul de alcool, sudoare şi spermă amestecate, acei ciorchini, acele fructe omeneşti care se caută, se afundă unele într-altele, se fură, se agresează, se întredevorează, mâini putrezite palpitând, libere.

Mătasea aerului este cutată şi nu numai de căldură, se simte parcă o bănuială de adiere, incendiile o să se reaprindă, cele încă nestinse vor creşte. Cineva a pus picupul foarte tare, ce ironie: Concertul de la Aranjuez Paulo dă să plece, dar cea mai tânără dintre actrițe, care o încarnează pe Johanna iui Sartre şi s-a desprins din ghem ca să-şi umple din nou paharul şi să savureze o țigară solitară, îl susține cu inocența unui surâs. Dar degeaba, Paulo mai încearcă, se dovedeşte impotent, se enervează.

— În promiscuitatea asta nu reuşesc, scuză-mă. Brusc noaptea explodează în negru şi corai pe pervazul ferestrelor deschise, pe unde pătrund rafale de zăpuşeală.

Daniela îşi scoate de pe deget inelul cu piatră verde de care nu se desparte nici în baie şi nici ca să intre în mare, şi-l încearcă pe inelarul lui Daniel, care se înfioară. Nu merge.

Acolo sus, zgomote înăbuşite se suspendă în văzduh, gemete, râsete lâncede, proteste, săruturi de vampiri.

Daniel şi Daniela se privesc, fix, blând. Salonul e ca un mormânt, de unde ei se redescoperă, a fost nevoie să treacă pe acolo ca să ajungă la duioşia absolută.

ZIUA A CINCEA

E un zgomot de paşi care creşte necontenit. Pe urmă sunt pietre care şuieră (să fie oare o iluzie?). Şi deja un vuiet de strigăte se apropie. Portarul se lipeşte de zidul galben când intră ei, grămadă, cu obrajii scofâlciți, părul năclăit de transpirație, cefele încărcate de mânie, şi urcă impunătoarea scară care miroase a ceremonii de altădată, a tainele puterii.

Nimeni nu caută să-i rețină, unii chiar li se alătură. Au ocupat fabricile, i-au sechestrat pe şefi şi tehnicieni, — n-am maltratat pe nimeni, stați liniştiți, ştim ce facem acum vor să vorbească ceva cu domnul Director. Îi conduce chiar curierul, tinerele secretare se ridică brusc şi fug lângă cine presupun că mai reprezintă autoritatea. Dar domnul Director este doar mutism livid şi buhăit. Ascultă cum se apropie valul de furie. Îi vede spărgând uşa. înconjurând masa prestigiului său, şi nu-i în stare să strige, să se impună, să întrebe măcar ce i-a adus acolo.

Acela dintre metalurgişti care pare a fi conducătorul mişcării expune faptele şi înşiră argumente. Nu acceptă concedieri, sunt toți solidari, ştiu foarte bine că există comenzi, este de lucru, iar dacă se doreşte restructurare, modernizare, raționalizare, de ce nu se organizează cursuri de reciclare? ceea ce nu acceptă ei este să fie înlocuiți de bugetari, ce ne oferiți dumneavoastră este şomajul, mizeria.

— Nici gând, spune domnul Director, dar tonul vocii sale înfierbântă curajul. De pe scară se aude venind alt grup. Mai mulți muncitori sosesc la sediul întreprinderii, poartă acum pe față rozeta victoriei, salopeta de pe ei e acoperită de lumină.

Nimic din toate astea nu-s adevărate: fruct doar al visurilor mele, al imaginarului meu, poate al dorinței mele.

Realitatea e alta; sunt dubele poliției de şoc care evacuează bărbații încruntați de lângă fabricile oprite, pe care căldura îi demoralizează. Se aşază în linie, mestecă gustul violenței. Totul o să ardă, totul e alb în dimineața dezolată, soarele mistuie speranța, muncitorii din față se dau înapoi cu brațele încărcate cu pietre, se dau înapoi până la tivul dimineții care nu se emoționează, se calcă în picioare, fiindcă în curând o să înceapă şarja. De pe un zid, de la o fereastră ascunsă, răsună un strigăt:

— Duceți-vă-n codru să jefuiți, haimanalelor!

Urmează îngrămădeala, izbitura săbiilor contra corpurilor doborâte la pământ, scânteierea câte unei pietre, încercuirea celor care rezistă şi sunt târâți de mâini şi de păr, fuga în dezordine, umilirea, ranchiuna, în fața fluviului de marmură, albastru foarte pal.

Cine vă relatează toate astea, pesemne că ați ghicit, sunt eu, Eudoro Esteves Cabral. Relatez ce văd, ce mi se spune direct sau indirect, şi ce intuiesc, presupun, imaginez. Eu, care ieri, în zori, de curând, acolo jos, în casa Actorului, am văzut mijind dimineața, aşezat pe podea, sprijinit de un perete, cu o păpuşă din carne, blondă şi roz, întinsă pe genunchii mei, adormită. Pătrundea prin ferestre focul roşu al unei zile de alte cincizeci, cincizeci şi două de grade, nu mai ştiu. Şocul a două lumini, cea din încăpere, lumină acum atât de rece, şi explozia aceea. Abia atunci am observat vechiul pian cu coadă, împins într-un colț. Spuma nopții în gurile întredeschise. Frații Avila au plecat foarte devreme, Paulo la fel, ceva mai târziu. Erau statui pe jos, goale şi triste ca grecii din epoca decadenței. Umbra vocilor parvenea dintr-un mănunchi de trupuri, unii încă dormind în propria lor borâtură, răspândită pe covor. Oportunistul sforăia Scenografa şi prietena ei, ca şi Actorul, se retrăseseră în cele două camere ale casei unde erau paturi. Una dintre tinerele

actrițe, în fața mea, se foia, ca pe un culcuş de spini, de tânguieli.

Simțeam nevoia unui duş, mi-am întors privirea înăuntrul meu, mi-am strâns fruntea cu palma şi mi-au apărut stânci de oase, drumuri de sticlă luminate de fulgere. Am deschis din nou ochii: era fruntea aurorei, cu flăcările ei, îndreptată spre mine. Zi nouă care răsare, adu masca mea, atât de obosită. Lacrimi de nisip, pe care nu le plâng — eu nu mai plâng niciodată dar care incomodează. Scutur pânza de păianjen, prinsă de primul raft al etajerei, lângă mine. Sunt plin de cuvinte şi nu mi le recunosc pe cele care-mi aparțin cu adevărat. Oare ce se află dincolo de masca socială, zilnică, acolo unde totul se agită şi nu am voce, sau nu o aud, şi mai sunt eu? Voi fi? Va fi existând chiar o față fără mască? nu va fi fiind doar o felie de came vie, unde se formează petele, imaginile dorinței?

Tânărul Sociolog, doar cu pantalonii de la pijama pe el, se duce la fereastră, amețit. „Nenorocita asta de vezică sună imediat alarma." Veralinda, Rui Mané şi restul bandei stau aşezați aproape pe jos, pe bordura unei vitrine de la standul de automobile. Apare un adolescent cu cizme *punk,* pe care pesemne îl aşteaptau, şi se ridică toți. Nou-venitul, insensibil la căldură, încearcă nişte paşi de dans à la Michael Jackson, se preface a cădea pe spate şi, sprijinindu-şi mâinile de sol, desenează cu picioarele cercuri şi parabole. Pe urmă pleacă toți, claie peste grămadă. Tânărul Sociolog găseşte că aceştia, da, formează triburi, lucru foarte sănătos.

Observă, pe terase, pulpa plantelor sfâşiate de soare. În săliță praful arde cu flăcări. Îl doare în dreapta: excesul de whisky; când bea, nu se-ncurcă, dar numai când şi când. Astăzi, sigur că se va mulțumi cu ceai şi pâine prăjită A chemat deja la birou. Se sună la uşă. Deschide cu precauție — numărul

atacurilor e în creştere, hoţii scot până şi broasca de la uşi, alţii jefuiesc în plină stradă, prefăcându-se vânzători ambulanţi, folosind spray-uri. Se uită prin vizor: e un coleg, tot sociolog, camarad de studii, prieten vechi.

Să zicem că-l cheamă Norberto Dante. Aduce ştiri calde, din oraş, despre afluenţa de bătrâni — dar şi de mulţi tineri — în biserici. Au trecut patru, cinci zile, de căldură atroce, şi oamenii încep să se sperie. Dar în timp ce pe de o parte dau fuga la temple, din superstiţie, relatează Norberto, pe străzi ei pierd orice urmă de pudoare. Alţii se refugiază în luxuoase case de petrecere, adevărate bordeluri ca cele din *la belle époque*, dar mai există aşa ceva pe aici? cum să nu! n-aveam idee că mai sunt atâtea asemenea stabilimente, în ultimul timp...

— Dar pe străzi ce se întâmplă?

— Auzi oameni ţipând că e sfârşitul lumii, mulţi vorbesc singuri şi alţii se leagă de toată lumea. Cartierul Baixa a devenit imposibil, absolut imposibil.

— Şi mai ce?

— Unii nu se duc la serviciu, fiindcă le e frică.

— Frică, de ce?

— Spun că-i sfârşitul lumii, ce vrei? prostia e contagioasă. Ascultă, se fac reprezentaţii particulare cu filme porno, cu modele în pielea goală... Şi şedinţe de spiritism. Şi niciodată nu s-a dansat atât de mult...

— În localuri cu aer condiţionat?

— Sau nu. Habar n-am.

— Frumos. Păi eu, pe căldura asta de iad, am trăit doar în stilul casă-serviciu-casă. Doar aseară...

— Ce-a fost aseară?

— Nimic. Am intrat într-o tipesă, la marea înghesuială. Şi...

— Şi?

— Nimic. Nimic special.

Deodată şi-a amintit tot: jocurile nopții, răsuflările duhnind a alcool, corpurile amestecate, albe şi răvăşite în lumina lunii, Dália-Leni, grâul copt al goliciunii ei, sfârcurile sânilor în erecție, pielea ei, mătăsoasă la pipăit, unduioasă, atât de feminină, când o mângâia, când o întorcea cu mâinile. Cuvinte, aproape că nu s-au rostit, şi totuşi avea impresia că o cunoaşte deja un pic. Ea râdea mult, ca să-şi mascheze sfiala, vecină cu indispoziția, când el se uita fix la ea. S-a împotrivit să se îndepărteze de grup. În schimb însă i-a oferit totul: flacăra desfăcută a pieptului, şoldurile, cuibul întunecat pe care el îl săruta şi observa cu înfocare. Totul, minus răspuns la întrebările care se formau în ochii lui.

— Îți place muzica? Ce preferi? întreabă Leni, arătând spre picup.

— Ce vrei tu.

— Mie-mi place Mozart. Nu ştiu dacă am să ăsesc. Îl pun încetişor.

Ascultă un fragment din *Requiem* ținându-se de mână.

La un moment dat, Leni închide ochii, pe care el şi aşază buzele.

— Mi-ar plăcea să te revăd zilele astea.

— Crezi că merită? spune ea.

Pesemne că am ațipit pe umărul fetei, au început să mijească zorile. Din mijlocul adunăturii, Franz ne urmăreşte cu o privire curioasă Şi spinarea ei se ridică, pare să tremure.

— Să nu-mi spui că ți-e frig.

— Mă simt singură.

Camera este albă şi unica fereastră e întredeschisă, doar o uşă lasă să pătrundă căldura din stradă. Când vor reveni adierile? când va fi din nou o temperatură omenească?

Ana Bela se trezeşte greu, scârbită şi plină de dureri încă nu s-a deşteptat de tot, dar se foieşte deja şi încearcă să ducă mâna

la locul fracturii. Ghipsul, alb ca neaua, doar cu un firicel de sânge (de ce?), îi face piciorul enorm. Liber-Cugetătorul se apleacă peste patul cu arcuri şi sărută, pe faţa aceea de culoarea fildeşului vechi, mirosul şi gustul anestezicelor.

De mulţi ani n-a mai văzut-o aşa, inertă, neajutorată, cu gura deschisă, cu respiraţia grea. S-a urâţit? Poate. Are bărbie dublă, obrajii căzuţi formând nişte pungi dezgustătoare. Ochii, cândva radioşi, de *aqua-marin,* trebuie să se fi micşorat, dar încă mai păstrează dulceaţa şi un rest de copilărie, pe care doar el ştie să le recunoască.

Eşti singura femeie a cărei urâţenie mă înduioşează. N-am chef în momentul ăsta decât să sărut şi iar să sărut — şi cu atâta tandreţe — toate imperfecţiunile tale, toate semnele tale de bătrâneţe. în tine încă mai văd pe îndrăgostita de odinioară, fata de la Facultate (şi nici n-ai apucat să-ţi iei licenţa), cu trandafiri în obraji, păr blond tuns scurt, picioare care atunci păreau lungi pe tocuri de zece centimetri. Cât de mult râdeai şi cu câtă claritate! Azi eşti alta, ştiu. o spui chiar tu, şi nici nu reuşeşti, presupun, să te întorci ca mine, atât de uşor, la vremurile acelea. Dar, el, râul acesta călduţ şi tulbure, uneori cristalin, al amintirilor, e ceea ce face din noi perechea unită care suntem acum fără mari exaltări şi proiecte, dar atentă să nu rănească, atentă la capcanele coabitării. Aşa e, întotdeauna ne amintim de datele noastre, sau de o noapte cu stele căzătoare, de o anume plajă în asfinţit, de ţipătul păsărilor de pe insula aceea unde a planat mica noastră fericire (discretă cum era ea mereu între noi) acum aproape douăzeci şi cinci de ani...

Aventuri nu avusese, dar nu din corectitudine: din lene, din timiditate în domeniul respectiv, mai ales din dificultatea şi repulsia de a minţi (de vreme ce-i plăcea atât de exclusiv soţia sa!). Excepţie făcând fata aceea emancipată şi agresivă pe

care a cunoscut-o odată în tren şi cu care a petrecut la Porto două nopți agitate — şi chiar şi aşa i-a vorbit până la urmă de ea Anei Bela, care a înțeles.

Din nefericire, ortopedul îi dă de înțeles că foarte probabil va rămâne şchioapă.

— Ştiți, colega, la vârsta asta recuperarea nu mai e completă Iar fractura aceasta e una dintre cele mai dificile... O să mai vedem.

Căldura densă fumegă pe strada zgomotoasă. Prin crăpătura ferestrei, un şuvoi de praf albastru şi auriu pătrunde în odaia întunecoasă, luminează un perete, aşterne pe el culori de vitraliu. Dona Ana Bela se foieşte din nou cu efort şi suferință. Deschide acum ochii.

— Cum a fost?

— Bine, cât se poate de bine, spune Liber-Cugetătorul, luându-i mâna.

— A durat mult?

— Nu prea.

— Mi-e sete. Dar mi-e şi greață.

— Ştii doar, mereu e aşa.

Se citeşte o neliniște în ochii aceia mari, obosiți, poate întrebarea „am să rămân schiloadă?" pe care ea o trece până la urmă sub tăcere, sprijinindu-şi capul din nou, îndepărtându-se.

Liber-Cugetătorul, profilat lângă pat, ține în mâinile lui mâna ei. Medicul, intelectualul, cetățeanul, nu sunt acolo: doar, emoționat până în măduva oaselor, legat prin degete de corpul acela deformat, care gâfâie, geme şi are febră, tovarăşul unei vieți întregi.

Când intră Nefericita-în-Căsnicie, Eudoro, ritual, după ce i-a atins buzele cu gura, încuie uşa de două ori, se grăbeşte să deconecteze telefonul.

Brună, călduță, ochi de sare, pleoape vinete, ea are frumusețea patetică a celor patruzeci şi doi de ani ai ei, încă nefleşcăită, menținută cu o oarecare gimnastică şi destul de multe creme. Mai mult decât sex, are nevoie de stimulente ca să se simtă vie, să scrie ici, colo câte un poem, să discute despre filmele cele mai bune, despre cărțile pe care le citeşte, are nevoie de cuvinte reînnoite.

— Cum te simți azi?

— Aşa şi aşa...

— Probleme acasă?

— Hm...

— Sau la serviciu?

— Vechea poveste...

Lucrează într-o agenție de turism.Dar şi căldura asta blestemată... E adevărat: ție-ți place căldura.

— Da, dar acum e prea de tot. Aproape să leşin, adineauri. Şi miroase a putreziciune pe străzi. Parcă asistăm la dispariția lumii, sau la cine ştie ce schimbare monstruoasă.

— Ce idee, ăsta-i aer care vine din Sahara. O să treacă.

Eudoro începe să o dezbrace, ei îi place acest „omagiu", pe urmă o lasă să termine singură. E obosit, după noaptea pe care a avut-o, dar îşi compune masca orei potrivite, a dorinței tandre (care va sfârşi prin a veni). Nefericita-în-Căsnicie e o femeie de catifea, degetele lui lente îi mângâie tot corpul, obişnuință care întotdeauna îi stârneşte erecția. O muzică baroc, argintată, vine de la etajul din față, semirezidențial uşor straniu, plin de parfumuri şi, uneori, de oameni străini, unde se pare că se închiriază camere la orice oră.

E imitația amorului, cuvintele tandre pe care ea le rosteşte şi cu siguranță nu le mai simte, expresia setei, a anxiozității pe care nici unul dintre ei nu reuşeşte să o mențină, putrezită, şi ea, ca noaptea, îşi aminteşte el. dar în alt fel, o putrezire încă

orbitoare, şi, când deschid pleoapele, caută, curioşi, ochii celuilalt. Orgasmul ei e dificil, Eudoro are răbdare, dibaci în amor, lent, uneori slăbeşte, atunci îşi provoacă imaginația, care-l ajută, îşi creează ale sale o mie şi una de nopți, perforând ritmic pântecele femeii, până ce un țipăt al ei îl molipseşte, cercurile se măresc şi corpurile se aruncă, împreună, în plăcere.

Pe urmă, ținându-se de mână — mâini recunoscătoare —, rămân întinşi pe spate, coborând fiecare pe scara propriei sale melancolii, încetişor, într-o subțire singurătate.

Încă mai schițează mângâieri furtive, descompuse, imposibilitate a reînnoirii, absență a vieții: infinitul patului doare, ca şi tăcerea. Şi sudoarea în cutele corpurilor se acreşte de căldura ce umple odaia.

Eudoro caută cuvinte. E greu, uneori, fiindcă ea vorbeşte atât de puțin (dar o ştie inteligentă), trebuie să respecte timpul presupusei emoții, acum îi e deja cu putință să spună că, de fapt, această vreme de iad exacerbează psihoza violenței, astăzi în ziar...

— Da, da, am citit: indivizi care-i lovesc pe schilozi, pe bețivii şi pe nebunii care dorm în mijlocul străzii; şi au fost până şi cazuri de rasism, tentative de linşare a negrilor, nu asta ai văzut?

— Şi mai multe. Oamenii se degradează în atât de puține zile! Se pare că au apărut culte religioase noi, încă secrete, pline de agresivitate.

— Şi asta e scris în ziare?

— Nu, mi s-a spus. Despre orgii, nici să nu mai vorbim...

Nefericita-în-Căsnicie se plânge de neplăcerile care o urmăresc şi care, în fond, sunt datorate relei-voințe, dar de ce? Cutare i-a refuzat un articol, mai rău, a ignorat-o, fără un cuvânt; în alt supliment, unde a trimis un poem, aceeaşi tăcere, mă antipatizează, vezi şi tu?

— Dar redactorul şef nu te cunoaşte...

— Aici te înşeli. Am fost prezentați unul altuia de două ori până acum.

— Bine, dar el se întâlneşte cu atâtea persoane... Nu-şi mai aminteşte de tine.

— Eu în orice caz n-am să-i mai vorbesc niciodată, de asta poți să fii sigur.

— N-ai dreptate.

— Bine, n-am. Eu n-am niciodată. Parcă-i o conspirație împotriva mea.

Eudoro tace. Nu merită să discute Contra acestei manii a persecuției... Îi atinge şalele cu dosul palmei, ea se retrage, încă plină de indignare; apoi, ca şi el, aproape cu timiditate, insistă, se apropie şi fața chinuită zâmbeşte.

Eudoro observă că-i sunt buzele crăpate, ca şi cum ar avea febră, căldura devine tot mai insuportabilă îi vede ochii mari şi amari, care pândesc, care aşteaptă, marcați de necazuri, neîncrederi, decepții, şi îşi aminteşte brusc ochii tot trişti şi dramatici ai Actorului, rătăcind, în zori, printre ruinele petrecerii sale, care n-a ieşit poate deloc cum o plănuise el, ridicînd din umeri, contemplând petele de vomismente pe covorul său iubit, sprijinindu-şi fruntea asudată de geamul unei ferestre întredeschise, de oțelul albastru al zorilor fierbinți.

Ea îl caută acum, cu privirea schimbată: tandră, aproape copilăroasă. Picioarele care se încolăcesc de ale lui nu au nimic placid, dar le cunoaşte pe dinafară conturul, ştie unde, pe pântecele umed care-l excită, părul de pe pubis începe să se rărească.

O penetrează fără efort, dar şi fără entuziasm Repetă aceleaşi cuvinte pe care de câțiva ani le rosteşte în intimitate. Deodată, o înțepătură în partea stângă a pieptului: falsa durere de inimă, presupune că e falsă, doar o trădare a nervilor, dar

moartea fără chip, fără formă, se amestecă în trupurile lor. Eudoro îşi încetineşte ritmul mişcărilor, ține ochii închişi, îi deschide brusc ca să-i sondeze din nou pe ai ei, o fantă îngustă care de asemenea vrea să-l pândească. Joncțiunea a două singurătăți avertizate. Îi atinge uterul, se pare că, într-adevăr, aproape i-l perforează, marea contra unei stânci, acoperită de scoici invizibile. Aşteaptă plăcerea ei, cu răbdare, la rece.

Termină în sfârşit, obosit, scăldat în sudoare, şi rămâne în repaus, pe umărul ei, visând la o țigară, dar îndeplinind ritualul acelei pauze de tandrețe, timpul de a coborî din nou pe pământ care este (sau era) pentru ea la fel de important, ori mai mult chiar, decât însuşi actul dragostei.

În cele din urmă, Nefericita-în-Căsnicie pune capăt îmbrățişării lor tăcute, mai întâi cu gâdilituri pe obraz, apoi ridicându-se ca să bea apă.

Revine în pat, dar este acum într-o dispoziție filosofică şi declară (din ce succesiune de asocieri, pentru mine necunoscute, răsare fraza asta?) că nu împărtăşeşte ca mine optimismul umanismului ateu (dacă e o zi în care nu mă simt optimist, atunci află că-i cea de azi). Pentru ea libertatea e nelinişte, toate gesturile ei sunt supuse discuției intime (suntem într-una a lui Sartre). Cât priveşte legătura noastră, trebuie s-o reexaminăm, să avem într-o zi o lungă, lungă convorbire. Această propunere e frecventă la ea, dar niciodată n-o pune în practică, continuăm să rămânem în căldura şi în obişnuința trupurilor noastre unite-despărțite.

Îmi vorbeşte puțin de frustările ei domestice. Declară doar că îi sunt necesare două vieți: una de chinuri senine şi de resemnări, cealaltă vibrantă (condiția noastră e tragică, nu-i aşa?). Simt că eşuez (şi ea simte la fel) în rolul acesta de motor de exaltare. Timpul trece, a trecut.

Casa e aproape la fel de fierbinte, de bolnăvicioasă, ca şi strada. Daniela a ajuns de peste o oră, a făcut o baie, i-ar plăcea să se înece în cadă, să plângă, să dispară în sol „precum un vierme". Versul lui Camilo Pessanha[5] se ducea şi venea, obsedant. S-a frecat, aspru, cu apa de colonie a fratelui ei.

De ce nu vine? de ce întârzie astăzi atâta? astăzi, chiar astăzi... Îşi sprijină faţa de geamul ferestrei, o placă încinsă — şi deja soarele coboară, în depărtare, un fluviu de ţipete înăbuşite. Densă, căldura umple oraşul, ţâşneşte pe la uşi, inundă tejghelele prăvăliilor — cumpărături, pe o asemenea vreme, jur că n-am să mai fac niciodată! — şi chiar la o oră de vârf, când totul e strangulat, şi ură pe străzi, în ochii oamenilor, în mâinile strânse (sau doar eu presimt asta?). Căldură, căldură, blestemată căldură, aţâţând furiile, depozitându-se pe staţiile autobuzelor, ciorne umane din care se aruncă priviri de ciudă automobiliştilor, la fel de exasperaţi. Da, căldura asta monstruoasă măreşte mizeria, ascute frustările: mânia, discuţiile fierb din nou.

Şi aici, acum, tăcerea. Tăcerea laminată, ascuţită. Afară asfinţitul lumii, oraşul devenit o stranie tumoare, care nici nu se retrage, nici nu se sparge, ci rămâne roşie, dar încă fierbinte, ce absurditate! Aici mama, moartă şi renăscută, acuzatoare.

Ia portretul tatei care se află pe raftul cel mai de sus al etajerei, în faţa cărţilor. E o fotografie bună, dinainte de exil, trebuie să fi avut ceva mai puţin de patruzeci de ani, faţa osoasă, privirea poruncitoare, bărbia tăiată cu noblеţe. Şi ce drept aveam noi să judecăm, să criticăm? Am terminat cu Ea. Atât de zăpăcită sunt, încât nu ştiu dacă e dor ceea ce mă doare în faţa acestui portret, sau o confuză frică de marea explicaţie mereu amânată. Sigur, sigur, e neplăcerea pe care mi-o produce astăzi vederea acelor trăsături de intelectual moralist, de democrat fără cusur. Dacă aş putea să revin! Dar mă îndoiesc dacă n-aş

repeta aceleaşi cuvinte, aceleaşi gesturi, dacă n-aş dezlănțui aceleaşi nenorociri.

O aude iar:

— Nu vă urăsc, bagă de seamă, Daniela, nici măcar nu vă critic. Şi voi mă băgați în mormânt. Ajung să-mi spun că asta trebuia să se întâmple, în mod fatal. Sunt lucruri în care niciodată nu v-am greşit, nici ție, nici fratelui tău. Cum să-ți explic ariditatea, eşecul unei căsnicii în care m-am simțit întotdeauna, dar întotdeauna singură, chiar şi în momentele cele mai intime?! Pe urmă, când el s-a întors din Franța, eram complet străini unul de celălalt.

În momentul acela Daniela a strigat:

— Dar nu era nevoie să ucizi.

Şi ea (părea atât de obosită):

— Dar n-a ucis nimeni, nu, n-a ucis nimeni Astea vi le-ați imaginat voi. Voi, da, m-ați terminat pe mine şi pe unchiul vostru (l-am gonit, e adevărat, ne otrăvea casa). Ați terminat cu el şi cu mine (otrăvea casa asta — dar noi, ce facem acum?). Nu mai e nimic de făcut. La fel, nu simt nici o legătură cu viața. Doresc doar ca Cerul să nu vă pedepsească (Cerul!...)

Dacă mama putea ghici, în clipa aceea, ce avea să se întâmple, ce e în mine acum! Sunt răzbunați. Soarta. Ea n-a suportat privirile noastre, mustrările noastre. Ne-am erijat în judecători, dar nu ne închipuiam până la ce punct consecințele... Când Ea agoniza, am început deja, cred, să bănuim ceva, eu şi Daniel. Sau poate că inconştient ştiam, de mici copii, că asta avea să se întâmple între noi De aceea chiar acumulam rigori, violențe mute, nenorociri: simple exorcisme.

Vino repede, vino. Daniel. Casa a devenit o amenințare permanentă, toate lucrurile mă acuză, tablourile noastre se mişcă, obiecte geometrice se rostogolesc pe perete, cad pe sofa, siluete care se transformă, negrese cu coşuri pe cap ies din

rama aceea şi vin să-mi arunce invective, Quijote-le din lemn lustruit ridică lancea ca să mă atace, în fasciculul de lumină ce intră prin fereastră dansează particule de amărăciune. Vizibilă, tangibilă, amărăciunea mă înconjoară.

Am nevoie de tine. Dacă ai să mă îmbrățișezi, poate că vor dispărea formele astea întunecate, aripile negre ale scrupulelor care bat în mine. Vino, Daniel.

Verdele coroanelor de platani, printre valurile acelei lumini fără apel, o inundă cu disperare. Ce a devenit oraşul curajului ei?! Simte povara lumii în spate.

Un somn rapid îi lasă plumb pe tâmple. Are nevoie de aer, de aerul proaspăt care nu se mai găseşte acum nicăieri. Când şi-o aminteşte pe mama, o vede mereu zâmbind, dar zâmbetul ăsta constant al ei e doar un rictus, un tic pe care-l avea.

Am iubit-o mai mult, fără să spun, în ultimele ei două luni decât în toată viața noastră comună A fost vremea tandreței, a respectului distant, apoi vremea orbirii şi, pe neaşteptate, vremea dezvăluirii, vremea urii, la sfârşit vremea compasiunii.

Ce simt eu după ziua de ieri? Ceva care depăşeşte şi contrariază etichetările vagi de angoasă, disperare, voință de a muri. Totul e tulbure, e ambiguu, fiindcă-l vreau pe Daniel lângă mine şi ştiu că alături de el pot să uit remuşcarea. Dacă asta e chiar remuşcare, dacă nu ceilalți mă obligă să mă flagelez cu născocirea remuşcării. La dracu'!

La intrarea lui Daniel aproape că nu s-au rostit cuvinte. El aducea, lipită de haine şi de corp, pulberea căldurii, pulberea blondă şi vâscoasă de afară, şi o mare, o duioasă anxietate la marginea ochilor. Au făcut dragoste într-o tăcere absolută.

După câteva minute, o acoperă de sărutări recunoscătoare, îi soarbe apa de pe fața împăcată, îi ia mâna într-ale lui (ca în copilărie).

Dar în Daniela există zone de opacitate. Daniel se întreabă dacă în incendiul de infinituri din care tocmai au ieşit s-a pierdut şi ea cu totul, sau aproape, ca el. O citeşte, încearcă s-o citească din discursul mut al pereților convulsionați, din hieroglifele luminii verzi care străbate deja odaia, fotoliile, patul, covoarele, vechiul scrin plin de amintiri.

Îi sărută sfârcurile sânilor, le muşcă. Dunele tainice ale pieptului ei. Este vreo decizie de luat? Vreo nelinişte de împărtăşit? Timpul, timpul pe toate le rezolvă Poate fi cineva mai fericit decât suntem unul cu celălalt? Atunci?

— Vin imediat.

Se scoală. Caută în sacou, îşi vâră mâinile în buzunarele întâmplării şi le scoate imediat, prestidigitator lunar, încărcate de stele.

Daniela îl aude fluierând în baie, deschizând şi închizând robinetele. Naturalețe în exces. Nervozitate poate.

Revine, se aşază mai întâi pe marginea patului, cercetând-o, a adus de pe etajera din coridor o carte, una dintre preferatele sale — şi ea-şi aminteşte de vapoarele-coşciuge dintr-un vis al lui Michel Leiris.

Pe neaşteptate, Daniel începe să vorbească, în timp ce-i mângâie părul. Să continuăm, dar fără proiecte de viitor — asta îşi fixează, asta reține ea Daniel, cu fața atât de senină, îşi frânge degetele, aproape şi le smulge, fără să-şi dea seama.

— Ce e normal? Ce e anormal? Fericirea trebuie să fie normală, nu crezi? şi eu mă simt fericit. Atunci, să amânăm suferința, sau să închidem uşa în fața ei. De acord?

ZIUA A ŞASEA

Acum e chiar adevărat, neras, cu ochii injectați de furie, nervozitate în mâini, splendoarea mizeriei indignate. Nu-s nici steaguri negre, nici lozinci, iar pumnii ridicați, rari, sunt ca nişte cângi — şi pretind. Ura aceea înrourată, pe pragul setei. Mai mare decât căldura din jur e furia care opăreşte pernele uşii capitonate, care se lipeşte de balustrada scării. Mai departe nu vor merge. Administrația e apărată de „vigilenți", iar poliția este pe drum.

S-au sinucis doi oameni, dintre cei concediați. Unul s-a spânzurat, iar domnul Director avea să afle curând că era chiar tatăl tânărului curier (unde e băiatul? nu, nu l-a văzut nimeni) pe care-l distinsese cu o simpatie cam tulbure. In locul pe care băiatul îl ocupa de obicei se află acum alt curier, gras, uzat, față de certăreț, care face democrația „ăstora" răspunzătoare de toate neruşinările, scandalurile, foamea, şomajul, luxul unora, agonia acestor nefericiți. Atât de multe se spuseseră despre cei dinainte, şi iată că acum... Nu-i chiar aşa, reacționează alt funcționar: Revoluția a fost altceva, iar democrația nu e, nu trebuie să fie, nu poate să fie ce au făcut oamenii ăştia din ea.

Domnul Director îi urmăreşte de departe şi i se pare că aude — să fi înnebunit cumva? — voci care-l acuză direct într-un straniu tribunal, unde nu există avocați, iar judecătorul poartă pe față o mască metalică.

— Nu, nu, nu, îşi spune cu încăpățânare.

— Şi cât câştigi tu, spune? cât câştigi?

— Păi eu am făcut studii, eu ştiu să planific, să decid, să conduc. Eu...

— Chiar aşa să fie? eşti într-adevăr eficient? eşti la curent cu tehnologiile cele mai moderne? nici asta, ştii bine că nu. Ai

făcut măcar ceva ca să te pui la curent? În lumea care se naşte acum, într-o zi ai să fii un analfabet, trebuie să înveți informatica, bietul meu Adolfo. Trebuie să înveți şi cum să te comporți cu ființele omeneşti.

— Poate...

— Domnule Director (până şi ăsta, acest funcționar docil, acest serv de toată viața, are astăzi o față de acuzator), domnule Director, „vigilenții" spun că trebuie să tragă, dacă poliția nu vine imediat, imediat.

— Păi atunci, să tragă. N-o să se lase zdrobiți. Dar să someze mai întâi. Poate nu va fi nevoie.

De cum iese omul, închide uşa şi întoarce cheia. Rămâne aşa, înclinat peste birou, comprimându-şi tâmplele cu degetele mari, celelalte degete unindu-i-se pe frunte; ascultă urletele, strigătele de ură şi batjocură.

Până la urmă a sosit poliția. Au fost câteva capete sparte, dar s-au cruțat vieți. A trebuit să primească pe căpitan, să mulțumească, să explice, curtenitor.

— Sunt nişte animale, a spus ofițerul care avea o frunte de două degete şi o barbă virilă, albăstruie de deasă ce era.

— Ştiți împrejurările... Acum îşi putea permite să fie mărinimos.

Rămas singur, a încuiat din nou uşa, dar numai pentru ca balele lumii să nu pătrundă acolo. Parcă ar fi suferit o descărcătură electrică.

I se încovoaie umerii, îşi freacă ochii obosiți, îşi reaminteşte incidentele din ultimele zile, face asociații de idei bizare, încăperea creşte în dimensiuni, se dilată, pereții rămân roşii, încinşi de foc. Atunci apar câinii. Dar dacă uşa e încuiată?! Fălcile celui mai mare dintre ei, cel care se apropie de el, par un crater. Domnul Director se scoală brusc, se dă înapoi către ferestre. Dar dulăii îl înconjoară şi — observă el — toți sunt

orbi, îl caută adulmecând. Primul face un salt şi, împreună, cad pe covor, în timp ce ceilalți dau fuga, lacomi.

Domnul Director încă se mai apără, are mâinile sfâşiate, fața plină de sânge; monstrul, cu ochii albăstrui, inexpresivi, care îl domină, parcă ar vrea să-i dea sărutul morții Îi simte respirația pestilențială, o labă pe gât.

Mai bate încă în perete cu cioturile mâinilor. Ce sfârşit stupid: ospăț pentru câini îl dor acut membrele pe care dulăii, pe întrecute, le zgârie, le smucesc, disputându-şi firicelele de carne ce le atârnă din bot. O parte a corpului e pe jumătate devorată, se teme acum pentru față, pentru sex, oasele tibia vor fi curând dezgolite, pretutindeni, în jurul său, bălți de sânge. Asistă la oribilul ospăț, acum nu se mai mişcă începe să-şi dea seama că visează, încă mai vede cu spaimă bucăți din propria-i carne agățate de caninii atroei, amestecate cu saliva plină de sânge a câinilor. Trebuie să facă un gest, nu-şi aminteşte care anume, în acea sală-închisoare, şi asta îl împiedică să se smulgă definitiv din barbarul spectacol, rămăşițele corpului său gras şi bătrân continuă să fie cangrenate, frământate, sfâşiate.

— Ce oroare! Astăzi nici nu pot să mănânc. Am un nod în gât, n-am chef de nimic.

— Lasă, domnişoară Isolete, nu te necăji, nu merită, nimeni nu-l mai poate readuce la viață.

— L-am văzut cu ochii mei, ştii, domnule Francisco, probabil că eu l-am găsit prima, chiar de dimineață, nici nu vreau să-mi mai aduc aminte.

Cadavrul spânzuratului, vânăt şi descompus, reapare legănându-se uşor, în gol, frânghia fiind prinsă de unul dintre stâlpii de susținere a balustradei scării. Domnişoara Isolete strânge ochii tare şi are un sughiț uscat.

— Te duci acasă la ei, nu-i aşa? Fiică-sa parcă şi-a pierdut glasul...

Mă duc imediat. Mai am nişte cumpărături de făcut. Cred că trupul trebuie să se mai afle la morgă. A durat atât de mult până au venit să-l ia. Pe căldura asta, începuse deja să miroasă. Abia peste o oră o să-l ducă în capela mortuară. Aşa mi-au spus.

— Biata fiică-sa, care voia să-i facă o înmormântare religioasă. Pe băiat îl interesează mai puţin chestiile astea. Ştii că lucrează în aceeaşi întreprindere ca taică-său? Dar e curier, are mâini delicate. Îl cunoşti?

— De mic copil. El aproape că nu-mi vorbeşte. Niciodată nu i-am făcut nici un rău. Nu ştiu dacă nu are vreo legătură cu dumneata...

— E foarte deprimat. Îşi iubea tatăl, bineînţeles, chiar dacă nu o arăta. Era altfel. Nu se amesteca niciodată în treburile astea cu grevele, nici cu politica Tragedii, domnişoară Isolete.

Mama şi fiica, fără o lacrimă, îi primesc pe vecini, cu atenţii, obosite, povestesc cum a fost, nu pot înţelege...

— Am suferit mult, ăsta-i adevărul, dar să-şi ia viaţa, la aşa ceva nu ne aşteptam. Atâta brutalitate!

Pe neaşteptate, fiul spune că asta nu trebuie să rămână aşa. Şi i se vede pe chip o strălucire de răzbunare.

— Stai jos, domnişoară Isolete.

Domnişoara Isolete e ochii şi urechile imobilului. Spionează pretutindeni. Atinge calendarele colorate de pe pereţi, borcanele vechi, bibelourile de porţelan de la Târgul Popular, miroase sticlele de lichior goale, atinge coşuleţul cu false piersici şi mere roşii.

Fiul spânzuratului priveşte ţintă aripile galbene ale draperiei agitate de briză îşi spune: „Asta n-o să rămână aşa".

Domnişoara Isolete, observându-l, necruţătoare, gândeşte exact contrariul: că totul o să rămână chiar aşa. Bogaţii cu

bogații; săracii cu săracii. Iar copiii o să uite. Şi unii, puțini, poate chiar acesta, îşi vor schimba statutul social.

Căldura se întețeşte, este insuportabilă, se deschid clopote de foc deasupra străzilor, nerăbdarea îi aruncă pe pietoni unii contra celorlalți, furia se trezeşte în priviri şi în fluieratul agenților de circulație. Briza e uscată ca suflul unei eternități blestemate. La restaurantul obişnuit, aproape gol, tânărul Sociolog are un comesean întâmplător. E prietenul din timpul liceului care există în viața noastră a tuturor, pe care-l evităm când nu ne vede, care se impune, se coțofeneşte, se eternizează când fulgerul hazardului ne pune față în față, cum s-a întâmplat în dimineața asta cu tânărul Sociolog, dădea să intre, era ora prânzului, a mai făcut un pas înapoi, a avut de gând s-o şteargă, dar celălalt îl recunoscuse deja

— Eşti singur?

— După cum vezi.

— Splendid, te deranjează dacă mă aşez la masa ta?

— Chiar îmi face multă plăcere.

Îşi aminteşte de neruşinarea şi violența verbală a acelui bărbat îndesat, era nebunul clasei, individul desfrânat, răutăcios, care-şi arăta membrul la toată lumea, care spunea cele mai mari deşănțări şi căruia i se ierta totul, fiindcă-şi crease faimă de original şi nu avea nici măcar anvergura să suporte două perechi de palme.

Gata, iată-l acum aici. Amintindu-i epoca sa de maoist radical, o fază în definitiv foarte trecătoare. Şi atâtea întrebări: ce faci? cât câştigi? cu cine te vezi? cum sunt superiorii tăi? şi trebuie să-i ungi? sigur, aşa-i viața...

— Dar n-am spus asta deloc.

— Aşa e, înțeleg, înțeleg perfect...

Îi vine să-l dea dracului. Dar Tânărul Sociolog se menține răbdător şi demn, ofensat pe dinăuntru, cu zâmbetul fix-amar al cuiva pe care începe să-l doară măseaua.

— Dacă am bate cu toții din picior, la unison, continuă energumenul, ar fi cu totul altceva, dar aşa, vezi bine, cedăm, toți se înjosesc zi de zi, eu nu, sunt în afară, n-am fost niciodată filochinez. (La naiba!) Şeful echipei tale face parte din partidul de guvernământ, nu-i aşa? n-ai nevoie să spui mai mult, înțeleg totul, toate astea sunt un căcat.

— Dar munca ştiințifică... încearcă să se apere. Tânărul Sociolog care abia deschide gura.

— Nu-i nevoie să-mi spui mai mult, tabloul e perfect, ți se face greață.

Şi e adevărat, aproape adevărat. Dar de ce trebuia să-mi iasă în cale pocitania asta?! Nici n-am terminat de mâncat şi-mi simt capul greu, o să fac o indigestie.

Acum atacurile pocitaniei devin mai directe şi mai acide, tonul e altul:

— Tu, la urma urmelor, dar eu te scuz, eşti un exemplu tipic de eschivare a intelectualului care cochetează cu stânga.

— De unde ai scos-o că aş fi de stânga? Sunt un simplu cercetător. Uite...

— Da, nu eşti nimic. Mai rău. În fine... Ai tot ce-ți doreşti, nu-i aşa?

Tânărul Sociolog e gata să explodeze, când celălalt îşi înmoaie brusc glasul:

— Ei, băiete, glumesc şi eu. Dacă n-am mai şi glumi, cum am putea să suportăm?! Clica asta de la conducere, toți vor să conducă. Nu-i chiar aşa, ştiu...

— Nu protestez.

— Dar nici eu nu vreau să exagerez.

Îl priveşte de jos, pare foarte serios, şi deodată se schimonoseşte de râs.

Tânărul Sociolog asudă, cu tot aerul condiționat. Îşi bea cafeaua atât de repede, că aproape se îneacă. Oare momâia asta o fi vrând să mă şi însoțească? Dracu' să-l ia.

Dar celălalt, şiret, presimte că a atins limita. Îşi ia rămas-bun cu multă efuziune.

— Ascultă, îți urez noroc. Sănătate! O iau la fugă prin căldurică.

Tânărul Sociolog n-a apucat să afle cu ce se ocupă în viață.

Paulo intră în biroul tatălui său cu gesturi vegetale, tremurând, ascunzându-se de sine însuşi. Îi repugnă că e nevoit să cerşească, dar vrea foarte tare să se îndepărteze, zi de zi creşte în el dorința de a pleca, de a aşeza un spațiu între adevărurile întunecate care, aici, îi bântuie corpul, viața. Să se mişte, să se caute în altă parte.

Domnul Director, cu obrajii căzuți, cu cearcăne livide, cu gura schimonosită, se apără de tot şi de toți în spatele biroului său imperial din lemn de acaju. Încearcă să-şi regăsească, în tăcerea aceea străbătută de pulberea luminoasă filtrată de perdele, demnitatea spulberată de evenimentele din cursul dimineții.

Paulo are nevoie de bani (îşi înfige unghiile în palmele mâinilor), cui să-i ceară dacă nu tatei, cu toată repulsia? se aşază, înainte chiar ca domnul Director, ațipit sau numai absorbit (ce-o fi având?), să-l poftească cu forța să o facă. Ei bine, asta e, vrea bani, n-are nevoie de mulți, se aranjează, doar atât cât să poată petrece două luni în Franța şi Italia, ca să se aerisească, sigur că o să ducă o viață de student, n-are nevoie de cuşetă în trenuri, de hoteluri bune, doar strictul indispensabil.

Dar domnul Director are alte planuri pentru la vară: a rezervat camere într-un Grand Hotel cu o piscină dintre cele mai frumoase, printre pâlcuri de copaci, şi va veni acolo un avocat renumit, cu care se are bine, „merită să-l cunoşti, după aceea poți să-ți faci stagiul la el şi să rămâi chiar să lucrezi în acelaşi birou, îți dai seama ce înseamnă asta? Călătoria ta o putem lăsa pentru la anul. De acord?"

— Nu!

Paulo poate că ar reuşi, cu puțin calm şi ceva diplomație, să-şi atingă scopul. Dar toate discuțiile cu tatăl său sunt dificile, degenerează în lupte, surde sau pe față, cad măştile, între ei explodează toată ura reținută a familiilor. Vocile rămân goale, acide, cuvintele devin şfichiuitoare, cu țepi. Domnul Director se va căi de a-i fi spus că-i un molatic, un neadaptat, un marginal, parcă n-ai fi copilul mea.

— Din fericire, replică Paulo, mai curând aş vrea să semăn cu vagabonzii din grote, cu hoții care s-au apucat de furat din cauza mizeriei în care s-au născut, şi fără să ştie cum, el, atât de departe de tot ce-i e exterior, trece la un atac furibund contra slujitorilor puterii, şmecheraşii, nostalgicii scârboşeniei dinainte...

— Tu habar n-ai de nimic din toate astea!

— Dar am auzit vorbindu-se, era o mare porcărie, domnii făceau pe ei de frică în fața dictatorului şi jinduiau după sinecuri, strivind poporul, persecutând...

— Eu n-am persecutat niciodată pe nimeni, n-am arestat niciodată, n-am torturat pe nimeni.

— Cine ştie!

— Să nu-ndrăzneşti să-mi vorbeşti aşa, sau eu...

— Liniştește-te, plec, chiar imediat. Cu bani sau fără bani, tot plec. Nu mai suport comedia din casă, toată putreziciunea

asta, fațada asta de austeritate şi de bun-simț. Nu vă mai suport. Vreau să respir. Plec şi nu mai calc pe aici.

Domnul Director se ridică în picioare, încă mânios dar la fel de amărât, iar câinele, care zăcea culcat la picioarele lui, începe să-l latre pe Paulo, gata să sară la el. Băiatul, dându-se înapoi, îl amenință cu vârful pantofului. Până ce trântitul uşii dinspre stradă arată că scena s-a consumat.

— Au apărut şopârle în cartierul Baixa. Propoziția, rostită de un necunoscut care mai poartă încă pe față spaimă şi frică, îl ia prin surprindere pe Eudoro. O fi posibil să se mai întețească arşița? Ce se întâmplă?

Îşi parchează maşina în Terreiro do Paço[6]. E ora de vârf, cu zgomotul ei devastator. Curios, în după-amiaza asta mirosul profund al oceanului năvăleşte pe porțile Lisabonei. Pietrele străzii ard, sau oare picioarele mele simt fierbințeala prin talpa subțire a pantofilor? Săgeți de foc se încrucişează în văzduh, am ochii arşi, înnebuniți, toată fierea verii inundă Baixa pombalina, se scurge peste zidurile nobile, coboară din mansardele ornamentate ale fațadelor, se coagulează pe porțile băncilor, tot mai departe rămâne albastrul speranței. Da, văd acum şerpi, țâşniți din nu ştiu ce găuri, apoi mulțimea care se agită şi bărbații, femeile care fug, stafii vinete, cu venele tumefiate de arşiță, sunt, de fapt, şopârlele ce apar, ieşite tot de pe undeva, din pământul crăpat, din furnalele morții.

În biserica unde mă refugiez căutând răcoarea pe care n-o găsesc, mă aşteaptă Cristul foamei, scheletic, înconjurat de ființe micuțe mascate şi şugubețe. Dar sunt departe fumul şi cenuşile adevăratei mizerii, aceşti bieți bătrâni care-l adoră pe Dumnezeu şi pe care eu îl respect tăcând, ei aparțin aproape toți legiunii palide a înstăriților prin coji de pâine şi litere.

Mă încumet din nou pe străzi, în inundația luminii, răstorn o masă acoperită cu jurnale şi reviste şi postere cu femei goale.

Tânăra care mă urmăreşte poartă o brăţară ciudată, nu mă înşel, e un şarpe viu, cu căpşor plat, triunghiular, cu ochi verzi. O flacără, sau o pasăre roşcată, vine din sens contrar. Dacă îmi voi ascunde corpul, aşa cum şi fac, intrând în marea gară feroviară, făpturile acelea de coşmar se vor ciocni între ele. Dar ce văd, ce vede Eudoro pe peretele înalt unde se aliniază ghişeele de bilete? Sunt pisici cu aripi? în ce civilizaţie a Asiei antice au fost sculptaţi, sau pictaţi pe *azulejos*[7] asemenea monştri?

Afară oamenii s-au luat în pumni. Doi dintre ei par ţigani, unul se apără cu catarama curelei. Or fi vânzători de obiecte furate, sau de contrabandă. Centrul oraşului este o vastă văpaie de uri, de neînţelegeri, de confruntări, sub flagelul soarelui. Se înalţă fum — sau o fi halucinaţie? — dintre pietrele de pavaj.

Frecându-şi ochii injectaţi, Eudoro pătrunde în geometria asfinţitului. Ce au oamenii acum, de li se umflă gurile clipă de clipă? Îşi retrag nasurile, îşi micşorează bărbiile, au feţe groteşti şi dureroase pe care le cresc buzele; nici nu mai sunt buze, sunt băşici, ventuze, pur şi simplu carne care creşte.

Eudoro fuge, se întoarce să-şi caute maşina, coboară, spre gâtlejul fierbinte al nopţii, spre apele spurcate ale fluviului. Şi în parcaj dă, întâmplător, peste Actor.

— Olá!

— Ce cauţi pe aici?

— Venisem să fac nişte cumpărături, detest asta, şi până la urmă tot n-am luat nimic. Nu ştiu ce se întâmplă, nu înţeleg. Şase zile de dogoare ca asta e prea de tot. Azi sunt într-o asemenea stare, de exasperare, de hipersensibilitate, că nici nu mai disting ce e realitate, ce e viziune.

— Căldura asta, din păcate, e reală, şi fiecare zi aduce mai multe nenorociri. Vezi, vecina noastră, actriţa aceea atât de frumoasă.

— Superstarul?

— Chiar ea: a murit adineauri, în timpul unei filmări. Colaps cardiac.

— Cum aşa? O femeie atât de tânără?

— Se pare că tocmai temperatura prea înaltă, şi pe deasupra reflectoarele şi, pe urmă, atmosfera irespirabilă...

— Imposibil. O fi fost vreun drog, vreun exces?

— Nu cred, după câte mi s-a spus. Avea deja ceva, ştii...

— Unde-i depusă?

— O s-o ducă în biserica parohiei noastre, în capela mortuară. Finalmente a apărut familia şi cred că au reuşit să evite autopsia. Nu-s sigur...

— Ce fel de oameni sunt?

— Habar n-am, trebuie să aibă o oarecare influenţă.

— N-aş fi crezut niciodată...

S-au înţeles să treacă pe acolo. Eudoro a mâncat în picioare într-un snack-bar. într-o zi o să am şi eu probleme serioase de sănătate, le am de pe acum, din cauza alimentaţiei, a delăsării, ar trebui să mă duc la medic, tot amân mereu; la naiba, sunt ca o maşină veche, nu merită să cheltuiesc mult cu garajul.

Ceruse o bere, i-au adus o coca-cola; a băut-o, fiindu-i lene să insiste. Atât de tânără, atât de frumoasă, Superstarul. Asta-i viaţa: corpurile noastre veşnic expuse morţii, pline cu apă, cu viscere, cu diferite gunoaie care se golesc, câţiva litri de sânge... Dar mai e şi dorinţa care ne transformă în zei, voinţa de a şti, de a construi, de a crea.

În sala mortuară a dat iar peste Actor, nervos, dar vorbăreţ.

— Ce-i cu spectacolul?

— Trebuie să mă duc imediat la teatru. Am venit doar să mă achit de o obligaţie. Ţi-aminteşti ce fantastică era zilele trecute? Şi, deodată, făcând legătura: Sigur că-ţi aminteşti, mai bine decât mine!

O fi zâmbind?

Eduardo s-a lipit de un perete. Prieteni de-ai moartei, colegi de lucru, probabil, se îmbulzeau în incintă, pentru el toți erau niște necunoscuți, ceea ce i-a produs o oarecare indispoziție. Aproape că numai femeile erau în doliu. În colțul condoleanțelor, o pereche foarte burgheză, discretă, tristețea de rigoare, şi o tânără care pesemne că e sora ei, apreciind după trăsături, poate ceva mai tânără, singura care încuraja pe cei ce stăteau la coadă ca să-şi prezinte condoleanțele.

Eudoro a făcut un efort ca să-i salute.

— Eram vecini, s-a justificat.

Fața moartei e încă descoperită. Impecabil de frumoasă Are pleoapele coborâte, tenul de fildeş, trăsăturile parcă slăbite, de puritatea marmurei.

„Şi cu trupul ăsta am făcut eu dragoste!" Nu e propriu-zis emoționat, dar răceala cadavrului i se transmite, ca şi cum ar fi ieşit din oraşul-cuptor (şi, cu toate astea, vede în fața sa persoane transpirate, doamne care-şi fac vânt cu hârtii, bărbați care-şi lărgesc cravatele). Se simte țeapăn, sculptat şi el în blocul absurdității acelei morți, molipsit, curios să-şi confirme dacă sexul i se mai poate mişca.

— Uite-l pe domnul Eudoro!

Sigur, lipsea de aici Oportunistul. Ah! nu, n-are suficient stoicism ca să-i suporte tânguirile.

E ora trei dimineață, Veralinda nu s-a întors niciodată la ora asta Soția e tot la spital, încă nerefăcută după şocul operator, şi tocmai noaptea asta a ales-o Veralinda ca să întârzie la vreo petrecere, cine ştie dacă nu până dimineață.

Liber-Cugetătorul are în fața sa clasica scrumieră plină cu mucuri de țigară. Încă nu i-a venit somnul, e prea enervat, dar i-ar plăcea să-şi odihnească trupul. Tresare la orice zgomot pe scară, la fiecare frână de maşină pe stradă. Încearcă să-şi ima-

gineze pe unde o putea să umble fata, demult n-a mai intrat el într-o discotecă, s-a dus cu Ana Bela, în grup, la un bar, acum vreo cincisprezece ani, aveau pe atunci o femeie internă care rămăsese cu bebeluşul. Cum a trecut timpul! Ai crescut şi nimeni nu-ți poartă grija, dar azi, sincer vorbind, cu maică-ta în starea asta, şi eu atât de chinuit. Înainte mergeau la Texas Bar să vadă prostituatele în mediul lor, uneori nu le plăcea. Sau la restaurantele cu fado, ori la discotecile de pe Linha.

Şi, la urma urmelor, poate că stă doar de vorbă cu prieteni, după film. Nu vrea să admită că se întâlneşte pur şi simplu cu băiatul acela hirsut, care pare să-i placă, un oarecare Rui, şi că ar avea relații intime cu el. Dar asta-i imaginea care-l obsedează Nu că ar resimți — îşi spune sieşi — pierderea autorității, gelozia aceea aproape carnală a unor tați primitivi şi reacționari; în tot cazul, e prea de tot, ce dracu', are doar şaisprezece ani.

Admite, confruntându-se cu realitatea, că vremurile s-au schimbat, şi practic ştie chiar, aproape că ştie, după anumite priviri, după jumătăți de cuvinte, că ea a făcut deja experiențe de acest fel. Dar evită să se gândească la ea din punct de vedere sexual. Pe urmă, nu-i înțelege pe tinerii cu care are ea de a face, murdari, neobrăzați, ciudați, niciodată n-a putut să stea de vorbă cu vreunul dintre ei.

Cheia se învârteşte în broasca uşii dinspre stradă încet. Şi paşii Veralindei sunt înăbuşiți, par să se îndrepte spre camera ei. Poate că va veni mai întâi aici, măcar ca să întrebe de mama. Dar nu. Dacă aş chema-o? Şi pe urmă, ce să-i spun? Să mă supăr, ar fi oarecum grotesc. Să mă fac că nu văd, imposibil. Cu toate astea, trebuie să existe o cale, un teren de înțelegere. Împrejurarea, evident, nu este propice. Am amânat întâlnirea şi se poate să fie deja prea târziu. S-o caut fără paternalism, să vorbesc vrute şi nevrute ca să ajung până la ea, fără să-mi scot

în evidență dorința de a o înțelege. De exemplu, n-am invitat-o niciodată să luăm masa împreună în oraş. Sigur, lucrez mult şi avem obiceiuri, orare diferite, dar nu-i un motiv, oricum puteam să găsesc o fereastră.

Îşi şterge transpirația cu batista de in, cu inițiala brodată, pe care a găsit-o Ana Bela pe undeva şi i-a oferit-o. Căldura asta nu mai scade, se simte năclăit tot, angoasat dar fără energia necesară ca să se mişte; o vagă depresie latentă, îşi spune, lipsa de dorință de a se trezi din lâncezeala relicvelor şi rutinei vieții sale — Ana Bela suferind, cu adevărat, şi el aici, nemulțumit de toate, brusc sătul. Căldura asta!

Ascultă. Veralinda se spală în baie, evitând ca apa care curge să facă zgomot. Îşi imaginează cum o fi fost noaptea ei şi, pentru prima oară, sexul îi apare ca o pură bestialitate, jetul de noroi poluând acel corp pe care l-a legănat de atâtea ori, pe care l-a văzut crescând, care după aceea i-a devenit aproape sacru, inimaginabil şi de fiecare dată mai străin, la urmă aproape duşman. Nu, nu există dialog posibil.

— Cum a fost vizita turistică? Unde ai dus-o pe doamna?

— Vizită turistică?! ce ştii tu. I-am vorbit de Muzeul de Artă Veche, dar ce, a petrecut după-amiaza la Brás & Brás. Şi pe urmă a mai vrut să ia ceaiul, m-a pisat mărunt, sper să nu fie aşa toate verişoarele din Madeira; asta, de dragul cumpărăturilor, rezistă la căldură ca nimeni altul, eu gata să leşin, ea electrizată toată...

Daniel se cufundă într-o sofa scundă, verde-crud, o trage lângă el, îi ia mâinile. în ochii Danielei e o expresie intens interogativă, căreia el îi răspunde, îmbrățişând-o:

— De ce te superi? Ce-a fost a fost. Şi, la urma urmei, suntem fericiți împreună, sau nu? N-aveai curajul să-ți mărturiseşti că asta voiai. Dar aşa era. Şi cu mine e la fel. Atunci?

— Nu ştiu. M-am gândit toată ziua la noi. Că s-a întâmplat o dată, da, chiar trebuia să fie aşa. Dar s-a repetat ieri şi n-am vorbit deloc, e greu, pentru mine e greu. Aproape că nu concep posibilitatea să trăiesc fără tine, şi totuşi... Nu mai ştiu nimic. Vom putea să trăim aşa?

— Putem să şi murim, Daniela, putem să murim dintr-o clipă într-alta în plus... Şi eu m-am gândit toată ziua la noi, crede-mă. întotdeauna mi-am dorit o legătură care să depăşească planul sexual, care să poată fi iubire şi prietenie. Şi mai mult: să fie lumină, transparență şi frumusețe... ceea ce simt cu tine. De ce ar trebui să renunțăm?!

— Mi-e teamă că n-am să fiu în stare să trăiesc aşa, mereu cu temeri, într-o vigilență, într-o alarmă permanentă. Pe urmă, tu nu ajuți prea mult. Toată ziua eşti plecat. Nici nu m-ai anunțat că nu vii seara la masă Şi eu stau şi te aştept, nu pot dormi. Îmi venea să sparg mobilele, să distrug totul în jur.

— Lasă-te în voia pulsiunilor imediate.

— Uşor de zis.

— Am fost departe, e adevărat, dar tot timpul m-am gândit la tine. M-am gândit, Daniela, că am putea crea un sentiment nou, o unire foarte intimă de fraternitate şi dorință Nu, asta nu e în Biblie. Va fi contopirea noastră, în corespondența absolută a ființei profunde, în vibrația straturilor mai bogate, mai autentice, care se întâlnesc în noi.

Daniela îl fixează cu ochii umeziți de o bucurie subită. Se ridică, cu zâmbete de covalescență, şi se duce să aprindă nişte beţişoare aromate.

„Pe căldura asta?" pare să spună privirea lui, refractară la orice ritualizare facilă.

— Am instincte mistice? întreabă ea, scuzându-se.

Daniel o ia de talie, se dezechilibrează, târând-o după el, şi se rostogolesc pe covor, surâzând, până ce forța dorinței le

întunecă fața. Prin fereastra deschisă trece o emoție în frunzele copacilor, clarul de lună ajunge pe verandă, oraşul arzând e doar o minusculă particulă din pământul nesfârşit. Corpul ei se înmoaie, carne încredințată dinților, buzelor, limbii care o parcurge. Geme, ca şi cum în gâtlejul ei ar cânta dorința, Daniel, cufundându-se în ea, vede asta: râul sălbatic, vântul care le zguduie şalele. O pasăre disperată îşi zbate aripile în ochii, în genele Danielei. Calul nopții se ridică în lumină pe picioarele din spate. Se simte frământată, apoi transformată într-un fluviu pe care-l survolează vântul, îl agită, îl supune.

— Nu spui nimic? La ce te gândeşti? Vorbeşte!

— Nu pot.

Şi Daniel pătrunde în ea şi în lume, împinge întruna, cu anxiozitate, propriile (sale, ale ei) limite.

Ochii ieşiți din orbite vorbesc limbajul delirului. Al delirului fericit.

ZIUA A ŞAPTEA

Cerul s-a acoperit pe la patru după-amiază; curând au început să picure stropi din nişte nori încă subțiri, în spatele cărora veneau rostogolindu-se alții, mai groşi şi mai întunecoşi.

Picăturile sunt încă lâncede, groase, rare, temperatura foarte înaltă, dar va scădea fără îndoială. Paulo, care a dormit pe un pat infect dintr-o pensiune bântuită de toate zgomotele unui azil de noapte (cearşafurile erau atât de murdare, încât a preferat să le scoată şi să se culce direct pe saltea), umblă acum fără țintă, cu nasul în aer, cumpănind diferitele ipoteze ce i se oferă: să caute de lucru, desigur, dar nu chiar la docuri sau la containerele de gunoi; să obțină de la un prieten un împrumut, ca să-şi poată găsi o slujbă mai în tihnă; şi să meargă mai departe la cursuri, n-are nici un motiv să lipsească, dimpotrivă, trebuie să se înarmeze împotriva dificultăților vieții. De fapt, situația sa în casă devenise insuportabilă, asta e. „Nimic nu mă leagă de tata, nu mi-a plăcut niciodată. Şi de-aceea poate, în unele momente, rarisime, îl văd istovit, trist, mistuit de griji, cu privirea vagă Doar atunci. Şi nu e afecțiune, ci poate un soi de solidaritate, ori de milă, la fel de incertă."

Dintr-o fundătură, unde apar, printre gunoaie, munți de plastic, obiecte stricate de tot soiul, se apropie cu paşi mici trei băbuțe în negru, sub picăturile întunecoase ale ploii. Un cocoş bătrân fuge de ele, pierzându-şi penele, zburătăceşte din greu şi se aşază pe marginea unui bazin spart. Apa cântă pe caldarâm.

— La noapte, dacă nu scade căldura, am să pun la fereastră o farfurie cu păstăi negre, spune prima bătrână, cea mai încovoiată dintre ele.

— Că o să şi folosească la ceva.

— Nu crezi? Păi, află că bunica mea, câteodată, pe lună plină, fierbea păstăi şi le punea în roua nopții.

— Şi asta aducea mai multă ploaie?

Grăieşte a treia:

— Ploaie de vară şi lacrimi de curvă, când cad pe pământ, pe loc se usucă.

Adevărul, constată Paulo, e că aversa fugară se preschimbă într-o adevărată ploaie măruntă, neîncetată. Bluzonul subțire şi cămaşa i s-au udat leoarcă, şi-ar putea stoarce ciorapii muiați, pantofii au talpa foarte subțire. Dar senzația nu-i neplăcută şi, în fond, încă mai e foarte cald.

Se adăposteşte, câteva clipe, în uşa unei berării (sau cârciumi?), de mai multe ore n-a mâncat nimic: a luat de dimineață o cafea cu lapte şi a înghițit, cu ochii închişi, o felie de pâine prăjită cu unt rânced.

După-amiaza istovită încă nu s-a răcit, dar coşmarul o să se termine cu siguranță şi totuşi Paulo e înfrigurat şi singur, îşi simte genunchii moi, porneşte din nou, ezită asupra direcției pe care s-o ia, totul e gratuit, ce-i va oferi întâmplarea? o ia pe o uliță cu case cu *azulejos,* cu multe rufe întinse şi conversația molcomă la ferestre, figuri à la Stuart, ba nu, à la Daumier, miros de prăjeli şi câini prost spălați, o libertate lâncezitoare şi afumată pluteşte la nivelul solului.

Părea ceva uşor să plece de acasă, dar acum: strada e astăzi ostilă, zâmbete batjocoritoare se aştern peste el în răspăr, o fi din cauza aerului său indecis, din cauza umbrelor de remuşcare, a indispoziției sau a lehamitei de a trăi, care trec prin el sau au lăsat pete?

Îi vine să se oprească, să ia ziarul care, la țanc, se iteşte din recipientul portocaliu pentru hârtii vechi, şi să-şi căptuşească cu el pantofii leoarcă. Dar îi e ruşine. Cară cu sine, ca pe nişte serpentine de carnaval, o colecție de ruşini burgheze care-i

împiedică mişcările. Copil hiperprotejat, e limpede. Ce o să se întâmple cu mine, dacă nu mă eliberez de toate constrângerile, cenzurile, temerile care mă însoțesc?

Aşa divaghează, luând-o pe străduțe, la nimereală, până ce pune stăpânire pe el o oboseală de rău augur, sub ploaia nomadă care a venit în fine şi începe acum să se îngroaşe. Cerşetori înțepeniți se târăsc, căutând adăpost, prin aleile din Baixa, bărbatul fără picioare, madona scheletică şi copilul; băiatul cu tibia atrofiată, sprijinit de zid, pare o lăcustă rănită.

Să ceară bani cu împrumut? Şi cui să-i cerşească apoi o slujbă? Şi dacă pierde anul?

Plouă tare, plouă corzi de apă, totul e ud, pe dinafară şi pe dinăuntru.

Dar în bucuria asta care e, care trebuie să fie, sfârşitul căldurii monstruoase (oraşul începe să respire), cine n-o să-l primească bine?! E ora păcii, a împăcării universale.

Paulo se strecoară în ascensorul de la Glória, ia, fără să şi-o mărturisească încă, deschis, sieşi, drumul spre ieslea părintească, spre confortul la patru ace al rutinelor împăciuitoare, îndrăzneşte să se gândească deja la tăcerea absolută din camera sa.

Haide, Paulo, nu trebuie să suni, întâmplător mai ai cheia în buzunar, aşa, grăbeşte pasul, te opreşti? nu? preferi să mai amâni lovitura, moderează-ți mersul, bine, urmează-ți impulsurile, chiar dacă răceşti, cu atâta ploaie care cade acum, aşa, pune-ți batista pe cap, nu mai foloseşte la nimic, ai părul leoarcă de apă.

În casă, în vârful picioarelor, Paulo se îndreaptă spre bârlogul său. („Nu vin decât la ora mesei, fiindcă mi-e foame...") Se aruncă, ud tot şi murdar, răvăşit, într-un fotoliu, dar după câteva minute se scoală — o curiozitate subtilă îl înțeapă - şi se

duce să-şi lipească ochiul de gaura cheii de la uşa, practic fără utilizare, care dă în biroul tatălui său.

Iată-l pe domnul Director, cu bustul ridicat, cu capul gânditor. Se uită la masa de lucru, dar e vizibil că ochii lui nu reţin nimic din bilanţurile, scrisorile, literele şi cifrele pe care le are în faţă. La ce cugetă: la fiul pe care nu-l înţelege şi care-l respinge, la ultimele incidente petrecute în întreprindere, la trecutul său, la viitorul său? Are aceeaşi expresie educată, falsă şi totodată bovină, ca de obicei La fel poate să distileze dispreţ, să rumege ranchiune şi decepţii, ca şi să se aşeze pe pragul alinării printr-o lacrimă. Parcă propria sa statuie, cu bustul gelatinos şi sticlos, puţin înverzit, i-a fost configurată de viaţa sa, viaţă pe care Paulo o destestă (şi căreia poate îi e destinat).

— Dar ce pregătire are tipul ca să ocupe o asemenea funcţie?

— Nici una. E dobitoc de anticameră, atâta tot, un servitor al tuturor puterilor.

— Ţţţţţ!

Tânărul Sociolog, care stă lângă bârfitori, observă cu atenţie faţa glorioasă a Oportunistului primind felicitările funcţionarilor ce urmează să lucreze cu el. Şi în momentul acesta, când totul e radios, promiţător, unduios în jurul său (până şi dansul ploii în ferestre anunţă răcoare, balsam pentru pământul osificat, pentru oraşul în flăcări), faţa Oportunistului, ca cea a unui actor de succes, între două numere, zâmbeşte şăgalnic. „Triumful animalului, recompensarea vidului", îşi spune tânărul Sociolog, „ce o să întreprindă individul ăsta ca să ruineze încă şi mai mult industria textilă?"

Între puternice strângeri de mână şi îmbrăţişări ale aceloraşi bârfitori care adineauri îl târau în mediocritate, Oportunistul înaintează spre destinul său glorios, faţa i se subţiază,

acum nu mai e fața cameleonică din zilele obişnuite, ci masca lui Cezar.

Tânărul Sociolog se îndepărtează, pe jumătate amuzat, pe jumătate scârbit „Cine s-ar fi gândit, de dimineață, să ia umbrela?" Atmosfera s-a mai descongestionat, o adiere călduță se amestecă printre firele groase ale apei ce cade de sus. Tânărul Sociolog înaintează lipit de ziduri, până ce intră într-un bar, unde va putea aştepta ca aversa să înceteze.

O femeie frumoasă, scundă, trandafirie, păr acaju, bluză verde-smarald, vine să-i ceară un foc, gest clasic. În orice alt loc n-ar lua-o drept o preofesionistă a sexului. De altfel, discută cu el despre revoluția informaticii (cum de i-a ghicit interesele?), despre New York şi Miami, pe care spune că le cunoaşte, despre filmele bune care rulează. Şi asta se plăteşte, fără îndoială.

Ies în ploaia, acum bătând în roşu, la orizont, o paloare, ceea ce rămâne din căldura brutală, care, timp de şapte zile, a sufocat, calcinat, mistuit oraşul şi l-a umplut de temeri, de turbări, de explozii, de chestii stranii.

Bătrâna care-i serveşte pune bacşişul într-o puşculiță tot mai plină, destinată nepoților, când vor creşte şi vor vrea să studieze, „au deja cont în bancă, dar n-au voie să se atingă de el". „La plecare nu sunați la sonerie. Treceți pe aici, că dă direct spre scară, şi lăsați cheia în cutia de scrisori." Tânărul Sociolog îi face semne afirmative, se simte amețit, odaia e foarte mică, toată în albastru, cu draperii de creton (sau de plastic) izolând colțul unde se află duşul, chiuveta şi bideul. Abia a avut timp să-şi scoată haina uşoară şi s-o pună pe un umeraş, să-şi desfacă nodul de la cravată. S-a prăvălit pe pat şi a rămas acolo, cu un văl pe ochi, cu mişcările împiedicate, cu trupul ca de plumb.

Târfa care cunoaşte New York-ul îi scotoceşte prin haină şi pantaloni. Tânărul Sociolog asistă, incapabil de vreo mişcare, incapabil să vorbească. „Oare ce mi-o fi pus în pahar tipa asta? Dar n-are noroc, abia dacă o să găsească vreo trei, patru bancnote. Şi am venit mai mult din amabilitate, la naiba! târfele n-au fost niciodată genul meu..."

A auzit ecoul unui ciocănit insistent, cu noaptea căzându-i peste durerea de cap. încearcă să se ridice din pat Se bate la uşă

— Vin imediat. Bine că cel puțin am reuşit să vorbesc. Cât timp o fi trecut?

Se uită la ceas: mai mult de două ore, cât fusese stabilit Reuşeşte în fine să se scoale, împleticindu-se, cu grețuri. Plec imediat, nu-ți face griji.

Nu merită să depună plângere. Un accident de parcurs, ridicol, sincer, vorbind, trebuia să i se întâmple...

Ploaia stinge încet căldura, pare de necrezut, temperatura acum nu trebuie să mai atingă nici 30°, ce repede revine oraşul la normal. Şi birul pe care tocmai l-a plătit?! Râde în sinea lui. Viața e comică. Unde duce şiretenia unor bărbați. A unor femei. Vomită, întors spre streaşina unei căsuțe de păpuşi. Ploaia încă n-a spălat mirosul de crustacee ale acelei străzi. „Trebuie să mă duc poate la spital", reflectează tânărul Sociolog. Se simte ud tot Sudoare, sau apă de la ploaie? „Îmi face bine." O lehamite de a vorbi, de a explica, de a mărturisi, îl îndepărtează de taxiul care trece, încet, invitându-l. „Vezi, mi-a lăsat portmoneul, nu, nu e de fapt o amatoare." Asta îl linişteşte în privința drogului pe care i-l administrase femeia. „Dar era un hipnotic dintre cele mai puternice, o vedeam fără să pot vorbi, măgărița, în fine..." Zâmbeşte din nou. „Viața e grotească. Sau eu sunt cel care o merit aşa, care o fac să fie aşa..."

Trecătorii grăbiți seamănă cu nişte marionete pe care un câine din rasa prepelicarilor le urmăreşte, adulmecă, deranjează cu lătrături insolente, dar precaute.

Şi dacă animalele ar avea, ca noi, un fel tainic de înțelegere, o formă proprie de inteligență, care ar începe să se dezvolte într-o zi? Animale, animale ce suntem, şi noi, corpuri încărcate cu apă, sânge, excremente! Şi, cu toate astea, facem avioane, calculatoare, videocasete, mergem în lună, în curând vom avea colonii în spațiu, ne vom vedea la telefon, vom inventa forme încă şi mai sofisticate de a ne distruge unii pe alții. Ce soartă ne aşteaptă? Doar din cauza asta îmi pare rău că va trebui să mor, odată împlinit ciclul meu de animal inteligent, peste treizeci sau douăzeci sau zece ani, cine ştie — inexorabil condamnat să nu cunosc deznodământul acestui episod pământesc din care sunt, în timp şi spațiu, o părticică derizorie.

Actorul, înapoiat la repetiție, poartă o privire stinsă, iar pe umerii, curbați, o tristețe pe care nici o ploaie n-o poate izgoni. ÎI mâhnesc, de câte ori, dar el reacționează făcându-şi iluzii, ca şi canceroşii în fața evidenței morții Astăzi însă, când oraşul revine la normal, chiar astăzi trebuia să audă frazele pe care, printr-o simplă întâmplare, le-a ascultat despre inutilitatea sa în ansamblul teatral. „S-au săturat de mine, se vede, încep să atârn prea greu în distribuție." A rămas sprijinit de uşa nefericirii sale, căutând să descopere, încă de pe acum, complotul. Dar nu era nici un complot, vorbeau, mai mult cu compătimire decât cu invidie, despre golurile sale de memorie, despre lapsusurile sale „fatale" (să spună, de exemplu, pe scenă, „ieri" în loc de „mâine") despre dificultățile sale, de june-prim prea copt, de a se adapta la rolurile de „caracter". Totul e atât de fals! Egoul său încă mai protestează, indignarea încă-i mai fierbe în pieptul scobit, dar ce oameni meschini, ce ticăloşi! ce teribilă răutate, ce ipocrizie, în față sunt una, în spate... Şi nu e

vorba de cei mai tineri, care par chiar să-l stimeze: nu, sunt cei din generația intermediară, cea care are drept misiune să o „ucidă" pe precedenta.

Îşi dă spre spate, cu mâna, părul complet udat de ploaie. Acasă se freacă cu un prosop; uşor, ca să nu-l rupă, şi, cu apă de colonie, potriveşte cărarea, se piaptănă „Merită osteneala!"

Are de gând să se prefacă a mânca, spre a îndeplini ritualul: poate un măr, puțină brânză cu marmeladă de *goiaba*, o cafea. Se îndreaptă spre frigider, când sună telefonul, făcându-l să tresară, e hipernervos.

— Eşti, ai fost şi vei fi mereu doar un actor mediocru. Iar acum, îmbătrânind, eşti şi mai şi.

— Alo? Alo? Cine e?

Vrea să-l mai audă o dată, măcar câteva cuvinte, trebuie să-i recunoască vocea, mascată grosolan, o voce care nu-i e străină. Dar celălalt a închis deja.

Actorul se prăbuşeşte pe una dintre sofalele *belle époque*. Or fi aflat de petrecerea pe care a dat-o? Ei şi? Ce-i rău în asta? Ce legătură? Cine l-o fi detestând atât de tare, cine o fi vrând să-l înjosească atât de mult? Pare o manevră combinată Adineauri la teatru, acum din nou. Ar fi prea mare coincidența. Fapt e că această conjugare, conjugare a vexațiunilor, îl încovoaie, îi minează rezistența începe desigur să se întrebe singur dacă o cultură, o înțelegere profundă a textelor vor fi suficiente ca să facă un actor autentic. Uneori vezi nişte semianalfabeți care au instinctul teatrului şi îşi rostesc replicile genial, au chemare. Pot chiar să nu priceapă ce bătaie are rolul pe care îl joacă. „Poate că eu oi fi mai ales un intelectual, iar ca actor, acum, cu vârsta, am devenit un cabotin. Poate." Nu s-a simțit niciodată atât de nesigur ca în acest moment. I s-au prăbuşit toate certitudinile. Îşi aminteşte ultimele critici, care practic îl ignoră.

„Dar numele meu figurează deja în dicționarele de teatru ca cel al unui actor consacrat." Mai ieri... Ba nu, acum zece ani. Acum zece ani critica îl aclama, chiar şi ca regizor, în unica sa tentativă de acest fel, întâmplător reuşită „Dar zece ani înseamnă mult, eu acum nu-mi mai dau seama: am isprăvit, m-au aruncat la lada de gunoi, mă ignoră, e mai rău decât dacă m-ar insulta."

Brusc, îi străfulgeră în minte un gând: „Şi dacă... Sinuciderea e forma cea mai demnă şi elegantă de a părăsi viața Iar când mai aştepți atât de puțin de la ea..."

Măsoară încăperea cu paşi mari, priveşte drăgăstos şi dezamăgit etajera foarte înaltă, tablourile. Se uită la consola cu minunățiile ei, pe jumătate ascunsă de scara portativă îl văd zâmbind amar, compunându-şi masca nobilă a lui Petroniu, frângându-şi mâinile, parcurgând din nou camera de zi, scuturându-şi, ca pe scenă, părul lung, argintiu, care între timp se uscase.

În fața foliei cu drajeuri, Actorul se calmează, are privirea fixă şi dură. Câte minute or fi trecut? Niciodată nu i-am văzut expresia asta, atât de opacă. Iese doar o clipă din fascinanta ei contemplare, ca să-şi scarpine nasul. În cele din urmă, rupe plasticul, ia cinci, şase drajeuri în căuşul mâinii, doză mai mult decât suficientă. Sînt verzi, chiar de culoarea otrăvii. Le cântăreşte în palma pe care o strânge apoi tare, aproape cu disperare. Minute lungi. Nu apucă să ia un pahar cu apă: ia un măr, roşu şi parfumat, din coşulețul unde pune de obicei fructele. A renunțat. Se uită iar la drajeurile care par să-şi fi pierdut forța magnetică.

E acum un bărbat bătrân, istovit, cel care aruncă la gunoi drajeurile şi, cu o mână la ochi, ca spre ai ascunde de lumina demnității sale, ia un cuțit de desert şi o farfurioară de sticlă, în care o să pună coaja subțire a mărului pârguit.

Se va duce la teatru, îşi va juca rolul ca în alte seri, cu acelaşi efort, acelaşi brio, poate cu rnai multe iluzii decât în alte seri. De n-ar uita vreo replică importantă... „Sunt un biet om Nu mai sunt decât un biet om..."

Spre deosebire de ziua precedentă, astăzi Daniela e cea care vine acasă târziu, puțin mai târziu, cu urme de ploaie pe impermeabil şi umbre de îngrijorare pe față. Daniel a pus deja masa şi a încălzit budinca de cartofi cu şuncă şi carne tocată pe care i-o lăsase.

— Gata cu căldura, spune Daniela.

— Era şi timpul. Dar, rostind această propoziție simplă, Daniel pare că o încarcă de disforie, ca şi cum ar deplânge stingerea focului, a ghearei arzătoare care îi apăsa.

Ea destupă o sticlă de coca-cola, abia se atinge de mâncare, face cafeaua, tăcerea îi covârşeşte, îi doare pe amândoi.

— Te-ai răzgândit? întreabă Daniela.

— De ce mă întrebi?

— O văd pe fața ta.

— Nu.

— Daniel, închide fereastra.

O rafală de vânt, bruscă precum o sfâşiere, a intrat, cu franjuri de apă, în încăperea care mai menține încă o toropeală ce amețeşte, ca pietrele şlefuite de soare.

— Mă mai vrei?

El se apropie, îi prinde sânii micuți, bucăți de suflet pe care le ating mâinile lui, le cântăresc, alcoolul de la petrecere s-a evaporat, se evaporează, îşi trece degetele peste părul ei, o trage mai aproape, îi sărută ochii, îi caută pe buze sarea vieții, care ieri ardea atât de tare.

— Daniel, a fost minunat ce ni s-a întâmplat, dar nu suportă continuitate, nu se poate repeta.

— Găseşti?

— Ieri ai reuşit să mă convingi. Azi, nici tu nu mai crezi.

— Ar trebui să mă îndepărtez de tine, să plec undeva, departe?

— Nu departe. N-aş suporta să nu te mai văd deloc.

— Poate ar fi mai bine. Un timp...

— Poate, dar... Mi se pare că aş muri. Fără să te mai văd deloc, deloc...

Daniel se apropie iar de ea, care se înfioară

— Încă o dată, cel puțin. Ultima dată.

— Nu, Daniel, n-are nici un sens, spune Daniela, desprinzându-se. Am recădea în acelaşi lucru, înțelegi? ca să repetăm după aceea, iremediabil, scena asta...

— Aşa e.

Furtuna zguduie fereastra închisă acum. Sunt neîncetate, intense, răpăiturile ploii. „Dacă zăpuşeala, îşi spune Daniel, n-ar mai creşte..”

— Mâine mă duc la o pensiune, până voi reuşi să închiriez o cameră, până...

— Îmi vine atât de greu! spune ea.

— Vrei să-mi dai mâna?

O strânge dezolat, face un efort ca să-şi rețină lacrimile, ceva trebuie să se întâmple, trebuie să existe un gest, un cuvânt care să suspende această sentință...

— Cum vom putea vreodată să nu mai fim frați?

Eudoro, îngenuncheat lângă un teanc de enciclopedii, triază hârtii, din care aruncă majoritatea: lucrări ale elevilor îngălbenite de vreme, manuscrise ale unor articole demult uitate, versiuni de traduceri vechi, câteva desene, încercări nereuşite de caricaturi. Rupe conştiincios acele bucăți din sine, din pedagogul, din demiurgul, din artistul care nu a apucat să fie.

E ziua a şaptea. Iar ploaia, pârâind în geamuri, îi spune că ziua a opta nu va mai fi.

Până la urmă vine un moment în viață, la sfârşitul vieții, când orice om inteligent se simte neapărat frustrat. De multele lucruri pe care nu le-a făcut, nu le-a învățat, de latențele pe care nu le-a cultivat, ca şi de ocaziile pierdute, risipite, de anumite gesturi, anumite cuvinte, care, la distanța asta, încă îl mai fac să roşească, fiindcă au fost atât de groteşti. Aproape că-l orbeşte evidența nulității fiecărui individ singur. Dar cum să nu fii singur? A fost un timp, într-adevăr, când, participând activ la rezistență, Eudoro avea impresia că face parte dintr-un tot. Acum trăieşte pur şi simplu de la o zi la alta, cu ritualurile sale derizorii, cu deprinderile sale egoiste.

A existat săptămâna aceea cu valul de căldură, acum stins. „Dar n-o fi fost totul o născocire de-a mea, materie de coşmar dintr-un roman pe care-l imaginez, pe care poate n-am să-l scriu niciodată?"

O lumină albăstruie, amestec de noapte, fluviu, tristețe fără motiv, mai pătrunde prin fereastră.

Eudoro aude voci tinere, care discută, adică îşi intersectează monologurile:

— M-am întors acasă, m-am simțit incapabil să înfrunt oraşul, viața. Fără bani, fără slujbă, fără experiență, fără curaj... M-am întors şi nu-mi accept familia Mă enervează M-am întors şi mi-e ruşine să mă privesc în ochi.

— Şi eu m-am întors acasă. Voiam să rămân o noapte afară, doar o noapte, ca să-mi afirm dreptul la independență Dar n-am fost în stare. Nu m-am întors de frică. Poate mai curând de părere de rău. Dar şi asta-i o formă de supunere. Nu-i aşa?

— Tata întruchipează ce detest eu mai mult, frazeologia pompoasă, plecăciunile curtenitoare, minciuna, autoritarismul

superficial. Şi-l salut din nou, îl suport, când tac, e ca şi cum i-aş spune amin.

— Eu o am pe mama la spital. M-am dus s-o văd: era copleşită de dureri şi, chiar şi aşa, n-a deschis gura decât ca să-mi spună „nu face asta, vezi că acum am ajuns infirmă". Atunci mi-a venit ideea să stau peste noapte departe de casă Pe urmă mi-am adus aminte de tata, n-am fost în stare să merg până la capăt, m-am întors, habar n-am de ce, tata nu-i om rău, e o mască, adică nu există dialog posibil cu el, dar atunci, m-am gândit, la ce bun să-l înjosesc mai mult?

E vorba, bineînțeles, de Paulo şi Veralinda, care discută pe scară. Sau îi inventez eu cumva?

Pe Eudoro îl trece un fior. Întredeschide fereastra Pare de necrezut că temperatura a coborât. Atât de repede! Cade o ploicică măruntă peste cenuşile rugului stins. La nivelul solului aleargă acum un vârtej de hârtii vechi, pietricele libere, nisip sau praf roşu, înaintare nomadă a ființei spre nimic. Biciuită de lumini, noaptea dansează.

Eudoro îşi aminteşte chipul tânăr al Superstarului, o vede foarte de aproape, senzuală, întruchipare a senzualității. în actul dragostei, roz toată, gata să leşine; îşi aminteşte de ea cum zăcea în sicriu, sculptată de moarte într-o frumusețe impecabilă, de tonul fildeşului vechi. Stella, pe care el o pătrunsese până în fundul pântecelui şi pe care n-a ajuns niciodată s-o cunoască. Singura din toată omenirea asta care a murit din cauza valului de căldură.

N-are chef să citească, nici să se uite la televizor, nici să cineze (a luat o gustare târziu: un ou fiert, o prăjitură, o bere), totul îi face greață, chiar şi gândurile, mai ales gândurile. Se va dezbrăca, poate că repulsia pe care i-o provoacă totul în clipa asta să-l ajute să adoarmă repede.

Se foieşte în pat, caută poziția cea mai comodă, cea în care i-ar plăcea să moară. Valul de căldură care s-a isprăvit: defilează prin fața ochilor săi oameni, expresii, imagini tot mai puțin coerente. Începe să se scufunde. Şi în cele din urmă îşi spune, între indiferență şi speranță — poate că mâine mă mai trezesc în viață.

Lisabona, august 1984 - aprilie 1985

---

[1] Stacojiu (în portugheză).

[2] Capodopera scriitorului romantic-realist portughez Camilo Castelo Branco (1825-1890).

[3] Romancier portughez (1849-1919).

[4] Almeida Garrett, unul dintre cei mai mari romantici portughezi (1799-1854).

[5] Poet simbolist portughez (1867-1926).

[6] Celebră piață şi poartă de intrare în Lisabona, situate pe estuarul fluviului Tejo.

[7] Plăci de faianță pictate cu diferite scene sau modele geometrice ori florale, în general cu albastru, şi care se folosesc la ornamentarea exterioară sau interioară a clădirilor.